

خوشحال

جنگ

پستو پو لہ

دېښتو ټولنې دخپرو نو

پرله پسې لمبر : (۱۹۵)

د خوشحال

د باعيات

دېښتو ټولنه

دادبياتو خانگه

د چاپ شمير : (۱۵۰۰)

زمرې ۱۳۴۹ ش

دتوری او قلم خاوند خوشحال خټک

بسم الله الرحمن الرحيم

(۱)

اولاد چه بنه شی راحت دزړه کا
او لاد چه بد شی بنه مورپلار پره کا
او لاد چه بنه شی بد مور پلاربنه کا
او لاد چه بد شی رنځور دې زړه کا

* * *

احمق چه و پوښتي خپل زړه زبا ن کا
په ویل گډه شی ویل شان شان کا
هرڅه په زړه کښي څه نیک و بدلری
هغه به واره درته بیان کا

* * *

بې له بندگی دې بنده نور هېڅ نه کا
په لږ په ډیر دې له څښتن پېچ نه کا
که یې و مرگ ته په قهر کا جزی
بنده دې تېښته دڅښتن له قلیچ (۱) نه کا

* * *

پا ښت یې لنډوی چه څوک لباس کا
منځ به یې تور شی چه کوز او پاس کا
په شان شان خولې دی شان شان خبرې
نا دان چه وایي هوښیار قیا س کا

پلو که ښکلي له مخه ليرې کا
را ته په مهر خدا خبرې کا
مابه توانگر کا د لعلو درو
هم به را تو يې پر خو لې شکرې کا
* * *

په باغ کښې خلک په مېوه شخوند کا
په خوله کښې هره مېوه خپل خوند کا
ترخه هم ښه دی په دا جهان کښې
د خوړو قدر ترخه خرگند کا (۱)
* * *

په گل چه هو مړه مينه بلبل کا
سيل دبلبلو باندې غلغل کا
دنيا يسته ؤ عاشقان دېر دی
عالم به ولی احداث دگل کا
* * *

توره چه بيا مو می غازی غزا کا
توره چه نه وی غزا ته شا کا
تو فیق له تا نه تقوا له ما نه
تو فیق چه نه وی خوک به تقوا کا
* * *

ته قهقهه خا نه عاشق که غم کا
غم کا بې تا نه تل تل ما تم کا
يوسف که هر خوڅه ښه نوميږي (۲)
به به يې چېرې نه تا عالم کا

(۱) د پښتو ټولنې په دواړو قلمی نسخو کښې دامصرع داسې راغلې ده:
د ترخو قدر خواږه خرگند کا .

(۲) په دوهمه قلمی نسخه کښې (نومړشی) راغلی دی .

چه په ځوانۍ کښې پر هېز د کک کا
که اد مزاد و ی کار د ملک کا
پر هېز پیرۍ لره په کار دی
تش دې په وخت د ځوانۍ زړه ډک کا
* * *

چه خاندی نورو و ته کتل کا
ژاړه خوشحاله دا خوی که تل کا
سترگې یې نه دی دواړه قصاب دی
چرې په لاس کښې واره کو تل کا
* * *

چه ډېر د خول کا یا ډېر خوراک کا
چه ډېر ویل کا ځان به هلاک کا
دخول ډېر خر کا خوراک ډېر ستور کا
په سپرۍ هوښ کښې دې سپرۍ خپل ژواک کا
* * *

چه طبیبان مې درنځ در مان نه کا
رنځ مې که ډېر شی بیا دې ار مان نه کا
کفر که گورې فرمان دنفس دی
مو من به هېچرۍ دنفس فرمان نه کا
* * *

چه طبیب یې د زړه په زور کا
دا رو یې درد شی ځان دپېغور کا
دور څه نور شو که څه بلا شوه
د شمسوارۍ لاسی خر سوار کا
* * *

چه عاشقی ته هوا هوس کا
خپل ځان دې ژاړی خپل ځان دې خس کا
چه عشق مې و لیده پرې خندا راشی
چه عاشقی ته هوا هر کس کا

چه کښېنې ستا نه د زلفو راز کا
 هغه دې فکر دو رو درا ز کا
 که هر ځونا ز کړې ناز به دې زه وړم
 دښکلیو دود دی په عا شق ناز کا
 * * *

چه (۱) له حرامه سرې نفرت کا
 خدایي به یې (۲) اړت حلال نعمت کا
 هو مړه به لویې مړ تبې مو می
 چه دښکيا نو سره صحبت کا
 * * *

چه نو کړی کا څو ک ډېر ګنده کا
 سرې آزاد وې خپل ځان بنده کا
 تر آزادۍ نه بهتر هېڅ نشته
 چه څو ک په کور کښې خپله (۳) دنده کا
 * * *

ځان به په قدر هغه فرزند کا
 چه چارې واړه د پلار پسند کا
 رو ش یې واړه د پلار رو ش وې
 خپل نوم تر پلاره نیکه بلند کا
 * * *

ځینې په علم ګرځېد ن د راز کا
 ځینې په زهد په شیخۍ ناز کا
 ما سر نیولی د عشق په کار دی
 ما دې په دا کښې خدا ی سرفراز کا

(۱) په لومړۍ قلمی نسخه کښې (چو) راغلې ده چه خټک یې د(څو)
 پرځای وایي .

(۲) په دوهمه قلمی نسخه کښې د (یې) پر ځای (پرې) راغلې ده .

(۳) په دوهمه قلمی نسخه کښې (ځان دهنده کا) راغلې دی .

ځينې يوه کا ځينې دوې درې کا
په انځور و نو کښېدې سرې کا
ددنيا خلک يارې يارې کړې
چه سو د يې نه وي يارې يې پرې کا
* * *

خو دې زړه خاندې خو له دې خدا کا
چه زړه دې ژاړې سترگې ژړا کا
مدار د هرې چارې په زړه دې
زړه دې مفتې دې هره فتوا کا
* * *

څوک چه بد ذات ته علم هنر و ر کا
خو نې ارهزن ته توره خنجر و ر کا
دځان غليم به دگرگ بچرې ساتي
خپل به يې نه شي که خپل ځيگر ور کا
* * *

څوک چه له خلکه شور و غوغا کا
نا دان حريص دې هغه چه دا کا
چه عاقلان دې چه صايران دې
هغه به کله جنجال له چا کا
* * *

څيز چه کمياب شي عزت پيدا کا
زنګې په هند کښې قيمت پيدا کا
حلو! چه موږ خورې لذت يې نه وي
ډوډۍ په وږي لذت پيدا کا
* * *

خاص به له عامه اختلاط کم کا
که کا بد کار کا په ځان ستم کا
پرانګ چه گيدړ و سره جار و زې
خپل ځان په خپله له گيدړ سم کا

خو شحال چه تشه مینه په بل کا
تر حلق (۱) به پور ته خالی ویل کا
خدای یې ور پر بږده یو هسې یار لری
په قهر راښی اور ته ښکښل کا
* * *

دا پند دې هر څوک سره سند کا
هوښیار به نه وی چه څوک حسد کا
همراه چه ښه وی بد سړی ښه کا
همراه چه بدوی ښه سړی بد کا
* * *

دباغ گلو نه عجب نما ی کا
ځینې غوړ پېزی ځینې آی آی کا
سوسن ته گوره په هره ژبه
بې حرف و صوت ته ټنا د خدای کا
* * *

دا وړ دتبغ سره دې سړی بازی نه کا
له مار لږ م سره دې مهم سازی نه کا
چه نه تد بیر لری (۲) نه جود نه توره
هغه سړی به سر فرازی نه کا
* * *

ډېر دی چه تا ته خپل ځان ملک کا
په ښو خبر و ځان په فلک کا
نعوذ بالله چه ښه یې څیر کړې
شیطان تر ځان پورې لکه کود ک کا

(۱) په دوهمه قلمی نسخه کښې دا مصرع داسی راغلی ده: (تر حلق
په پورته چا ته ویل کا).

(۲) په دوهمه قلمه نسخه کښې (کوی) راغلی دی:

ډېر ډېر فېکرو نه چه آدم زاد کا
عقل يې اولار شی جنو ان بنياد کا
چه ډېر دروغ وایي فسق فساد کا
خپل ځان په خپله په بلا ياد کا
* * *

زر دی چه زېر مه دننگ و شرم کا
صحبت د هر چا و بله گرم کا
ډېر گران کا رو نه په زر اسان شی
زر په فولاد کښېږد ه فولاد هم نرم کا
* * *

زر دی چه هر چا ته اعجاز معلوم کا
معدوم مو جود کا موجود معدوم کا
وینځه مېرمن کا خا دم مخدوم کا
زر په سندان کښېږد ده سندان هم موم کا
* * *

ژاړه خوشحاله که تل دا دود کا
چه پېچمي (۱) ستا په مینه مښود کا
چه را ښکاره شی په خوب او خیال کښي
(۲) خواشینی زړه مې په دا هم سود کا
* * *

ژوندی که هر څو ژړا غوغا کا
مړه کله بهر ته را تلنه بیا کا
سکه لکه دود د ژوند یوڅه دی
دی دې په صبر کښي کار د دنیا کا

(۱) پېچمي = تمسخر .

(۲) په اوله قلمي نسخه کښي «بخن» راغلی دی ، چه دغمجن معنی

ورکوی .

سړی آزاد وی آز یې بنده کا
بنده لا پر پر ده لا یې گنده کا
هو مراه خوارېزی خو آز دز په لری
په خو خو رنگه یې بیا شر منده کا
* * *

سړی دنېکو عمل ار شد کا
دا یې ها له وی چه بخت مدد کا
چه بخت یې بڼه وی عمل هم بڼه کا
چه بخت یې بد وی عمل هم بد کا
* * *

سفله په خپله خپل ځا ن رسوا کا
چه د و لتمان شی غېرې هوا کا
سفله قا ضی مه شه شراب دوا کا
سفله طبیب مه شه رنځ لا دوا کا
* * *

سېلاب په خو خاڅکی غر پر پیدا کا
بنیاد یې نشته غر پر په دا کا
چه لوی وی نور یې صفت ثنا کا
د ریا ب چه لوی وی کله غوغا کا
* * *

شوده چه رغا ندی ثنا ددو غ کا
هر څو ك پوهین ی چه دا دروغ کا
فرق دو یلو خبر و وېر دی
و کیل چه بد وی روغ کار ناروغ کا
* * *

شیخان چه هسې او ږ ده نمو نڅو نه کا
پکښې باغو نه اسو نه جو نه کا
پکښې رنگین رنگین گنده کین ورېښمین سکڼی
پکښې د سپینو دسرو گنجو نه کا

شیخان چه هو مره بندگی طاقت کا
که اجر غواپی شه قباحت کا
هغه بنده به نا بود بنده وی
چه به پنه طمع دشمن خد مت کا
* * *

طمع بلا ده اصیل بنده کا
بنده بنه سپری وی دایه گنده کا
ما دهر لید لی دی چه تمه نه لری
په باد شاها نو پو ری خنده کا
* * *

عاشق دی هېڅو ک ملا مت نه کا
زړه یی خیل نه دی و یل دی شه کا
او ری دی د عقل په خو نه ولگی
چه ددلبیری سترگی تر زړه کا
* * *

غنی که هر خو د زرو وېش کا
پروا پری نه لری صبر در وېش کا
دا صبر بنه دی د غنی تر ور کړ و
صبر به نور نور نعمت در پېښ کا
* * *

فلک کجرو دی کارو نه کج کا
دا نا په غم کښی کا نا (۱) فرج کا
دصا فو میو پیا لی درو څښوی
بیا پکښی هو مره خمار مزج کا
قابل که تښتی دولت ته شا کا
دولت یی مخی ونه راتله بیا کا
بدر هلال شی هلال شی بدر
په کم و کاست کښی کله پروا کا

(۱) په دواړو چاپی نسخو کښی دکانا پرځای نادان لیکل شوی دی .

قا ضی چه او م وی بی علمه کار کا
هم خپل ځا ن خوار کا هم خلک خوار کا
غلط غلط لولی خطا خطا وای
وسل لعنت ته خپل ځا ن تیار کا
* * *

که بد خواها ن دې بنېرې غو غا کا
لا دې یې ډېرې په هر سبا کا
خوشحاله غم د بنېر و هېڅ مه کړه
سل که بنېری کا دوه سو د عا کا
* * *

که څوک پیدا شی چه عدل و داد کا
غوږ د درد منو په داد فر یاد کا
چه مقرب دی عرض یې لگېږی
عمر یې ډېر شه خوشحال دې یاد کا
* * *

که واپره خلک ثنا د خدای کا
نور هرڅه پرېږدی خودا (۱) های های کا
ثنا یې ډېره ده تر حساب تېره ده
څوک به یې کو مه ثنا په ځای کا
* * *

که هر څو سعی کوښښ څوک و کا
نه به ښه بد کا نه به بد ښه کا
وایی چه زوی می هو بنیار قابل شی
چه خدای یې نه کا خوشحال به څه کا

(۱) په درې واړو چا پي نسخو کښي (دی) لیکل شوی دی .

گل چه په باغ کښې جا مه رنگينه کا
خو چه تازه اوی بلبل پرې مینه کا
په ښه صورت سره په ښه نګهت سره
گل د بلبلې مینه متینه کا

* * *

ګڼې بند بند کا و تا شکر در کا
سر د صد ف پر پکړه و تا ګوهر در کا
بتر تر کا ڼی مه شه خوشحاله
کاڼی چه و سبزی و تا ته زردر کا

* * *

لقمه حرامه نطفه نا پاک کا
فرزند چه وشي چا رې بې باک کا
تقوی په دواړه کو نه لوی کار لری
په هر هر کار کښې خو افر حناک کا

* * *

لوی هغه ده چه یې لوی خدای و رکا
لوی هغه نه ده چه یې کتخدای و رکا
لوی له خدا یه ده نه له هماغه ده
خدای په حکم سیوری هماغی و رکا

* * *

لینده هغه شکوه چه مټ دې خوږ نه کا
ښځه هغه کوه چه زور دې لږ نه کا
دهغې غوښې کباب په خوله مه کړه
چه په سکرو یې قطره څږ ږ نه کا

* * *

ما ډېر لیدلی دی چه نر د شطرنج کا
ځینې شطرنج کا ځینې صدرنج کا
ځینې نټلی ددو ویک دی
ځینې ذوقو نه په شش و پنج کا

ما وي نن شپه به را سره تېره کا
را ته به شمع دمخ بر سپره کا
سنگين مې بخت و چه در سته شپه يې
وعده دو صل له دله هېره کا
* * *

مخ چه په پسرول سره و تا ته زېب کا
گڼه يو ټنگ وى مکر و فرېب کا
مخ هم هغه گڼه چه پسرول يې نه وى
تا خت دې په دين و په دل شکېب کا
* * *

مردان نن جنگ کا اشتهى سباکا
چه سره کښېنى صلح و صفا کا
خو يې ژړا وى هو مره خدا وى
خو يې جفا وى هو مره وفا کا
* * *

مرد به د تېر و چارو ارمان نه کا
رنځور چه و مری شوک يې درمان نه کا
مردان هغه دى چه شرم ننگ لری
لاف دې د شرم دا بې شرمان نه کا
* * *

مغرو ر په چرخ مه شه که دې سلطان کا
زبون د چرخ مه شه که دې چوپان کا
خوا به ترخه يې بقا هېڅ نه لری
نوی نقشو نه په هر زمان کا
* * *

نامرد هغه دى چه و چاخه ور کا
منت د پاسه و ربا ندې زبر کا
په رنځ کښې و مره هغه دارو مه خوره
چه په منت يې و تا شوک در کا

نورې نوړې سره موا فقت کا
نارې نارې سره موا صلت کا
توتې توتې سره موا نست کا
زاغ د زاغا نو سره الفت کا
* * *

نه سر داری وړکانه زر دا ری (۱) ورکا
نه لوی ملکو نه او به جاري ورکا
چه له از له خدای خو ک نمځلی دی
هغو سپر یو ته خدای هوښیاری ورکا
* * *

ورځ چه کږه شی خدای دې امان کا
دا هسې فضل مگر (۲) سبجان کا
چه لکه سمه وه بیا هسې سمه شی
فکر دې هر خو ک سره په ځان کا
* * *

وخت د قیامت دی حذر له هر چا
پر بکړه خو شحال له با ورله هر چا
وروڼه که زوی په د خپل غرض دی
په کار کښې لښې ټټر له هر چا
* * *

وگړی واپه کارو نه خپل کا
مردان هغه دی چه کار د بل کا
خو ک چه آرام گټی دنېکو نام گټی
دخو ږو ږو نو دا رو به تل کا

(۱) د پېښور په دواړو چا پي نسخو کښې (زرکاری) راغلی دی.
(۲) په دوهمه قلمی نسخه کښې (دافضل هسې) لیکل شوی دی.

هغه باز چه په عصفور (۱) غوټی کا
که دی څه باز دی کار دبا ښی کا
دبزر گا نو همت بلند بویه
کار دی په قدر د مرتبی (۲) کا

* * *

هندو دقندو و زن په تلو کا
خو شحال یی گوره تر لب و تلو کا
شکر ی و خوری مزه یی و لاره شی
خو ږی خبر ی لذت تر تلو کا

* * *

هونبیار به هچر ی بی ځایه کار نه کا
هم به بی وخته دخولي گفتار نه کا
په خوله په لاس به هېڅو ک آزار نه کا
چه بد کر دار و ی هغه به یار نه کا

* * *

هونبیار به هېڅکله ویل باطل نه کا
هم هر یو چاته دراز و یل نه کا
دژبی ځای به یی ننه په زړه کښی و ی
دزړه بی حکمه به خبره تلنه کا

* * *

هونبیار به مینه په ور مو نو زیا ته کا
ور مو نه و ایم که څو ک مخ راته کا
محتاج دنوارو نو رو نغر یو شی
سړی چه خپله کتوه ما ته کا

(۱) عصفور = چرچنه .

(۲) دپښتو ټولنې په دواړو قلمی نسخو کښی دارباعی نشته .

هوښيار په خپله و رته ځان پر کا
نا دان و رځی په قاضی غر پر کا
که دولتمن وی چه نا انصاف وی
په وړاندې وروسته ځان د کپر (۱) کا
* * *

یو چه رښتیا کا دو یم (۲) دروغ کا
عجب که کار په دروغو روغ کا
رښتیا غوړی دی دروغ متیا زی دی
خراغ په غوړو سره فروغ کا
* * *

یو مو ټی خا وړې زېبا صورت کا
زړه یې کڅوړه دمعرفت کا
گویا یې ژبه په خپل صفت کا
بیا یې له خاورو سره لت پت کا

(ت)

تیرا مې و غوښت رسم مې و کوت
رنځ مې دواړو ځایو نو ولوت (۳)
یم دی که غم دی په برمول کښې
په گرو ل مې پو ستکی و خوت
* * *

ستا تر چشما نو خمار دمل کښېنا ست
ستا تر خبرو ږغ دبلبل کښېنا ست
چه دې رخساره و رته ښکاره کړه
ځکه په سپینو خولو کښې کل کښېنا ست

(۱) کپر مات خاورین لوبښی .

(۲) په دوهمه قلمی نسخه کښې د (دویم) پر ځای (بل چه) لیکل

شوی دی .

(۳) دکامل په چاپی نسخه کښې د (ولوت) ترجمه (بیاموندنه) لیکل

شوې ده .

دهند له تخته شاه جهان پريووت
غم په هرلوري په درست جهان پريووت
دهند په تخت چه عالمگير کښېناست
په خلکو کاني دشنه اسمان پريووت
* * *

غم دی که غردی را باندې پريووت
که سري لمبي دی زړه مې پرې کښېوت
راباندې تل تل دغم تا ختونه دی
زبون يې بيا موند م خورا پسيووت

(۲)

خواړه د مهر ووی خواړه د زهر
و رېڅ درحم ووی و رېڅ د قهر
ځینې و رېڅې واورې اوبه ووی
ځینې زلي تند د دهر
* * *

دمار که نه ووی په تن کښې زهر
سر دار که نه لری خنجر د قهر
دا دواړه تو که به زما په پوهه
نه یاد په کلی ووی نه یاد په ښهر
* * *

دین دی که دل که عقل ، صبر
له مایې یو وړل واره په جبر
اوس را ته پاتې دا یو نفس دی
دا به هم یوسی بچی د گبر
* * *

که قایم اللیل یی که صائم الدهر
غم به لا ډیر کړی د خدای د قهر
دمخلصا نو خطر لا ډیر دی
سري شکرې خوری په کښې ووی زهر

(۲)

پلار يې په بند ورور يې بند بند کړ
خان يې هم شيخ کړ هم دانشمند کړ
اوس په غزا کښې خپل خان غازی بولی
په خو خو رنگ يې خپل خان خرگند کړ
* * *

ته ولاړې درنگ ته خپل خای دې درنگ کړ
په درنگ دې ولې دا هومره درنگ کړ
ستا په فراق کښې لکه نا رنج شوم
غم دې هم چېرې زما درنگ کړ
* * *

چه کنگه (۱) پېغله شوې کبر دې ډېر کړ
خصلت دې واړه په بل بل پېر کړ
چه سپینه خو له دې ورته نو مړې وه
هغه دې و لې له دله هېر کړ
* * *

خپل خان يې روغ کړ يار يې بېمار کړ
يو څه ښه يار دی خو شحال چه يار کړ
لايو نا ترس دی يا يې يار ی نه زده
يا يې په کار نه دی ترخان يې څار کړ
* * *

خوار زړه مې واخيست په تامې باندې کړ
تر ډېرو ډېرو اندېښنو مې لاندې کړ
سترگې دې باز دی زړه مې تنزری دی
خلاصی يې نشته اوس يې دوړاندې کړ

(۱) دنگه ، لوړه .

در خو هوښيار ه وهڅان يې نادان کړې
نوم يې بد اصل د آدم خان کړې
تل يې د مور او د پلار پېغور تاړه
په زړه يې مينه کار يې دا شان کړې
* * *

زو يو مې خوي دختکو غور کړې
زما په نقش يې پوړې سورا ور کړې
وخت د گټنې د نام و ننگ و
بدو زامنو را څخه خور کړې
* * *

غا فل خوږ عمر په ځان گنده بر کړې
اميد يې لږ شو حسرت يې ډېر کړې
نه يې څه ور کړل نه يې څه واخيستل
عمر يې هسې ا بته تېر کړې
* * *

ماچه دا هسې در پسي ځان کړې
ددنيا کورمې د ر پسي وړان کړې
د زړه په حال مې واړه پو هيرې
ډېره هو ښياره يې ځان دې نادان کړې
* * *

منځ دې له وړايه را تېه عيان کړې
اور دې را پوړې په ځانمان کړې
نظر دې هوړې په بل بل شان کړې
اشنا مې نه گنې ځان دې نادان کړې
* * *

نادان په خپله د ځان غم ډېر کړې
نا بودې پو هې سره تېر بېر کړې
هغه چه هېر يو يه هغه يې ياد دې
هغه چه ياد يو يه هغه يې هېر کړې

(ق)

و خدای قه خوار دی بهتر د خلق
له خانه پرې کړه باور د خلق
که خپل خدای یې په حقیقت کښې
مو من د خدای شه کافر د خلق

(ل)

چه د لید لو وو هغه مې و لیدل
چه د خوړلو وو هغه مې و خوړل
اخر که گوري دا واره هېڅ دی
لکه مې و و یل هسی مې و منل
* * *

خانان یې واره تلاوت خوان کړل
دهند هند وان یې دانشمندان کړل
وخت دا و رنګ دی عمل هېڅ نشته
خوکتا بونه یې په عالم گران کړل
* * *

دخان مې ولیدل اخوان مې و لیدل
یاران مې ولیدل دوستان مې ولیدل
چه بڼه مې خیر کړل واره سړی نه دی
سګان مې ولیدل ددان مې و لیدل
* * *

را شه که گوري اهل نا اهل
یو ابو بکر (رض) و بل ابو جهل
په ابو بکر محمد (ص) لمر و
په ابو جهل تر سها (ا) سهل

(۹) یو وړوکی ستوری دی .

که لوی ملا شې په لوستل لو ستل
 آدم که نه شې لوستل دی نو ستل (۱)
 ځینې لوستل کاځینې لوستل کا
 په شان شان کېږي سبق اخیستل
 * * *

یا ران مې و لار ل تر خاورولاندې شول
 مونږ ه یې پرېښوو تر مونږ د وړاندې شول
 په کورې ورشم سپاندې پرې و وینم
 مگر ز مو نږه د پاره سپاندې شول

(م)

اوس زه په خپلې چارې خور سند یم
 مال ملک مې نشته زا هد خرگندیم
 خو دا عالم مې ورپسې نه پرېږدی
 لا ځنې نه شلېږم په قسمت بندیم
 * * *

اولاد مې ډېر دی منت د خدای لرم
 دواړو مهر په زړه کېږي ځای لرم
 یو څو بد بخت دی زوال یې زړه شه
 ددوی له بده خوږه های های لرم
 * * *
 * * *

بل ته شړلی ، لېږلی تا یم
 بیا په کار کېږي کزلی تا یم
 چه ستا په نه دید د ځنګدن شوم
 که مې ته نه و ژني وژلی تا یم

(۲) لوستل = پاشیدن ، مگر په قلمی نسخو کې لوستل دی .

پر پشان په ځان کښې په ډېر حیرت یم
څه و م دا څه شوم په څه حالت یم
چه تل مې ځای شول غرو نه رغوته
زه دا په چا پسې مجنون صفت یم
* * *

په خوب کښې هر کله بوی د دنیا و ینم
جرگې جنگو نه هو سر هوا و ینم
مگر يك لخته د دنیا سړی یم
چه نه یو شیخ وینم نه یو ملا و ینم
* * *

په زړه کښې ستا د کوڅې غبار لرم
په سر کښې ستا د بیا لې خمار لرم
پر پشان د زلفو بېمار د سترگویم
زه دا دوه تو که له تا یاد گار لرم
* * *

په سر داری چه پوهېدلی یم
سر داری غم ده ترې تېر هېدلی یم
ورځنې و تنستم په غاړې غرو نه
لایې تر او سه په غم نیولی یم
* * *

په غم دې سوی لو غړن زه یم
سبا بېگا په او ښو او به یم
د عشق سپاره دې په ما هړاند کړل
په رنگ ز پلې سوی په زړه یم
* * *

په غم غمجن و م په خوب کړ من و م
خلاص له غمو نو ستا په دین و م
په خوب په هسې رنگه او ده شوم
چه خلك و ینس وی زه په خفتن و م
۶۶

پیری په ما را غله زه پسي تا را ج کړم
زه پي محتاجو و ته محتاج کړم
و نسخ د پیری دې بتر بتر شوی
فا پده پسي گو مه چه پسي علاج کړم

پیری په ما را غله زه پسي خراب کړم
په پیچ و تاب پسي دهر اسباب کړم
هر هر اسباب پسي له ما نه یو وړ
فا پده گو مه چه پیچ و تاب کړم

تر عین (۱) تهر شوم دا هسي زه و ینم
احول یو دوه وینی زه یو ووه و ینم
توقی (۲) که ورشم عقد (۳) سبز کال دی
او ووه به شل و ینم دا کار زه ښه وینم

توبه مې وکړه له میو پیر شوم
پسر لی چه را غی په زړه دلگیر شوم
دگل په منځ مې باده را واخیسته
بیا د خواتی و کار ته خیر شوم

چه جدا شوی یا را ن تر زړه کړم
لېسه په ډېر و ژړ لو سره کړم
کښنم بیا صبر د خدای په کړه کړم
چه صبر نه کړم وایه نور څه کړم

$$٧٠ = ع(١)$$

$$٨٠ = عقد(٢)$$

$$١٠٨٤ = عقد(٣)$$

چه خان ته گو ږم خان گنهار لږم
د نفس له لا سه فریاد چنار لږم
حال مې به څه وی که استغفار نه وی
شکر چه ژبه د استغفار لږم

* * *

چه خان ته گو ږم لا هسي زو ږ نه یم
چه ځینو ځینو چا رو ته جوړ نه یم
چه غا بن مې پرېو تل فساد را وشو
که هرڅو غوښي خو ږم په غوښي موږ نه یم

* * *

چه خپل عمل یاد کړم خا وړې په سر لږم
ډک له گناه تمام د فتنې لږم
وخت د حساب را غی بله تکیه نشته
تکیه د خدای لږم د پیغمبر لږم

* * *

چه سردې خوږ شي از مان ارمان کړم
وايم چه رنځ دي واره په خان کړم
خو دا جهان دی هو مړه دي ته وي
که نه اور پوړي په درست جهان کړم

* * *

خالق زما يې په دا پوهېږم
حکم دي حق دی منم گمرو هېږم
چه دي ظلم او جهول پيدا کړم
په به مې نيسي دا اندو هېږم

* * *

خبر د دهر په مکر د زوړه شوم
دا څه چه بنا د شم يا په اندو شوم
نه يې بنا دی شته نه يې اندو شته
دواړه فساد دی چه به پرې پوه شوم

خلک هو بنیاردی زه لېو نی یم
نه او سنی یم لا نر غو نی یم
هغه چله لا پې د هو بنیاردی کا
تشی در می دی پکښې گنی یم

دا از مېښت گوړه په ما چه زو پشوم
له نورو چا رو په زړه کښې سوړ شوم
را پا تي مینه د شو د لېر و ده
چه زو پ شوم لا یې په عشق جوړ شوم

داته یې یاره که دا زه خواب وینم (۱)
داته یې یاره که په شپه آفتاب و ینم
چه ستا د زلفو تگېت مې و لیم
مه تور عنبر وینم مه مشکنا ب و ینم

دا ډیر فکرونه چه صبح و شام لرم
چه فکر و کړم و اړه یې خام لرم
خلک په مخ کښې دا اختیار خبرې کا
فهم مې و کړ دا اختیار نام لرم

دایم که زړه لښه دلیر و ونیسم
پسې پر لږم زړه به په شخه نیشم
خو مې ژور ندون شته په دا دنیا کښې
زړه به له ټکلیه مخه و نه نیسم

(۱) دغه رباعی په قلمی نسخو کښې نشته .

دچا چه نه وی د ستر گو شرم
در ته به نه وی په پندو نرم (۱)
ځنې اما ن غواړه که دې پسر وی
پلار وایلی پر بکړه له بې آزرم (۲)
* * *

دچرخ له خرڅه و خرڅ ته ساز شوم
نیاز من د هر هر ناکس دنا ز شوم
لکه په لاس د بې شتا ختو کښېو ځی
هسې بې قدره پر ما تی باز شوم
* * *

دښکار په کار کښې زړه د ځوانۍ لرم
غم د پیری او ناتوانۍ لرم
سترگې هغه نه دی قوت هغه نه دی
چه باز په لاس کړم خو حیرانۍ لرم
* * *

دښکار په کار کښې که هر خو ښه یم
چه باز مې ځان دی هغه یو زه یم
په باز که هر خو قا زو کلنګ نیسم
زیره مې سپینه شوه میرښکار لانه یم
* * *

زه تا پیدا کړم په دا قایل یم
که بیا مې وژنې د لکیر په دل یم
وایې چه بیا به دې بل ژوندونوی
هر چه ته وایې زه په منل یم

(۱) په دوهمه قلمی نسخه کښې داسی ده (ورته به نوی پندونه نرم)
(۲) ازرم = شرم ، حیا .

زه په خپل ملك كښې خودا دوه (۱) دم لرم
 ښايسته پردی ، نصرت قدم (۲) لرم
 يوه مې توره دويم مې ډال دی
 په دا خو تو که عرب عجم لرم
 * * *

زه که می خو ریم یا شاهد بازیم
 فسق و فجور کړم گنده بې نمازیم
 اندوه مې نشته خبر په رازیم
 په ولا تقنطوا کړم ته سازیم
 * * *

زور کړم غمونو دا شننا زور کړم
 له کل هو سه يې ددنيا سوړ کړم
 خو خوتا وونه را باندې تېر شول
 کومې مې وچ کړ هجران نچوړ کړم
 * * *

زويه که هسې وې لکه چه زه لرم
 که هر خو ډېر دی یو زويه نه لرم
 یو يحيی خان نه شویوا کوړی نه شو
 چنچو منجو دی پټ به يې څه لرم
 * * *

سرخ خو زما دی چه هسې یار لرم
 چه يې له لاسه دا زړه خوارو زار لرم
 که را ته کښېنې په تا ډېر کار لرم
 در به يې پر انيزم دگيلو بار لرم

(۱) دم ، سا ، وخت او حال ته وايي .

(۲) دکامل په دیوان کښې له ښايسته پر څخه باز او نصرت قدم
 څخه اس مراد شوی دی .

شهره په واړه عا تم مدا م ښه يم
پرېزده په خوله کښې د خاص و عام ښه يم
شيخه ته شيخ يې زه رند هېڅمه وايه
ته دې ښکنا م او سې زه خوبد نام ښه يم
* * *

قرآن دوړاندې په لاس کښې جا م لرم
په لون لون حلال حرام لرم
عمل مې تريخ دی که خو ښ کلام لرم
نه درست کا فر يم نه درست اسلام لرم
* * *

که ته جفا کړې زه به وفا کړم
که ته ښې کړې زه به دعا کړم
خو دا جهان دی هو مړه دې ته وی
که ته مې نه وي نيا ز به په چاکړم
* * *

که دا گناه دی چه په تا چور چور يم
سکه سر تر پا يه له گناه پوړيم
دتو رو زلفو په مار دې و خوړم
گونه مې ز پر ه په زړه رنځور يم
* * *

که دې له خويه چا ته فر ياد کړم
يا هېڅ دم نه و هم صبر بنياد کړم
په دواړه تو که ز ما پر وانه کړې
يو څه نا ترس يې څه به دی ياد کړم
* * *

که نور په نورو چا رو جلی ستا يم
زه به د تورو په کار علی ستا يم
ورور در سول دی ور باندې ښایي
که يې له فرقه بيا تر تلی ستا يم

که وینې ژاړم ګرېوا ن چاک چاک کړم
په غوړلی ګرځم غوغا بلغاک کړم
په دا به تللی یا را ن را نه شی
سکه بایده دا دی چه ځان بې باک کړم
* * *

لکه ملنګ وې زه دې ملنګ کړم
لکه بې ننگ وې زه دې بې ننگ کړم
خوک یې! خبر دې د ذا ته نه یم
په خه حیلو (۱) دې دځان د څنګ کړم
* * *

له خپله بخته و چا ته زار کړم
زرمې اغیار شی چه زه یې یار کړم
نور مې تو به ده که اکوړی را شی
نه به یې یار کړم نه به یې پلار کړم
* * *

ماوې چه تا به دځان په رنګ کړم
لکه ملنګ وې زه دې ملنګ کړم
سبز ددو هین (۲) شوم تر بله کاله
د ځان به لویه مصله لنګ کړم
* * *

مرګ دنا اهل سبا بېګا غواړم
د عامې داده الله الله غواړم
زما تو به ده د بهرام له خیره
دده له شره امان پناه غواړم

(۱) په دواړو چا پی نسخو کښی د (حیلو) په ځای (خپلوی) راغلی ده
(۲) دو هین ددوهی معنی ورکوی .

مرگ را نژ دي راغي پير يـ (۱) خبر کړم
غا ښونه لا پر ل غم د بصر کړم
وخت دا رام وژد زړد کام و
قسمت په غا پرو په غرو نو سر کړم
* * *

مرگ را نژ دي راغي زه لا غافل يم
په شور و شر کښي ددنيا تل يم
په تور وېښته مي سل گنا هو نه
په سپينه زير ه لا ډېر خجل يم
* * *

مرگ رانژ دي شو زه لا ارمان لرم
که زور لیده شم اختيار د ځوان لرم
ارمان مي جو نه دی د نام جنگو نه دی
مقصود مي ښکار دی غم دايمان لرم
* * *

مست يم په سر کښي مستي دمي لرم
چه په نشه يي کي کي کي لرم
رقص مي په تار د هغه رباب دی
چه په نغمه يي هي هي هي لرم
* * *

نه زر په کور کښي نه کښت و کار لرم
وابست له ځان سره تر سل بسيار لرم

•
رڙاق دخلک يي په دا اقرار لرم
څه غم چه تا غو ندې پر ور دکار لرم

(۱) په چا پي نسخو کښي د (خبر) په ځای (کر) راغلي دي .

نه مرد دكفر نه مرد دين يـم
 نه دگمان يـم نه ديقين يـم
 په دواړه تو كه مذبدين يـم
 هم په زړه تو ريم هم په زړه سپين يـم
 * * *

وايي جنت لرم حور او قصور لرم
 بل دار تر دا نه په نعمت پور لرم
 چه وايي هسي دي واپه منلي
 ما ته دا پرېز ده چه دا حضور لرم
 * * *

هو مړه خطا لرم خو چه عاقل يـم
 هو مړه هوا لرم خو چه فاضل يـم
 تسبي په لاس كښي زړه په وسواس كښي
 ولاړ په باطلو كا رونو تل يـم
 * * *

يار مې كا فردي زه مسلمان يـم
 دده له بده خوي په خا ن يـم
 زړه يې زما له گوگل و كښي
 ځني په وېره د خپل ايمان يـم

(۹)

باد شاه سني دي خلك حيران شو
 درا فضا نو دورا وان شو
 كه څوك په ملك كښي يو شاه زلمي وي
 توره تر ملا كا وخت دافغان شو
 * * *

پند مې په ياد شو د حكيمانو
 ياري به نه مو مې له غليمانو
 بڼه يې په بند كښي د كړيمانو
 نه په بوستان كښي د لثيمانو

پورې په خو نه دايمل خان شو
په سول د خونې خان خا نان شو
دا او ر که و نه مړ دا يم نا رې وهم
په وار ، وار پو رې په درست افغان شو
* * *

په نظام پور کښې په سو سو سو
قمر ئی نارې و هی چه کوکو کو
تل به د خو رې په بڼې کښې نه وو
وايی دا هسې چه خوځوځو
* * *

پير ی پرې یستم له تا لا شو نو
های بنکلیو ستر گو بنکلیو غا بنو نو
هغه خو ږل نشته هغه لېدل نشته
ولا ږم له نو رو بنو معا شو نو
* * *

پیغمبران وو شاهان خانان وو
ډېر خوش الحانه (۱) بڼه بڼه خوانان وو

له دې جها به هسې روان شو و
وايی چه کله په دا جهان و و
* * *

تر سر تر پای په ککړ په غولو
په لاس نیو لې دسته د گلو

کښېنی مستانوته صفت دمیوکړی
نوم او ږېد لې چېرې دملو

(۱) په دواړو چاپي نسخو کښې (ډېر خوښ له خانه) راغلی دی.

توغی حج و کر په رو م په شام شو
کورته چه راغی په احترام شو
شیطان گمراه کر کوخی یی و نیوه
په هو مړه چار ی رسوا بد نام شو
* * *

ته قهقهه خاند ی غم تم په بل شو
غم تم په بل شو مل چه تل تل شو
قا تله خله په کا بو بو یه
پر ی باند ی پا خه غر خه غا فل شو
* * *

جهان په کام وی د و فاکېشو
قصد یی له چا دی له بد اندېشو
عمل د بنو کانیء بلا تر پښو کانیء
ای بد عملو په بلا پېشو
* * *

چرګان نار ی و هی سحر سبا شو
یار په اړ مان کښی له ما جدا شو
غم یی هېچر ی په عشق کښی نشته
د عشق په کار کښی رقیب بلا شو
* * *

چه په مړو بد یی با هو دخيال و
گو تې د زرو غمی یی لال و
وګور ته و لال هغه لاسونه
چه په حنا به لاله مثال و
* * *

چه چا ته پېښ شی غم د خوړ لو
یا غم د خښلو د اغو ستلو
نور نور غمون نه واپه تر شاشی
که دسند رووی که دبده لو

چه خوشې ز په مې له تا اشنا شو
له وا په خلکه او س بې پر وا شو
نه يې څو ک ياد دی نه يې څو ک هېر دی
په بوی دما و په خوی دتا شو
* * *

چه دا دسا څښتن همه يو
که فهم و کړې لکه ر مه يو
مرگ لکه شر مېن را باندې غلې
درب و فضل و ته په تمه يو
* * *

ځوانی يې و لا په ځنې ما يو س شو
باز دی غا لم ته خوشحال تپوس شو
* * *

شاه د شطرنج دی نژدې و مات ته
ور ته او س پا تې يو پيل منحوس شو
* * *

څښتن دمځکې يې داسما نو نو
دعرش و فرش او دجها نو نو
* * *

هاتی که ماشی کړې ماشی هاتی کړې
توا نېزې رب يې دد يو توا نو نو
* * *

خاند م په زهد د فاسقا نو
خاند م په بذل د احمقا نو
چه نه يې دين شو نه يې دنيا شوه
چارې به يې نه وی د لا يقا نو
* * *

دا کار سر یو زده نه زده د دا نو
نظر چه کا ندی په فر قدا نو (۱)
عشا چه و دری په سر د قطب
جو زا نور تهر شی ای بخر دا نو

* * *

دخپلي خو نی نغن دخمچو
نه چه غمینه د بل په کو چو
نه او رد خیل نغری د لمدو پیچو
نه او رد بل نغری ددړ و و چو

* * *

دخپلي گپه ی په خدمت خم یو
په نو رو نو رو فکر نو کم یو
سبا شی و خورو بپکا ه شی و خورو
آدم صورت یو د و اب شکم یو

* * *

دپرو لید لی د لیلار خت و
نبو یه پر صوف و نا دید ه وخت و
زه یار مشفق لرم ، ده یار بد خوی درله
زه بختو ر یم مجنون بد بخت و

* * *

را پا تی یو نه شو دو لس مې ترو نه وو
ولاړ ل فنا شول چه او لسونه و و
خه بادشاهان ولاړل، خه خه خانال ولاړل
چه په در بار یې و لاړ زرگو نه وو

(۱) فر قدا ن یا فر قدین دشما لی قطب په خوا کښې دد وو
ستورو نوم دی چه له ما بنامه ، تر سهاره ښکاری (د کامل دیوان)

ژبه عادت كړه په ښو و یلو
چه دې عادت شی هغه تر تلو

که یې عادت كړې په بد گو یی
مخ به دې تور کا تر پر دو خپلو
* * *

ستا تر لبا نو خوند د شكر ورك شو
ستا تر دندا نو نږخ دگوهر ورك شو

ستا تر چشمانو دملو خمر ورك شو
ستا تر مژگا نو تېره خنجر ورك شو
* * *

سواری د جو نو ده که دا سو نو
لا مې ترې رسمی توان د لا سو نو

ښکار د ټو پك نشته که ښکار د باز نشته
دا هم پیر ی كړی په و سوا سو نو
* * *

سوگند مې ستا نه په سترگو تو رو
په زړه د ستا یم په خو له د نورو

پر بز ده له هر چا سره یو مخ و یم
له ما به څه وړی په کیسوسپورو
* * *

شكر په دا چه له نېسته هست شوو
عقل یې را كړ خدا ی پر ست شوو
رتبه به گانده په عمل موند شی
عمل كړی ؤ و لې په همت پست شوو

شکر چه زړو نه په غم کښې ښاد لرو
دغم څه غم دی چه پیرا ستا د لرو

وایی چه ځان سا ته له غمه غم راغی (۱)
مو نږ څو غمو نه دا هسې یاد لرو
* * *

ښکلی د لبره د څوار نس کا لو
خو له یې خو شرنګه حقه د لا لو
را غله زړو لا په زما زړه کی یې
یو وړ په دواړو سترگو ملا لو
* * *

ښه ښه یا را ن وو ښه اشنا یا ن و و
چه په دو لټ کښې راسره ځان و و
دو لټ چه و لا په شو را ته یې شا کړه
جدا له ما نه په یوه نا ن و و
* * *

ښه و صیت دی د بخر دا نو
یار ددا نو شه نه د بدا نو
بدان دې ځان وړی هم دې ایمان وړی
ایمان خو خلاص کړه خپل له ددانو
* * *

فلک په قصد دی د بې در دا نو
ولی و کاږی د دل سر دا نو

دمور په نس کښې مرد لا علقه وی
تل پرې پرې وی د ښو مر دا نو

(۱) په دو همه قلمی نسخه کښې (راشی) راغلی دی .

کلی مې و لیدل دنا کسا نو
واړه په خوی کښې د ګر کسا نو
ګو تی په هېچا پسې دوړو نه دی
خپل ګذران بو یه همنفسا نو
* * *

که په دیدن ده دیدن هم ډېرو شو
که په خور دن ده خور دن هم ډېرو شو
خوشحاله بس کړه وخت د عمل دی
لو ستن هم ډېرو شو گفتن هم ډېرو شو
* * *

که چېرې وار راغی ، بیا به خبرې کړو
خلك به ویر کا ، مو نږ به سندرې کړو
دا ډېر زنگونه چه پراته په زړه دی
تمه امید لر و ګوندې یې لېرې کړو
* * *

که شور غوغا کا سپرې تر تلو
پازه (۱) به نه ځی سره د خپلو

بدی د خپلو د بل تر ښو ښه ده
که څوک پوهېږی په دا و یلو
* * *

که مو نږه وایو واپه هېڅ نه یو
یو مو تی خاوری ، یو چونګ او به یو

که دامجا زوی تحقیق به بل وی
سکه زړه به ښه کړ و هر ګوره ښه یو

(۱) په دواړو قلمی نسخو کښې (پاڼه) راغلی دی .

که یار دې سپین دی و تا ته تور شو
که دصفت دی هم د پېغور شو
نېک بد به واره په دا پوهېږی
که ته هغه یې خو دی دې اوس نور شو
* * *

مونږه به و مرو هسې پوهېږ و
یا را ان مو و لاړ ل لانه کرو هېر و
خا ند و خو ښی کړ و هوا هوس کړ و
نه مو ژړا شته نه اندو هېر و
* * *

مونږه مېږی یو په مخکېه کړ خو
دنس له غمه و بله غور خو
ښه وو په مخکېه بلا را سا زه شی
چه پر پیدا کړ و اسمان ته و رځو
* * *

مین مې را غی ، ملنگ په خبر شو
خبر پرې نه شوم را باندې تېر شو
چه سره نه شو و غاړه غړی
افسو س افسوس دی ار ما ن مې ډېر شو
* * *

نڅښې خو درې دی دعا شقا نو
خوب کا په مثل د غریقا نو
ویل په مثل دو یر ژلیو
خورا ک په مثل در نځو را نو
* * *

ښتر که لوی دی له نور و نو
چینار که پلن دی په پانو پلنو
لکه کمال لری هسې زوال لری
نظر پرې کانیء د کمال څښنو

نوم مې دېد و په خلك خور شو
 كه صاف ، صوفى يم وايي مى خو ر شو
 احداث دما شى دهغه نه شى
 چه له مستى هر اند په خور شو (۱)

* * *

واو ري چه او ري په سپرو خا و رو
 خا و ري سپين زر شى په سپينو واورو
 په منځ دد لو په منځ تېرى كېښي
 سمه غر سپين شو په سپينو واورو

* * *

وخت د بهار را غى خزان او س كم شو
 مطرب په زېر مه د زير و بم شو
 شراب له خمه را غله ښېښو لره
 كوزې كاسې را وړه خوشحال ډك خم شو

* * *

يابد تر پښو كړه د پر دو خپلو
 يا غم ته واخله تو ښه تر تلو
 ددواړو تو كو سو د و زيان خپل كورم
 حاجت هېڅ نشته نور دو يلو

* * *

يارى ښې وى د ښو بخر دو (۲)
 چه پكښي نشته و هم دېدو
 دنا كسانو يارى د ، دد و دى
 سو د مې نه وى يارى د ، ددو

(۱) په دو همه قلمى نسخه كښي (دماشى) په خاى (زماشى) دى
 او هړاند ، اړاند ليكل شوى دى .

(۲) بخرد = هوښيار .

یوڅه فراق دی چه را بر سپړشو
ارمان افسو سردی دا یوڅه پېر شو
بیا به یې دور د ځوانۍ را نه شی
وار د دلبرې د زلفو تېر شو

(هـ)

احمق په کلی کښې پیدا خدا ی مه کړه
که دې په کور کښې پیدا شی زده کړه
لایې په لېرې ملکونو و شپړه
یا یې له تورو خوا ورو سره کړه
* * *

اخیست چه نه شی په غاړې غرونه
وری د عشق دی مو نږه یې وپړونه
مست مست بارونه به مست مست اوښان وپړی
غرض پرې څه لری غوايه یا خړونه
* * *

ارمان دی د ربڼه د ایوڅو کاره
تل تل به نه وي تازه بهاره
تل تل به وار د ځوانۍ نه وی
تل تل به نه مومي مهر له یاره
* * *

ارمان دی د ربڼه زما گلزاره
غنچه رېږ پری او س له شاخساره
مخکې! «طا هر» مې در لره در غی
بل رنگ یې مه کړه دخدای د پاره
* * *

اسمان پېرې لری زما پسره
مه ډېر غافل شه مه ډېر بې سره
په غم کښې تمه د ښاد ما نی کړه
په ښاد ما نی کښې له غمه ویره

ا سمان که نه کا خست د پنا سیه
لکونه را شی د خوشحال تر لاسه
چه تار په تار یې په خلک نه کبا
تیه دا خیره له زړه و باسه

* * *

اند پښنې مه کړه ډیرې در وېشه
دنیا په نه مړ مې تن قسمت پېشه

شکر غنی لره صبر در وېش لره
که کا هم دا دې کا هر چه شی پېشه

* * *

اوس بې و فاشول دا یاران واره
د پلار په رای نه ځی فرزندان واره

که نېک که بد دی په دا دستور دی
سره خپلوی نه کا اقر بان واره

* * *

ای چه دې نول دی ز ما له مخه
در قیامتو په بدو رخه

په عشق کښې مرد او بڼه پر وړا یې مه کړه
زه به دې نه کړم د چا په سځه

* * *

ای چه سړی یې په یوه ساه
که دې دا ساه نه وی نا گاه

هسې به پروت وي لکه مر دا ډیره
په ځیان خبر شه د ځایرن مگمراه

بارك (۱) مین دی په دا دوه تو که

په سپینه واز ده په سپینه رو که

بو لاق (۲) دو ینځې په خوی خصلتدی

ور لیره بویه لوړه (۳) مترو که

* * *

با غوا نچه کنېږ دی په باغ کنېږونه

تیا ک پرې خو کا تل په سا تنه

که بر یې ښه شی زړه یې پرېښه شی

که بد شی نه کا با ندې و تنه

* * *

بلبلې څه غواړی له گلستا نه

گل به بیا نه مو مې بې له خزانه

لکه خو ښی د گل دو صلوی

غم به یې هو مړه وی بیاله هجرانه

* * *

بل تر خپل دست لره دچا تر دست مه شه

شرم پرست او سه شهوت پرست مه شه

چه کار دد ین ددنیا خراب پرېږ دې

هسې بېخو ده د میو ست مه شه

* * *

بل دې یو ځان غوندې را ته پیدا کړه

هاله له ما څه و ما ته شا کړه

کنه دا کومه یاری خپلوی ده

ما غم ته پرېږ ده ته ځان جدا کړه

(۱) دتری خټکو یوه خانکه ده .

(۲) تری اوبو لاق دخټکو دوې لو یې خانګې دی .

(۳) په دو همه قلمه نسخه کښی (لویه) راغلی دی .

بله لمبه دي د وصل ژ منه ده
بله مې عینې د زړه د تنه ده
که دا دد خو لي دي که نور دا دو نه
چه ښکلیو نه زده کو مه نمځنه ده
* * *

بې عیبه یار نشته په ملک هو ښیاره
په عیب مه کړه زړه بد له یاره
که گرځي واره با غونه وگوري
گل به پیا نه مو مې خا لي له خاره
* * *

یا ری له بده بد خو په یاره
شلو لي ښه ده په خو اعتباره
که ښایسته وي جوړ و جفا یی وړه
کلو نه کله وي د باغ بې خاره
* * *

پرده پو ښې کوه لکه پروني شه
اواره کړه و نی شه د هرچا وروني شه
دحلم خوی واخه له بار داري ونې
چه څو ک دي وو لی مېوه ورکړوني شه
* * *

پر هار پرې باندي که دسوزن نشته
عاشق شهید دي په داکښې ظن نشته
د شهیدا نو جنازه بویه
د شهیدا نو غسل کفن نشته
* * *

پند دي سود مند دي واوره تورزته
آسانه نه ده د سر ښندنه
مصلحت مه پرېز ده له خپله لاسه
هم به خپل زاز لري د زړه د تنه

پند دی که او ری زما پشوره
 پکښې فایده و ینم زه سرا سره
 خو دي شراب شته په قرا به (۱) کښې
 خښه ینې خښوه یې کار کړه ترسره

پور که دمری دی تښته له پوره
 اور که لوگی دی تښته له او ره
 دښمن که سهل ز حمت که لږ دی
 بی غم ترې مه اوسه ای زما وروره

په باغ په راغ کښې گلونه واړه
 یو گل به نه وی بیا تر اهاړه
 هستی دا هستی نېستی دا هستی
 ژاړه حیرا نی بلبلې ژاړه

په باغ کښې گوره لاله گلونه
 یا قنوت پیالې دی غواړی ملو نه
 ساقی را پاڅه تر داه پاسه
 ربې مینو نشته تحملو نه

په تا که راشی حادثه لویله
 تښته تسلیم و صبر ته بویه
 نه به یې دفع په حد وکړې (۲)
 نه پنه لښکرو په زر او زویه

(۱) د شرابو ښښه (کامل)
 (۲) د ټپنبور په چاپي نسخو کښې دا مصرع داسې راغلې ده: ته به یې
 دفع په صبر وکړې

په تاکه را شی ډېر محنتو نه
یا را حنتو نه فراغتو نه
ته یې په نور چا حواله مه کړه
چه ازلی دی دا قسمتو نه
* * *

په چا چه و شی د همای سیوره
د دولت و اردو می له هره لوره
مهر د خا صو د همای سیوره ده
په چا به و شی دا سیوره گوره
* * *

په چیرته ولاړې دلو بو و خته
ته چا تا لا کړې د خوانی رخته
پرې خبر نه و م یو او وه غله وو
را ته په خو و و شپه ورځ یک لخته
* * *

په خو غا فل یې غفلت ن்தلیه
له کاره ټوله امل ایستلیه
هېڅ دې له مرگه اند پښه نه شی
که جنا زې و ځی له هره کلیڼه
* * *

په حق و لاړ او سه ای نا صبر وه
صبر کړه صبر ، ده صبر توره
چه چوک په لاس کا ما امتحان وکړ
فتح دا یم ده ورتنه حضوره
* * *

په خو له خبرې له كړ د كاره
په زړه خبرې له كښت و كاره
فرياد فریاد دی په هسې زیست كښې
تو به توبه ده له هسې كاره
* * *

په درست جها ن كښې مې آشنا بیا نه مونده
خوك به یې څه غواړی چه ما بیا نه مونده
عمر مې تېر شو په آشنا یی كښې
له چا مې بوی دو فا بیا نه مونده
* * *

په در ست وجود كښې ښه دی دو هڅیزه
یو زړه بیا ژبه ز ما عزیزه
زړه ښه همت لره ښه خوی خصلت لره
ژبه فصیحه ر ښتینې نیزه
* * *

په زړه دواړو خلكو نېكخوا اوسه
هدایت كړ و نی د هر گمراه اوسه
تمه له چامه كړه سخا په هر چا كړه
بې تخت و تا جه لكه بادشاه اوسه
* * *

په سفا هت د سفیه آزار مه شه
و مكافات ته دده تیار مه شه
سپې و مزر یو و ته غپیږی
كم تر مزری ته په خپل وقار مه شه
* * *

په شرم ننگ كښې د دنیا ولاړ اوسه
ددین په كار كښې د دنیا و لاړ اوسه
په خپلو باغ شه رود رود بار شه
و بېگانه و ته لكه كار اوسه

په شينځ رحمكار مې تا زه تو به و كړه
هغې نگا رې را ته ښه و كړه
زړه مې هر گوړه په اند ښنو شو
تو به مې بده ده كه تو به مې ښه و كړه
* * *

په طور طور پيدا يو موږه
منبك يو عنبر يو ، بصل يو ، هوږه
شهد شكر يو ز هر ز قوم يو
روئين يو ، نيل يو ، نسپا ل يو ، سوږه
* * *

په عدل و داد كښې په هر چا سم او سه
وقار هم دا دى تر نورو كم او سه
كه ته په كبر د ځان لوى غواړې
گيدى (۱) دو ژ لوى يې يو مار لېر ماوسه
* * *

په عطرو ډو به هغه خوش رو يه
را غله نا گاه له يوه سوي يه
تاما مه شپه يې را سره تېره كړه
سپږ مې مې ډكې دى ددې له بو يه
* * *

په غم كښې شو خه ښى آدمه !
در باندي در شى خو خو ما تمه
شېر ين ياران دې په مرگ جدا شى
سخت يې چه نه چوې له ډېره غمه
* * *

په فتنو پوره توره آسما نه
لا به دې كله شى دا خو نه وړانه
چه بل يو نوى جهان پيدا شى
گوندي خلك بيا مو مى خلاصى له تانه

په قد چه نوم لري سر و خو لكته.
 په منخ چه نوم لري تمام اوبمكه (۱)
 خوله دي حقه ده د سر و يا قو تو
 په سپينو د رو گو هرو ډ كه
 * * *

په ما خه كار لري درو مه هو بنياره
 زه لپو نى يم مينه شو د ياره
 نه خو ك اديب لرم نه خو ك طبيب لرم
 درد مې له يا ره دى دا رو له يا ره
 * * *

په نيلی سپور يې قر قره لكه
 دعباو د كبر په ز په كښې كلكه
 كه فهم و كړي چينجى د غو لو يې
 هو مره لويى كړي د غو لو ډ كه
 * * *

په واك چه نه لري په كام كښې ژبه
 كه گو نكه شى ښه دى په لويه تيه
 په بده ژبه ځان ځى جهان (۲) ځى
 ايمان لا هم ځى واوره طا لبه
 * * *

پيرى را نيول له ما خو كاره
 و لا ږم د غشى ټو پك له ښكاره
 چه مهر مينه يارى تري غوا ږم
 را پوري خاندى ځوانه نكاره

(۱) هلال .

(۲) دښتو ټولني په دوهمه قلمي نسخه كښې (پيمان) راغلي دي .

تا ته چه شمار کا د چا عیبو نه
چاته به شمار کا دستا عیبو نه
دسخن چینو مخو نه تو ر شه
په مخ ثنا کا تر شا عیبو نه
* * *

تا چه پیدا کر ل هو مره اقوا مه
حکمت دي شه دی یا ذوا لاکرامه
تا چه پیدا کر ل حکمت یی تا ز ده
مونږ ه هېڅ نه ز ده په دا تما مه
* * *

تا چه پیدا کر ل هو مره ملکونه
ربه په تا شی دا قدر تو نه
که تا پرې نه کړای دا بارانو نه
واړه به هېڅ وو داسمې غرو نه
* * *

تازه خبرې تازه بهار گڼه
چه پرې مین دی هغه هزا رگڼه
رنګ رنګ خبرې دی رنګ رنګ گلونه
گل د ګلا بو زما اشعار گڼه
* * *

تخم ضایع کا بدا صله مخکه
بڼې پی خو سا کا بده غږ که
هغه چه کر کا یا پی شار بی
هغه دي نه کا دا پوهه ور که
* * *

تر باز که لاندې کړې دکار که هوپه
باز به رانه وړی کار که ترې بویه
که دمزی سره یاری آغازه کا
کوم خوی به واخلي مزی نه سویه

تر سر تر پا يه بنکلی مخو نه
دا يو ، يو سف و د پلا ر په خونه
پر مخ چه وو يني زړه دي پرې خوښ شى
مخ هم هغه گڼه کړه پرې سخو نه
* * *

تر سر تر پا يه ليلا بنا غلي ده
سینه يې ځکه د مجنون دا غلي ده
مينه څه هسې اسا نه ، نه ده
چه دا بې ځايه په چا راغلي ده
* * *

تر وړې په مکر مزی په زور زده
غازی په توره وښه (۱) په لور زده
ملا خبرې په سپين په تور زده
د گنگو ژبه د گو نګ دمور زده
* * *

تل دکمز واری وی دا یو خو کاره
مکر د روغ کا په خوا نکاره
ښځه کمز وړې ده ځکه انکار کا
په دا سبب ده هو مره مکاره
* * *

تل سى ساله وای د خداى د پاره
گل ولا له وای د خداى د پاره
دښو ښو جو نو جمال تل تل لیدای
په لاس پیا له وای د خداى د پاره
* * *

تل کړه ښېکړه له آدم زاده
نه ښه که وکړې څه کم و زیاده
در ته به خیر شى په سل بدى
هېڅ به دي نه کا ښېکړه یا ده

(۱) وښه = واښه کوونکى .

تل يې خبرې له ښه خورا که
ذکر مذکور يې له ښه پو شا که
خپل کسب هېڅ نه ، واره له ظلمه
هی تو به ، تو به له هسې ژواکه
* * *

تن دې په مثل د روح قبا ده
لکه اغو ستي چه قبا تا ده
دا دواړه تو که فنا پندیر دی
فنا يې نشته د روح بقا ده
* * *

تن یو غلاف دی زړه په کښې توره
د تورد سپین نه ده وینا منظوره
مدار په توره دی ، په غلاف نه دی
چار يې په هر چا ده مشهوره
* * *

ته دا وینا کړه له ما نه یا ده
بهره اخله د بهار له با ده
لکه دا باد يې په وار و نو کا
هسې به ستا کا د رو نه ښاده
* * *

ته معشوقه يې پر وادې کومه ده
زار د عاشق دی چه چار يې شومه ده
بې تا کيا بوی په اور وړ یتېزی
چار دې د هجر دا وړ معلومه ده
* * *

ته یو طلسم يې بې اعتباره
له خاکه با ده له آبه ناره
اول هم هېڅ وي بیا به هم هېڅ شی
په خان خبر شه د خدای د پاره

تیرا مې و لیده را غلم ترسواته
پښتون مې و لید دا لوی لوی ذاته
عقل همت مې د چا و نه لیده
په بهرته را غلم ناست یم ملا ما ته
* * *

ثنا صفت کا عالم له میوره (۱)
نقش و نگار لری په خوځو طوره
نظر چه وکا و خپلو پښو ته
زړه یې اخته شی په ډېر ډېر خوره
* * *

جفا د خلکو هر گوره ډېره شو
که څو کښکښله وکا ورته دعاو کړه
که آدم زاد یې خوی د آدم را وړه
غمجن چه و وینې باندې ژړا وکړه
* * *

جفا د خلکو هر گوره ډېر شو
وفا د هر چا له دله هېره شو
وخت د قیامت شو که نور آفتدی
یوه بلاده چه را بر سېره شو
* * *

جن په حجاب کښې د مور له څنگه
مگر ځان ژغوری د مور له چنگه
که په صحرا گرځي که کوڅه گرده شی
شند به وکا په خپله ننگه

(۱) میوره = مور ، تا ووس .

جن هو مړه ښه ده چه مهر داره ده
د پلار په کور کښې نا سته قراوه ده

چه دجن والی د فتر يې تېر شو (۱)
که صا حبی کا بیا خدمت نگاره ده

* * *

چا ته به راز وا یم چه مې راز دار نشته
غم به مې خو ک اخلی چه غم گسار نشته

کېمیا به بیا مو مې و فا به نه مو مې
هزار یا را ان لرم یو وفا دار نشته

* * *

چار دخوا نی د فسق فجوره
له لاسه ولاړه لکه ښه توره

اوس مې دا زهد چه د پیری دی
کشکی يې چاروی هو رې منظوره

* * *

چار دمر گو ټی معا ینه ده
ښه تر ژوندون نه هر آئینه ده

پښ تېر ما ته کا آئینه سازه کا
چه تر تېر نه ښه آئینه ده

* * *

چار يې په هر چا باندې ښکاره ده
دگل یا بوی دی یا ننداره ده

چه نه يې بوی وی نه يې ښه رنگوی
گل به يې نه بولم د چار پای چاره ده

* * *

چر ته غره ولاړ يې په باد مغروه
حباب ته گوره بلا دي دودره

نېستی هستي يې فنا کېدل دی
واړه ستا چار ده در ته حضوره

(۱) په دریمه قلمی نسخه کښې د (تېر) په ځای (خور) راغلی دی .

چو ز با ز چه و وینی د جال کوتره
پروایې نه وی له خپله سره
لگې که هر خو غو ته تېره لری
نه برا بره بیا لره بره
* * *

چه باد شا هان دی خانان دی وروره
نور خه یې مه گڼه بې بله اوره
که سبور مزی یې که توار ها تی یې
خپل خان له بله اوره نه ژ غوره
* * *

چه باز دي ولاړ شی چېری له دسته
په غره په سمه کړې ور پسې مرسته
هنر هم هسې یو یا غی باز دی
طلب یې نه کړې په همت پسته
* * *

چه بخیل کېږي هسې ساتل مه کړه
چه مسر فېږی دا هسې تل مه کړه
خپل خوان په هر چا خوره منت په چامه کړه
دبل وخوان ته خالی کتل مه کړه
* * *

چه بدې چارې ښیې و چاته
هغه سازېږی بدې بلاته
چه کار د کړلو وې پکښې کاهل شی
تر دا بد خوی نشته دویم ماته
* * *

چه بدې ژواک وې بدې رنگونه
نه مصلحت لری نه آ هنگونه
نه ډېر دولت لری نه ډېر عزت لری
له هغو خه غواړې شرم ننگونه
* * *

چه بل خبر کړې د زړه له را يیه
هښیار په څه یې و ما ته وایه
هر چه هو ښیار و ی هنر یې دا دی
خبره نه کا چا ته بې ځایه
* * *

چه پاک زوولی - دی له موره پلاره
نا پاک یې مه کړې پر ور د گازه
دین و دنیا لره پاکۍ په کار ده
نا پاک به خوار وی په دواړه داره
* * *

چه په قرآن کښې دې منلی وایه
مشکوت مصباح ته نیولې غاړه
نفس دې په دا کښې که فضولی کا
شیطان خوار کړی بد بخته ژاړه
* * *

چه پکښې لوی شی بې مصلحته
خو نه خالی شی له برکته
تر بد بخت زوی نه نېکبخته لورښه ده
فرزند دې نه وی بې سعادت
* * *

چه په وار وار یې له ما نه بوتله
زما خو بی یې په چیرته بو(۱) ته
پیری و کړې را باندې چارې
فولادی توره یم خوړلې پروتله
* * *

چه تجلی وو هغه مخو نه
سپېرې ایرې شول د گور په خونه
د صورت و نه نا بوده و نه ده
هم یې ښا خونه ځی هم یې وېځونه

(۱) د پښتو ټولنې په دوو قلمی نسخو کښې (توته) لیکل شوې ده .

چه ته يې ووينې په سترگو واړه
بقا يې نشته باندې مه وياړه
هغه چه تا ويني هغه باقى دى
فانى به خه كړې باقى و غواړه
* * *

چه خبر دار شوم له دې جها نه
خه مسخري كا په هر چا جا نه
هوينيار لا هو مړه په خان خوښ نه وي
لكه ناندان كا خوښى له خا نه
* * *

چه را بنكاره شى په خو خو طوره
خو خو فتنې لرى خو هو مړه زوړه
بل فكر مه كړه بل گومان مه وړه
فر ياد مې واړه دى ديار له جوړه
* * *

چه د شيخيه نمط لرينه
شېخى دې كاندې په زير ه سپينه
خوانى به ولي اېته ځينه
ښه مخ دې گورى شراب دې څښينه
* * *

چه د رسره كڼه مېنى يو خو شيطا نه
ياران به لېرې كړې له خپله خا نه
سود به دې نه وي بيا به ارمان كړې
ارمان به يوسى تر گورستا نه
* * *

چه دې په زړه دى هغه په خو له لره
چه دې په خو له وي هغه په زړه لره
دا دواړه تو كه لكه مړى
په يوه تاري يې پېيلې ته لره

چه ډېر و يـل کا په ډېره ژبه
خو يـي چه ژ به هو مړه يـي تـبه
دبا غ بـلبـلو و تـه نظر کا
په خـپـله ژ به د قفس طا لبـه
* * *

چه زړه ژوندی لری د عشق په مینه
مړه شوې ده هغه که و مړی گڼه نه مړینه
فرهاد که مړ دی مجنون که مړدی
نوم به يـي هر کله په جهان او يـنه
* * *

چه زړه فارغ لری له مکړه ريښه
هغه به مو می نصرت له غيـبه
دبل په عيب نظر ها له لره
که خان دي خلاص وی له هره عيبه
* * *

چه زړه مې وينې په طنازی شه
په خو خو رنګه په عشقا زی شه
چه ته مې غوړه کړې په هو مړه ښکلیو کښې
رحمت زما په نظر با زی شه
* * *

چه زه يـي ورو ستم نيژدې وگورته
بيا يـي چه را وستم ددنيا کور ته
له سخته رنځه يـي تند رستی را کړه
گواره ساتی مې بيا کوم شر (۱) شورته
* * *

چه ستا په دين نه وی معدوم يـي وگڼه
چه ترې زده کړې مخدوم يـي وگڼه
حرص شو می لری خو که حرص کا
حضرت ویلی دی محروم يـي و گڼه

(۱) په دوهمه نسخه کښې (سیرتور) راغلی دی .

چه سل په زړه لری یوه په ژبه
هغه دې پر پوځی په لویه تبه
چه زړه او ژبه سره یکر ننگ لری
هغه به خلاص شی له معایبه
* * *

چه ښه زوولی وی له موړه پلاره
ښه تنسته لری سپینه چو تاره
که باندې خیری یا ټکی پر پوځی
پا کېزگی ده ورته تیاره
* * *

چه عاشقی کړې پېغور قبول کړه
دواړو خلکو شر شور قبول کړه
که څو ک دې اچوی و سرو لمبو ته
دیارد پاره سور او ر قبول کړه
* * *

چه عاشقا نو دحق دیدار لیده
موسی په و نه منصور په دار لیده
جلوه یې وکړه په بايزید کښې
د تېرې توري په مخ عطار لیده
* * *

چه عاشقی کا پرېز دی ننگونه
قبول کا توري تو بری جنگونه
خپل زړه خالی کا دیار و مینې ته
له زړه نه و اخلی نور نور رنگونه
* * *

چه علم وکړې عزیزه زویه
فهم په علم په عمل بسویه
کمکيه و نه بار داره ښه ده
نه پلښه و نه بې باره لویه

چه غم يې نه وی له نا حقه خو نه
اور به يې ولگی په درسته خو نه
نېست نا بود به شی په دا دنیا کښې
هوړی به پاخی تور تور مخو نه
* * *

چه کار يې بیا یی فلك په کښته
چارې به کاندې بې مصلحته
کجیر که خیر دی چه بې تد بیردی
په خزه بند شی له دې شامته
* * *

چه گل د باغ کا خندا بنیاده
بلبلې ژاړی په ډېر فریاده
خو ک په خندا کړې خو ک په ژړا کړې
دا چارې ستا دی د سبا باده
* * *

چه لال اسا دی په دواړه لب دې وه
چه سمن سا دی په سپین غنبدې وه
وخت د سبا شو په بور جل زر راڅه
زما په هو مره یا رب یا رب دې وه
* * *

چه لېرې باسی تاله دا داره
نفس دی شیطان دی دنیا ده یا ره
دوستی د خلکو ده خلور مه
د ځان بلا دی واړه هو بنیا ره
* * *

چه مستغنی شی له شاه و میره
که درته بد وایي که ښه په خیره
که هېڅ پر وادی و ربا ندې نه وی
مرد يې رحمت دې په وللي ږیره
* * *

چه مستغنی وی له نصیحتیه
هغه به نه وی بی قبا حته
یا به احمق وی یا به بد ذات وی
یا به محروم وی له ښه دو لته
* * *

چه ورته گرخی په ډو ډو ډو
باغکه ورشی اخر تر کو ډه (۱)
لوی په مکان د هو ډی ځان بیا یی
خو شحال له ما و ډه له خپله هو ډه
* * *

چه هر زمان می په ز ډه میشته ده
هغه مهر و یه د ز ډه دمه ده
خدا ی خو دی صبر له دی رانه کا
د صبر بخره که هر خو ښه ده
* * *

چه یی کاسه کړه دمجنون ما ته
مینه یی لا شوه په لیلا زیا ته
جور د ښکلیو په معنی مهر دی
ښکښل یی ښه دی ډیر تر نیا ته (۲)
* * *

چه یی لرزه وه په ملک له جیشه
ز ډه یی شاد کام و له هره حیثه
گوره په گور کښی هغه شا هان دی
چله ز غ یی نه شی دمرگ له طیشه
* * *

(۱) دا رباعی په دواړو قلمي نسخو کښی نشته .
(۲) په دریمه قلمي نسخه کښی (تر ښه نیا ته) راغلی دی .

چه يې مخمورې وي سترگې بې مله
سنبل يې هېڅ وو تر ښه کا کله
وگورته ولاړل هغه مخو ښه
چه بيا پسته وود باغ تر کله
* * *

څار شم بلهار شم د يان تر تلمه
ديار تر خط تر ښه پيغامه
باد چه راوا لوڅي د يار له لوريه
ورسره راوړي خو ښي تما مه
* * *

ځنگل ته اور راوړه حکم ته زور راوړه
لښکر خو ډېر لري لا هومره نور راوړه
دا دود هڅ کړه غريب نواز او شه
چه مفسدان دي پرې شرو شور راوړه
* * *

خوا نمر د که نه يې له مانه فن زده کړه
بجېل د جرم خورول دغن زده کړه
چه را غله را غله چه ولاړه ولاړه
خو يې د ښاد منو ، نه د غمجن زده کړه
* * *

خوا نې دې را کړه له کا مړانې سره
پيو دې را کړه له پرېشاني سره
بيا به مې څه کړي په دا خير نه يم
چه مې ژوندی ساتي له حيراني سره
* * *

خوانی که گوري لکه سره زړ ده
تير سر تر پنايه ولاړه هڅ ده
که هر خو ښه يې غيبي نه نه لري
(پيتري د ولاړ و غيبي نور هڅ ده)

خوای نی که هر خویو نو بهار ده
چه درو می تله کا بیا خه په کارده
په اور کښې و سپزه دگلابوگل شه

چه بوی دی پا تې شی دا چار په چار ده
• • •

خوای نی می و لاړه په غفلتو نه
په عشر تونه (۱) په شد تو نه
لولی چه زا له شی (۲) تسبی په لاس واخلی
هسپی می اوس دی دا طا عتو نه
• • •

خو تیر په نه کړې خیل زو په ورونه
هو مره ددیو په کار مه مونه (۳)
زو په هغه دی چه خان خر گند کا
گڼه بهتر دی له زو په لونه
• • •

خو چه تسوا نېزې خو خا مو شی کوه
عیب جو یی مه کړه پر ده پوشی کوه
په زړه زا هد او مه تنها عابد لومه
فتوا می وا خله پا ده نو شی کوه
• • •

خو چه توا نېزې له هېجا بدمه کړه
خوک چه ښه کېزی باندې حسد مه کړه
که یی او په وړی که یی لمبی سوزی
زړه سوی په مار په لرم په ددمه کړه

-
- (۱) په دولرو جا یی نسخو کښې (عسرتونه) راغلی دی .
(۲) - په دو هغه قلمی نسخه کښې (زړه شی) راغلی دی .
(۳) موفل = دیارل ، فخر کول (ظفر اللغات)

خو چه تـوا نـېـر ي هو مـر د نا فـح او سـه
تـل تـل د تـېـکو د خـصـلـت و ا ضـع او سـه
سـو د يـسـي تـر جـود تـر کـرم د پـا سـه د ي
د خـدا ي د پـاره مـشـوا ضـع او سـه
• • •

خو خو فـکـرو نـه خو خو ا شـو بـه
زړه مـي پـه غـم کـېـي سـتر گـي بـي خـوبـه
دا خـل مـي و شـو د پـه مـخ کـېـي سـو بـه
نـور تـو بـه تـو بـه لـه مـين تـو بـه
• • •

خو د ي پـه مـخ د ي تـسـلـسـلو نـه
سـاز و نـا سـاز د ي و ا پـه گـلو نـه
د عـا شـقا نو تـر مـر گ يـتـر د ي
د مـېـو شـا نـسـو تـفـا فـلـسـو نـه
• • •

خو د ي د و لـت شـتـه هـو مـر د عـزـت شـتـه
خو د ي صـحـت شـتـه هـو مـر د ر ا حـتـشـتـه
چـه پـير ي ر ا شـي د و ا پـه پـه مـخ و پـي
کـه د ي د و لـت شـتـه کـه د ي صـحـت شـتـه
• • •

خو ک د ي چـه و ا و پـي لـه بـه کـاره
خو يـسـي و ا نه و و ي پـر و ر د گـا رـه
تـو بـه هـا لـه نـه دـه لـه تـو بـه کـاره
چـه تـه يـسـي تـيـنـگ کـي پـر و ر د گـا رـه
• • •

خو ک چـه تـو ا نـگـر شـي پـه قـنـا عـت سـره
ا فـلا سـي يـسـي نـشـتـه پـه ر و ا يـت مـر د
حـر مـس د پـر شـو م د ي حـريـص مـحـرو مـد ي
نـظـر کـه و کـي ي پـه حـد يـت آ يـت سـره
• • •

خوځ چه خبر شى د خط له خونده .
قلم به رته دى په حرف بې بنده
شما ره د نورو حرفو خو کړم .
خپه يو الف دى په درې پيو نده
* * *

خوځ چه قا نع دى مخدوم يې وگڼه
خوځ چه حريص دى محروم يې وگڼه
که و رور که زو يه که خېښ که دوست دى
خپه ستا په راي نه وي معدوم يې وگڼه
* * *

خوځ چه مر دو د شى له پيره ميره
خوځ چه خالى به نه وي له غمه ويره
زړو نه چه زړونه دى لکه ها ران وي
زهر ميره لري په خان خبيره
* * *

خو مره دې خوا ده وها ته د کينه
خوځ چه تشوي يې په ما فلکه
هم دې پيرې کړه په ما تعينه
خوځ چه هم دې پير خي کړه دمغل را لکه
* * *

خو مي له تانه در نه سينه ده
خوځ چه هلو مړه مي دې سره ډېره کينه ده
چه و رته وگوري فتنې په لاس واخلي
خوځ چه رته يني مسته کړې ستا آينه ده
* * *

خو نعمتو نه تر سر تر پاي شه
خوځ چه تا موندلى دى له يوه خدا يه
په هر ه ساه يې شکر وکړه
خوځ چه غنا فل نه يې ثنا يې وايه
* * *

خه بنه مې بيا مو ند ه معنی له جابه
که جا ه باله شی بد دی تر چا هه
په چا ه به هېڅو ك غلطی نه کا
بې له احمقه بې له گمرا هه
* * *

خه بنه باد شا ه وې شاه جېا نه
هم غور رسه هم قدر دا نه
چه ته یې بند کړې زو یه دې نه دی
یو ه پلا ده پیدا له تا نه
* * *

حق دخپلو ی د خپل په زړه کړه
که هر خو بد کا ور سره بنه کړه
په هر سلو ك چه پر دی خپلېږی
سلو ك هم هسې ور سره وکړه
* * *

حیران یم پا که پر ورد کاره
تا چه پیدا کړل داد واره دا ره
محتاج هېڅ نه یې د خه د پاره
دا هو مره نقش هو مره نگاره
* * *

خبر چه نه وی د عشق له کاره
په هغه کس وی یاری د شواره
بې یاره عمر خه عمر نه دی
زر دې په گور شی سپری بې یاره
* * *

خبر هېڅ نه وم چه دا افعال شته
د پلار له زو یو سره دا حال شته
لکه عا بد وکړه یا بد فرجام وکړه
دا حال په هر چا دی که په خوشحال شته

خبر هېڅ نه وم چه وړخ و ه تر مه
چه ز و وم سعد و ه که نجسه شومه
غمه په چپر ته غلط غلط د رو مې
غر ض په ما لري د لي را د رو مه
* * *

خبر هېڅ نه يم له خپله حاله
حال مې به څه کړي يا ذوا لجاله
تکيه مې ستا ده ستا د کرم ده
دايم در تلو ني شوم د ک له و باله
* * *

خپل خپل فعلو نه د سپري ر هېر گنه
په خپله پو هه کښي قا بل يو هر گنه
چه خير غواړي خير به بيا مو مې
چه شر طلب وي بخره يې شر گنه
* * *

خپله خبره ده مر غلره
بې فکره مه وايه خپله خبره
پند مې په ياد لر ه که مې نېکخواه گنې
څو چه تو ا نېزي خبره نغره
* * *

خدای په خدا يې بنا يې چه هو مړه مينه
دد و و په منځ کښي هسي کپز دينه
په هسي شان يې وبله مين کا
چه خبله خان و جهان بنندينه
* * *

خدای دې اضغاث (۱) کاداوران خو بونه
چه او س يې و ينم په آ شو بو نه
دروم لښکري په هند و ستان راغلي
نسکور د شاه دخيمي چو بو نه

(۱) غلط او گډوډ خو بونه .

خدا يه دا کار مې تر انجام راو له
تللی مین مې تر مقام را و له
نیولی باز مې له دامه (۱) و وت
بیا یې په بېر ته تر دام را و له
* * *

خدايه در د من کړې بې در دان واړه
چه واړه ژاړی دما په غاړه
خوشحاله ملک دې دردو ډک شو
در د من په نو رو ملکونو غواړه
* * *

خزان بد باد دې حذر ترې بويه
پانې دهرې ونې کا توييه
بهره اخله د بهار له باده
تابه د ونې په رنگ کا زويه
* * *

خزان و هليه د له نا بنساده
غا فله مه شه له دې ار شاده
وخت د بهار شو بيا به ار مان کړې
بهره نن و اخله د بهار له باده
* * *

خسيس دې پر پښ دی په دوه پشيزه
هلك دې پر پښ دې په دوه مویزه
که ته دانايي زړه به پرې نه ترې
یار ی ددواړو گڼه نا خيزه

(۱) په دوهمه قلمی نسخه کښې (له جاله) راغلې ده .

خلک په ما کا کینه هم څخه
که خدای مې نه کا دچا په سخته
بېل شوم له یا ره ژوندی لا پام
خو ډېر شر مېږم د یار له مخه
* * *

خوا ره حیرا نه بنی آدمه
په هېڅ غمجنه په هېڅ بې غمه
خاندې وژاړې وژاړې خاندې
دا چار دې تل ده له عمره سمه
* * *

خوا ره حیرا نه بنی آدمه !
چه دې خمیر دی خاورې له غمه
یو دم که و خاندی په دا دنیا کښې
بیا دې ژړاوی په خو خو دمه
* * *

خوبی د عمر تر چل و پنج ده
که غاښ که عشق وی تر شسته گنج ده
که غاښ دې نه وی سترگې دې تنې شی
نور مره که نه مری پیری دې رنج ده
* * *

خو بی د عمر تر څلو بښت کا له ده
چه په ځوانۍ کښې ما له ما له ده
حواس که درست لري شکرو کا نه
خو دې و دا نه د عمر ځاله ده
* * *

خوړا ک پوښاک دسړی دا دواړه
خو بنی یې گوښې خپل ځان ته غواړه
ښه ښه ځایونه ښه ښه باغو نه
په دا چه و شی شریک دی واړه
* * *

خو ږه مړی ده که خو ږه ژبه
چه خو ک پرې خپل کړې زما صاحبه
هنر هم دا دی که دا هنر لري
چار به دې تل وي تر سیال غا لبه
* * *

خوشحال ته مه گوره گوگل یې گوره
ډک دی د بلو لمبو دا وره
که شین مزی یې که مست هاتې یې
خپل خان له بلو لمبو نه ژغوره
* * *

خوشحال چاته ، وایې بندونه ؟
خلک خوشحال دی په خپل سښدونه (۱)
که زړه دې وار کا ژبه قراړ کړه
مات دی دیند دې باری (۲) بندونه
* * *

خوشحال له زوړ شوي نوره خوانی مه کړه
بې زر او زوړه حکمرانی مه کړه
چه در سره دی دام او ددان دی
له دام او دده زندگانی مه کړه
* * *

خوشحال له مخ کړه و ښو کسانو ته
شا کړه نا اهلو بو الهو سانو ته
شکري تو یې کړه و شنو توتیا نو ته
مرداره و اچوه و گرگسانو ته

(۱) سند = اتفاق .

(۲) په دریمه قلمی نسخه کښې (باری) دی .

خوشحاله مه کړه ددنيا ځله
څه درته وایم په خوځو ځله
نه به زیاتېږي نه به کمېږي
هر چا موندلی وېش له ازله
* * *

خوشحاله مه کړه ما نه له چا نه
فکر په زړه کېږي و کړه ای جا نه
په تا چه کېږي دا هومره چا رې
بلادې وایو له خپله ځانه
* * *

خوشحاله مه یې په زوی وای ویاړه
هم ځنې مهر و فامه غواړه
هر چه زوی دی دتو تیا (۳) له نسه (۴)
د پدر کشو په بوی دی وایو
* * *

خوی د خوشحال راوړه په زړه خوشحاله اوسه
په زړه حلال اوسه په خوله حلال اوسه
مین په شرم دینمن دمال اوسه
دنور چا مه شه د ذوالجلال اوسه
* * *

خوی یې د بنو شو بی بی زاهده شوه
تل په تسبیح په او دس ساجده شوه
دلاس په وللو من ک د تهلیل شو
دمخ په و للو پیشو عا بده شوه
* * *

-
- (۳) توتیا دخان دمشري بنځی نوم دی .
(۴) په دوو قلمی نسخو کېږي (نفس) راغلی دی .

دا اکړا مو نه دا انعامو نه
دچا په یاد دی هسې کا مو نه

په بوی د میو مست شم صوفی یم
ساقی را سر کړ ل ډک ډک جا مو نه

* * *

دا چار تر نمره لا مشهوره ده
نور څه یې مه گوره دمرد چه توره ده
دمرد تر توري دا بنځه بڼه ده
که ستر پو بڼه پا که مستوره ده

* * *

دا چار خر گنده په هر دیار ده
بده بڼې گره دیار دیار ده
دزړه دیار مې خالی له غیر دی
پکښې د لبره دیار دیار ده

* * *

دا خاوري نه دی چه مو نږ پرې ځو نه
د خیال زلمی دی گل گونې جو نه
گوره له کو مو خاورو به گله شو و
په هر زمان دی دمرگ پېچو نه

* * *

داسحر گره دنیا مکاره
زوی به وېزار کار له موره پلاره
چه یې له موره پلاره وېزار کا
هسې دا هم شی ځنې وېزاره

* * *

دا سږ گلو نه گوره خو شجا له
گوره چه څه شی تر بله کاله
لکه چه گل دی هسې ستا عمر دی
را شه خبر شه له دې مثاله

دا فاني چاري فاني دي واره
يوه باقي ده باقي و غواړه
مولايه ياد لره زړه په دابنادره
په دابني دي كښي همېشه ژاره
* * *

دا منصبو نه دانعامونه
واړه زندي دي واره دامونه
پښتون مغل به سره دوستان نه شي
خو شحال يې مه وړينه داکرا مه نه
* * *

دا يم زه تېر شوم تراو يا کاله
ته را خبر يې ياذوالجلاله
دا غم مې نه دي له اعدا (۱) ليدلي
لکه يې وينم له خپله آله
* * *

دبابا زويه! دبابا پلاره!
په زلفو ليله په مخ نهاره!
يوسف که هر خوښا يسته روغ و
يويا سمن و ستا له گلزاره
* * *

دبادشاها نو نمځلي واره
تر هر چا هسکه کاخپله غاړه
که اصل نه لري اصل پيدا کا
که عقل نه لري عقل ترې غواړه
* * *

دپاسه نه شوه داچه دلاندې ده
بل گل به نه کېده چه داسپاندې ده
مه ترې حيا غواړه مه ترې وفا غواړه
هغه لنډي ده لکه دوړاندې ده

(۱) اعدا = دښمن .

دچا په مرگ شى خو نه ميرا ته
زما بي مرگه شو ۵ لا ته پا ته (۱)

ښه چه دا هسي شو ۵ زه هم پري خوښ يم
چه لا را نه شو ۵ دا بلا ز يا ته

* * *

دچا چه ډك وي زړگى له را زه
كه په و يل يي نه كا خوله وا زه
يا يي له خو لي نه خه بوى روان شى
يا به يي رنگ وي دمخ غما زه

* * *

دچا نا حقه له پيرى و پرده ده
پيرى ايمان ده خوا نى كا فره ده
شكر و كا زه خو لا خوا نى لرى
كه در ته نا سته نوې د لبرده ده

* * *

دچا نا حقه له مرگه و پرده ده
دا چار كه كو ري هرگوره غوره ده
زرگر وښى مات كا او ږى سازه كا
لا تر و ښى نه او ږى بهتره ده

* * *

هچا و خوان ته خالى كتل مه كړه
كه تل دې خوان خورى منت په بل مه كړه
چه پرې باور خى هسى و يل مه كړه
چه مال د بل شى هسى ساتل مه كړه

* * *

د خپل بد خوا ۵ سره په تبغ بازى كوه
نه چه ښكښل يا غما زى كو ۵
ژبه خوندى لره د بد گويى
په حق راضى اوسه سر فرازى كوه

دخپل پدر سر ه د خپل پسر سر ه
دپیر استاد سر ه دیوه هر سر ه
خپلوی که مینه که محبت کړې
په سو د نظر لرې نه د ضرر سر ه
* * *

دخپل غلیم سر ه په تو ره جنګ کړه
نه چه ښکښلې د ښځو رنگ کړه
پر هار په زړو نو د ژبې مه زده
دنا مردی له کاره ننګ کړه
* * *

دخلکو ځکه د پیری و پر ه ده
پیری تر مرګه په ژو ندون تېر ه ده
درد چه په ځان را شی ها له پرې پوه شی
په درد مې خپله سینه خبر ه ده
* * *

ددنیا مینې ، یاری واره
بقا هېڅ نه لری باندې مه ویاړه
چه به یې ژاړې په جدا یی
جدا چه نه دی واره و ژاړه
* * *

در پسي و لو ښتم مه کړه پو ښتنه
هسي به نه وی د چا لو ښتنه (۱)
بار خو دي گل دی و ما یې را کړه
مذمو مه نه ده دگل غو ښتنه
* * *

در ته به څه وایم کار د خلیل گوره
په سو ویی و ساته دا ور دلیل گوره
سبطی یې پوړي ویست قبطی یې ډوب کړ
دا عقل پوهه د رو د نیل گوره

(۱) لوښتنه = کوچېدنه او لېږدیدنه .

درته به وايم دا دوه رموزه
که پوه پرې نه شي لېمه دي ووزه

خو چه دي خپل وي خپل به دي تلوي (۱)
تر سيال به نه و پرې خبره کوزه

* * *

درته به وايم خپل حال په خيره
دا زاده و په حال خبره
په توره نيره مي که خه په کار و
په تېر مي او نيوه په سپينه نيره

* * *

درته وايم د بنکار را زونه
چه سره ونښلي د بنکار بازونه
تر منځ به خلاصه شي د بنکار هيليه
آسمان ته د رومي په پرواز و نه

* * *

درته پښتو وايم صافه سليسه
بهره که واخلي له دي حد يته
ذات يې خبيث دي هندکي هرگز مه کړه (۲)
چه ترې پيدا نه شي يو خو خبيثه

* * *

در پېښه مه شه د بخت کړوه
خوني مزي کا په تا بړوه (۳)
د باز شر لي زر که مي وليده
د باد خور کو با ندي زونه

-
- (۱) په چاپي نسخو کښي (خپل به دي بل وي) راغلي دي .
(۲) د پښتو ټولني په اوله قلمي نسخه کښي دغه مسره داسي ده :
وخت د فساد دي بنځه هرگز مه کړه .
(۳) هغه گيدړه چه د شپې ناري وهی .

در قیبا نو په ډېره رځه
دا یم جدا شوم دیار له مخه
شو خ یم چه پا یم په دا ډېر غم کښي
یو جدا یی شو ه دو یمه سځه
* * *

دروډ په غاړه کښېنه نظر کړه
غا فل که نه یی په دا باور کړه
لکه اروا نی او به چه درو می
رخصت خپل عمر ته هم هسې ورکړه
* * *

دروغ په ځان باندې خون خنزیر کړه
که ډار دې کېږی روایت څیر کړه
طیب چه وایی هسې تد بیر کړه
دا روډو ینو سره خمیر کړه
* * *

دروغ که اړوی بلاله تانه
دروغ خوی مه کړه اې زما ځا نه
راستی پرې مه ږده له خپله لاسه
خدای به په تا کا کړا نه آسا نه
* * *

در بغه خو شحال خټکه در بغه
چه پر ها رونه شی پله تا بی تبغه
په ځان دې واړه په خپله وکړي
نېزه د تاده و تاته نېغه
* * *

در بغه ښه زویه در بغه ښه وروڼه
چار یی تر لعلو تر درو چو نه
چه دواړه تو که لایق قابل لری
هغه ته وایله که مو نې مو نه

دښمن چه وایی در ته دا مه کړه
که ته هو بنیای یې واپه هغه کړه
شیطان دې نه پرېن دی د خدای طاعت ته
خو د پر بهبود دی پکښې دازده کړه
* * *

دښو خبره ده په هره چا فرضه
در ته به وکړم پوره دوه عرضه
دبد خواه و مننه د ښځو مه مننه
له هر که مه تښته تښته له قرضه
* * *

دصاحبانو حکم په ځای لره
نظر د دویو په حکم رای لره
که یې له حکمه خلاف عدول کړې
زېرمه د گور کړه یا ځان کدای لره
* * *

دعارفانو له زړه مردوده
و لارې د دین و دنیا له شوده
که هر څو گرځي تر شرقه غربه
سعی دې واپه وینم نابوده
* * *

دعقل بخره عنايتی ده
لاله میثاقه هدايتی ده
قاب به هېچرې کم عقله نه وی
زما خبره دا ایتي ده
* * *

دغره (۱) په کانپو کښې که چاکمیا موند
در ته به وایم باور کړه ما موند
په نونس توکه بنا یسته رو غه
لکه مې غوښته هغه مې بیا موند

(۱) په دوهمه قلمي نسخه کښې (زنده) راغلی دی .

دکړېرې ونه ترخه ز یږه ده
مېوه یې و لې پسته خو ږه ده
اثر دا صل هر خپ ز پیدا کا
په خوله خو ږه ده په زړه کږه ده
* * *

دکوب و چوب دی دا خو اقوامه
اول غور ته واوړه ای خامه
آسو نه خرونه مریونه ووړکی
بل رعیت دی په دا تما مه
* * *

دلبرې سازې دی سحر سازی ته
له خود را یې و بې نیا زی ته
که زور که زر لري توان دشور شرلري
هاله هوس کړه شاهه با زی ته
* * *

دلور غفت غواړه دزو په توره
هغه چه دالری بلا یې دوره
چه دا یې نه وی مرگ یې مېلمه شه
مور دې دوخته شی په دواړو بوره
* * *

دلیلا سترگه یوه گل دا ره واه
مجنون ته پا که له عیب وعاره وه
چه پرې مین وی عیب یې نه وینی
مینه له خایه مگر مکاره وه
* * *

دمرد پېغور ده جا مه و رېښمینه
نه دې مهینه وی نه لار نګینه
دا کسو تو نه د ښځو بویه
ښه ده دمرد ده په جا مه سپینه

دمرد چه نه وی لمن خیر نه
پاک وی په ژ به پاک وی په (۱) ژمنه

که زر بلا وی اندوه دی نه کا
فر بنځي به وای وی بلاله ده نه
* * *

دمرد چه نه وی وینا محکمه
په ده به نه شی در غله سمه
چه یو یی زړه وی یوا خبره
خلاص وی له همه خلاص وی له غمه
* * *

دمرد د علم د هنر له حاله
زر خبر دار شی له قیل و قاله
د نفس له حاله یی ها له خبر شی
چله ور سره وې په یو خو کاله
* * *

دمرد د عمر خو بی تر چل ده
تر شپېته پورې لا د و ز بل ده
تر دا د پاسه وخت د پیری شی
که یی د عمر بقا تر سل ده
* * *

دمردو قار گوره دمر د تمکین گوره
مهر له دو سته له اعدا کین گوزه
بیا یی له پسه دین و آئین گوره
هغه چه دا لری بخت یی قرین گوره
* * *

دملو کانونو په راز خبر مه شه
که پرې خبر شی د ځان خطر مه شه
راز یی د زړه په صندوق کښې وساته
په بنکا رول یی چاته لرېر مه شه

(۱) ژمنه = وعده- قول. په دریمه قلمی نسخه کښې (ژمنه) دی.

دملو کا نو د قرب با مو نه
لوړ دی پرې مله خېژه په ډېرگا مونه
که ناگها نه و رځنې و ږغېږي
روغ به بیا نه مو مې خپل اندا مونه
* * *

ډمور په نس کښې فرښتې، یاره
دسړی و کښې دا یو خو کاره
رزق، فعلونه عمر، ښه بد بخت
دا و سو سې دی د خه د پاره
* * *

ډمپو شا نو مینه مشکله ده
غم یې د یار و ی ښا دی یې خپله ده
خو ورته نیا زکړې در باندې ناز کا
د جدا یې بلا یې بله ده
* * *

ډمپو مسته هغه محبو به
در سته په مشکو په کلا بو ډوبه
سر توره را غله خورې یې زلفې
بوسه یې را کړه تر قندو خوبه
* * *

دنو دولتو دنیا که ډېره ده
د جود و ینا یې له دله هېره ده
خوک دې یې گرم او ملامت نه کا
یوه بلا یې تر تندۍ تیره ده
* * *

دنیا بوډۍ ده د کا لو ډېره
تر سلو زرو مې و نو تېره
د ډېرو مې و نو ما غزه یې و خورل
لا به یې خورینه پرې نه دمسېره

دنياكه دا ده چه را بنکا ره شوه
بنه چه دو خته لا اوا ره شو ه
خوازه خپل زوی وو خوازه خپل وروڼه
زما له دو یو نه سینه پار ه شوه
* * *

دنيا مر دا ره ده - گنده بد بویه
چه پرې ټو لېزې له هره سويه
واړه سگان دی گرگان ددان دی
با ندي غوغا کا دنفس له خويه
* * *

دنيا مې و لیده ددنيا کا رو نه
بنا دی یې غم دی گل یې خا رو نه
خو درته پر بو ځی په انبا رو نه
په زړه دې پر یو ځی هو مره با رونه
* * *

دنيا نا خیز ده بې دنیا ژ وه
دنيا که خیز وای دنا دان به نه وه
اهل به نه مومي نا اهل ډېر دی
له خټکو گر څه جدا په یو ه
* * *

دنيا یا پاله ده یا سپینه تور ده
نېکی بدی یې ورته حضو ره ده
چه دې رضا ده هغه په لاس وا خله
په هره چار کښې راستی منظوره ده
* * *

دنېک خوا ها نو تر بیتو نه
دبد خوا ها نو سیا ستو نه
چه دا یې نه وی ملو ک یې مه بوله
که هر څو بنه وی په خصلتو نه

دوستان دي ژو ه بد خوا ه دي و مړه
زه بر له تا و خورم ته بر له عمر د
چه هو مړه مهر ته په اغيار و کړې
يار بله دي پا يی له هسې عمر د
* * *

دولت چه ستا وی مود يې و گڼه
چه دنور چا وی نا بود يې و گڼه
حسد په مال مه کړه حرص دمال مه کړه
هغه چه دا کامر دود يې و گڼه
* * *

دولت چه مومي د چاله لاسه
نکبت هم مومي له هغه ناسه
دی دي په مثل پروردگار شو
بد کړې که نه يې ترې بی هراسه
* * *

دولت خپمه ده زویه مېخونه
ښه زویه زېږی د پلار په خونه
غم دمور پلار ددولت ناتاروی
تور شه دبد و زویو مخونه
* * *

ديار وفا گوره راستی دا دواړه
هغه چه دالری و ربا ندي وياړه
که ښایسته وی ادب هنر لری
يار دي هم دا دی بل يار مه غواړه
* * *

دين چه خالی شی له ښه يقينه
کفر بهتر دی تر هغه دينه
چا دا خبره څه ښه ويلې ده
ماته لينده ده ناقصه مينه

دو دی غمینه وی که او ر بشینه
په وخت د لوړی خو ږه لکینه
مو ږ دنیا تو حلوا ته نه گوری
هو بنیار به پوه شی په دا را زو نه
* * *

را ته بنکا ره شو وگړی وا ږه
دوه به نه وینی په یوه غا ږه
وفا به نه مومې له آدم زا ده
له تا چه وز پږی باندې مه ویا ږه
* * *

را شه بنېکڼه دو نی گوره
خپل خان په نمر کا بل کا ترسیوره
په سنگ یې وو له میوه دروا چوی
خصلت له و نی واخله ای و اړو ره
* * *

رېبه چه مات کړې دا صور تو نه
بیا به یې ساز کړې په حکمتو نه
دنور چا نه دی دا صنعتو نه
رېبه تا بنا یی دا قدر تو نه
* * *

رېبه درد مند کړه بی در دان وا ږه
چه وا ږه ژاړی زما په غا ږه
خوشحاله ملک له بی در دو ډکشو
درد مند په نو رو ملکونو غواړه
* * *

رنځ یې په غاړې په غرو نو کښېږده
گوهر گوهر دی خدای یې را پرېږده
سما تمند شه د پلار په خو نه
مینه یې دا هسې زو یه تل بلېږده

ژا غ او ز غنو خا لی غلغل زده
دگلو قدر شیدا بلبل زده

هغه چه نه لری مستی دمیو
هغه مې کله په گل ومل زده
* * *

زر دې ورنه شی دنا دان تر گوره
په زر دولت دې عزت دی گوره

چه بد یې خرڅ کا قدر یې نه لری
کاسه یې زر شی په ډاگ نسکوره
* * *

زر غور زوو نی شه خوانان ساتو نی شه
خوانان سنا تو نی شه زر غور زوونی شه

د هر چا وړو نی شه سر داری کړونی شه
سر داری کړ و نی شه دهرچا وړونی شه
* * *

زړه مې دې روغ کړ دلبرې واه واه
که زر یې را کړې په غېږ کښې آه آه

وخت دگلونو شو تا زه بهار دی
ښه مخ تل تل گوره با ده هم گاه گاه
* * *

زما توبه ده له نادان یاره
چه یې یاری ده مېرخی تیاره

دی به دې ښه غواړی تا ته به بد شی
غم به پیدا شی دده له پیا (۱) ره

(۱) پیار هندی لفظ دی یعنی مینه او محبت .

زما دا يمه خدا يمه موجوده !
وجود دهر چا دی د تاله جوده
معبود بل نه لرم معبود مې ته يې
معبود مې بل مه کړه زما معبوده
* * *

زما دا يمه قا يمه خدا يمه
په خپل صنعت کښې قدرت نما يه
تا مسلمان کړم تازه کا مران کړم
عزیز دي را وستم عزیز مې بيا يه
* * *

زما له دله د بدو خواست بيا يه
و ښو کا رو نو ته يې په ژغاست بيا يه
ظلم جهول يم په کړ ولا رو خم
الله ته مې په راه راست بيا يه
* * *

زما نه او رده اي نا نغتانده
ته وچ لرگی يې نه لښته تانده
دا اور به تا و ته په منډه درشی (۱)
که ژاړې ژاړه که خاندې خا نده
* * *

زما نه او رده ته لکه سپانده
که نن ونه سوي په اور کښې گانده
هم به لوگی شي هم به ايرې شي
که ژاړې ژاړه که خاندې خا نده

(۱) په دوهمه قلمي نسخه کښې دا مصرع داسې را غلې ده : اخر به
دا اور و تا ته درشی .

زویه بد بخت شی په دا دوه کا ره
عا صی له خدا په عا صی له پلاره

بد بخت چه کنبېنی په گلستان کنبې
گل به یې نه شی نصیب بې خار ه
* * *

زویه چه ووت د پلار له رایه
توبه دې و کا کم بخت ته وایه

توبه که نه کا سزا به مومي
په دواړه کو نه له یوه خدا یه
* * *

زویه که ووځي د پلار له رایه
زویه د چا یې کم بخت ته وایه

تر پیل که لاندې شی اندوه یې مه کړه
په پیل که پاس کنبېنی هم یې مه ستایه
* * *

زویه مې د پردی واپره عزیز اوسه
په هره چاره کنبې صا حب تمیز اوسه

خو یو بهرام دی په خوی ناخیز دی
لکه ناخیز دی هسې ناخیز اوسه
* * *

زه تا پیدا کړم له ماؤ طینه (۲)
برخه دې را کړه ددین متینه

دین مې منلی د پاک رسول دی
زما توبه ده له غیره دینه

(۲) اوبه او خاورې .

زه دې کباب کړم خدای دې کباب کړه
غلیم خو نه یم شه خو حساب کړه

نه دې و فاشته نه دې جفا شته
نا کسه درومه خدای دې خراب کړه
* * *

زه چه پیدا یم و هغه کار ته
چار مې بنکا ره ده وکړد گار ته

یا ننګ یا توره یا دل آر امې
یا زړه تل تللی و هر هر بنکار ته
* * *

زه ډېر مین یم په بڼه خبره
نه بڼه خبره نه مر غلره

چه بڼه خبره له چا نه واورم
وا یم چه څار کړم مهرا نڅو زره
* * *

زه هېڅ خبر نه یم له خپله حاله
هغه جنین (۱) یم بې قیل وقاله

وږی شم و ژاړم موږ شم خندا کړم
هو مره پوهېږم په څو اشکاله
* * *

زه یې خبر یم له زیا نه سو ده
حسد مذموم دی غبطه محموده

حسد د چا دی دنا مردانو
غبطه را پاڅی د مرد له جوده

(۱) جنین = هغه بچی چه دمور په نس کښې وی .

ژاړه غاښه په بار بار ژاړه
د ځان بلا شوې په خپله داړه
که دا جهان دی که بل جهان دی
در څخه ولاړل په غصه دواړه
* * *

ژبه په تن کېږي څه عجايبه ده
صحت هم ژبه ده ژبه هم تبه ده
چه بڼه مې څير کړ بڼه پرې خبر شوم
جنت هم ژبه ده د و زخ هم ژبه ده
* * *

ژبه مې نه درې له نصيحته
وايم د عمر له حلاوته

اول ځوانی ده بيا تند رستی ده
بيا يې خو بی ده له بڼه دو لته
* * *

زيره دې سپينه شوه ځوانی دې ولاړه
و گور ته لاړل ، همزولی واړه

اوس دې د غمه سره ژوندون دی (۱)
ژاړه خو شحاله خټکه ژاړه
* * *

ساقی بیا مهر کړه دميو مهر شه
دمنځ د تلې مقام د مهر شه (۲)

پکښې به ډېرې ډېرې خو بڼې وې
بيا را برسېره د فلک مهر شه

(۱) په دوهمه قلمی نسخه کېږي دا مصرع داسې راغلې ده (اوس دې ژوندون دی دگورپه غاړه) .
(۲) تله ، دمیزان میاشت .

ساقی، تحویل دی و کړه و ته (۱)
پاڅه را وا خله هغه تته
چه ما به تا سره په یا دو و څښه
هغه زه زه یم هغه ته ته ؟

* * *

مقای را پاڅه په وږی را شه
د تاد سترگو بلا په ما شه

یو څو لبر پږی پیمای را کړه
دا وړی مړ یم ته مې عیسی شه

* * *

ساقی را پاڅه د یوت (۲) هواده
دغه رضا یې لا تر جو زاده

څو لا یو گل شته په باغ و راغ کښې
ایا غ را نو شه زما رضا (۳) ده

* * *

ساقی و ما ته ډکې پیالې را کړه
شراب په خم کښې ددنيا لې را کړه

بل به زما غوندې میخور پیدانه شی
کو زې په سای کښې دسنيها لې را کړه

* * *

سحر مې خوب لیده اندوه مې زیاته شوه
مې مې چه وڅښل پیا له مې ما ته شوه

سمند مې پامه په بام جولان کړ
له بامه پر پو و ت شا یې غبراته شوه

(۱) (وته) وتل او باور .

(۲) دخټکو په علاقه کښې د یو ځای نوم دی (کامل) .

(۳) په دریمه قلمی نسخه کښې داسې ده : تلوار په دور کړه زما رضاده .

سڅا په هر چا په خپلو لا ښه ده
په ښو و یلو ژبه گو یا ښه ده
دښود لېرو سره خندا ښه ده
خو شحال خټک ته دنیا په دانښه ده
* * *

سر په زانو کښېږ ده دا چار حاشا ښه ده
تر باغه راغه داتما شا ښه ده
خو کام ترې مو مې په غم کښې درومي
دنیا که دا ده دنیا ته شا ښه ده
* * *

سر په زا نو کښېږ ده خوشحاله راشه
قدرت یې گوره په تما شا شه
لعل پیدا کاله سخته کانی
خلیل پیدا کاله بت ترا شه
* * *

سر دار نه بویه دا یو خو خیزه
چه مړنی وی زما عزیزه
دا دو دهش لری دین و دانش لری
نه بې را ستی وی نه بې تمیزه
* * *

سړی خالی شول له سړی توبه
دچاچه گورم فتنې اشوبه
په بل کښې شل دی په خپل کښې سل دی
بل وی که خپل وی ترې توبه توبه
* * *

سړی که تور دی که سپین په دامه شه
دمرد په کار کښې عقل خطا مه شه
تن یو غلاف دی زړه پکښې توره
مدار په توره دی غلاف نما مه شه

شپه د برات وه یو خوب مې و لیده
کال یې غصه (۱) دی هرگز مې ښه لیده

دوه توري ما تې شوي یوه مې روغه شوه
دو همه توره مې په رغېده لید ه
* * *

شراب خو ښی لری په خښل بسپا ره
خو ښی یې نه وی بیا بې خماره

هرچه دو است لری نکبت دې یاد لری
غره دې نه شی په خان یکباره
* * *

شرم یو سف دی ار زان یې مه پلو ره
غته په کار ده و ږو ته مه گوره

نری و نه په نری باد ښوری
که لویه و نه یې په لږ باد مه ښوره
* * *

ښځه خوشخو په غوا په خوشرویه
که نه بد رو په ښه ده خوشخو په

مینه یې ډېره تر رنگ په بوی شی
خو که چه خبر دی د گل له بویه
* * *

ښځه چه پا که وی او پا کدا منه
ددې په نور وی خو نه رو شنه
پل د نا پا کې لکه اور ، بل وی
په خو نه بل شی ددې لکه تنه

(۱) غصه دا بجد په حساب (۱۰۹۵) کېږي او په دوهمه قلمی نسخه
کښې (غفج) راغلی دی چه (۱۰۸۳) کېږي .

بنځه چه خوانه ده هو مړه صحت ده
خو چه زړه ده هو مړه زحمت ده
او لاد چه بد را وړي مېرمنومه وينې
او لاد چه بڼه را وړي وينځه نعمت ده

* * *

بنځه چه خلاصه وي له هره عيبه
زړه يې خالي وي له مکره ريبه
په مصلحت به يې چېرته بيا مو مې
مگر پيدا شي چېرته له غيبه

* * *

بنځه چه ورشي تر چل و پنجه
خو بي بي ولاړه ما رده بي گنجه
که ځان ترې مو مې ترې پستنه او سه
خلاص يې درنځ شه خلاص يې له کنجه

* * *

بنځه که هر خو په مخ ز بڼا ده
په هر هنر کښې پسند لې دا ده
ظا هر يې مه گوره باطن يې گوره
ها له يې ستا يه که دا پار ساده

* * *

بنکار د ټوپک نشته نه بنکار د باز شته
که مې په زړه کښې ددوا پرو راز شته
کتا ب قلم لرم اوس پرې وېرېزم
دا د پيرۍ ناز او نيا ز شته

* * *

بنکلي خوانان دي که بنکلي جو نه
پرې مې سلام دي مونږه به خو نه
سېخ دهغو دي چه لمن پاک وي
قضا يې نه وي زړې لېمو نځو نه

صبر دز په را و په را ستي دا دوا په
همت په کار کښي له خدا په غواړه
که کام دفتح و ظفر بيا نه مو مې
تا وان دي واره ز ما په غاړه
* * *

صحت چه نه وی له بڼه احباب سره
عمر تیر بڼی له ډېر عذاب سره
هو ښیار هېچیر یې غلطی نه وی
خطا تر لې ده اهل صواب سره
* * *

صوفي دا هومره له ما نه زده کړه
نور چه پو هېږی واره هغه کړه
مستا نو مستې پیا لې نو شلې دی
هر څه چه وایی غرض پرې مه کړه
* * *

طالع که ډک لرم له هره عیبه
یو کار یې بڼه دی بې شک و ریه
چه څو ک مې پاڅی په غلیمې
ور با ندې پر یو څی بلا له غیبه
* * *

تیاخ چه ووځی تر یو څو لاسه
ورځني و خوری د پاسه پاسه
پا تي خوراک یې خوراک دسیو دی
په دا خبر شه سخن شناسه
* * *

عاشق و بزار دی له موره پلاره
پر وایي نه شی له نوره ناره
و دین ته شا کا تر ایمان تېر شی
کفر قبول کا دیا رد پیاړه

عثمان دې وواړه خونى آسمانه
على دې هم کړ په تبخ بې ځانه

حسن حسين دې دواړه شهيدان کړل
اوس به ته واپړ وې توره له چانه
• • •

عجب سو دا ده د کا (۱) بين غوټه
چه بنه وې بنه شى و بله بو (۲) ته

فرزند چه بنه را وړى سود يې بې شماره
که نه ددرو سو دا شو ه ترو ته (۳)
* * *

عشق د ځوانۍ وېنکلي توره
څار يې تر فسقه هم ترفجوره

چه مې نيولى د پيرۍ په دور دى
اوس مې دا زهد دى له ضروره
* * *

عطا د خداى ده دا يو خو خېزه
تر دا به نشته نور څه عزيزه
يو بنه جمال دى يو بنه خصال دى
چار د قوت ده ورسره نيزه
* * *

غرق په نعمت کښي يم تر سر تر پايه
زه دا نعمت لرم له خپله خدايه

شکر سپاس به يې په څو په ځاى کړم
چه پيدا شوى يم ضعيف له ځايه

(۱) مهر ، دکابين غوټه ، واده .

(۲) ناراضه ، خفه (۳) فضوله ، نقصانى

غریب یم بو لم د غر بت بد له
رنځور شو و دراپه د بابا داله

نا بود بو لاق دی که بر وړی دی
را غلی مه وای تر بر مو له

* * *

غضب ملو ک لره دروغ ملا لره
بخل غنی لره فحش نسا لره

دا خلور تو که هر گوره بدی
فکر چه را غی په زړه کښې مالره

* * *

غلیم مې زړ دی په دا دوه رنگه
لکه چه را شی ځی مې له چنگه

بل په اسانه را لره نه را ځی
بې سپینې تو رې بې ډېره جنگه

* * *

غم و غلیم ته له دوه دوه کړه
خانده هوس کړه بنا دی سرور کړه

که مخ دې زېړ و ی په دلگیرۍ کښې
ته یې په دواړو څپېړ وسوړ کړه

* * *

فرزند چه وو ځی د پلار له رایه
بنا دی یې کومه ده بد بخت ته وایه

دانه که وو ځی دپلار له حکمه
خروار به مو می بدی له خدا یه

* * *

فر بنسته که کښېنۍ چېرې له دیوه
چه به زده نه کا بې مکرو زېوه

چه سره گډه شي خوند به یې نور نه شی
که مړ غو نی کښېن دی له سپوه (۱)

فولا دی توره وی که لر به تبه
تر دا لا بده ده بد گویه ژ به

دېرې بلا به در خخه واورې
ژبه که بند کړې دپند طا لبه
* * *

قاضی مجنون یم عمر دې دېر شه
و عشق ته گوره تر عقل تېر شه

خوله د لیلا ده د عشق په شرع
په موزی گویو ز هر کنه پر شه
* * *

قدر د گل و د مل مستانوز ده
نه تیره د لو نه تنگد ستانوز ده

هغه چه نه خوری په می خه کار لری
راز می د میو می پر ستانوز ده
* * *

قران چه لو ست شی په هغه خونه
خني به دیو کا خېمه بېرو نه

خو چه بنادی ددواړو کونو دی
پرې به دده شی خونه مشحونه (۱)
* * *

کار چه خیه شی په افکارو نه
واړه انبار شی هغه کارو نه

خیښې کارو نه نن لکه گل دی
گانده (۲) هغه شی لکه خارو نه

(۱) ډکه .

(۲) مستقبل .

کار د بېچو ن او د بېچگون گوره
دمخکې مر گک گوره بیا یې ژر ندون گوره
په سر دپا سه دا شین سیحو ن گوره
پکښې دستو روما هیو یون گوره
* * *

کا مل چه و گوری و کا ینات ته
نظر یې و شی و هر ذرات ته
په هر ذرات کښې هستی د حق و ینی
دلیل یې ور ولی دحق وذات ته
* * *

کله دخا صو نصیحتو نه
کله دعا مو ملا متو نه
لا د اوله په عشق کښې دا دی
بیا پسې نور نور فضیلتو نه
* * *

که باد شاهي ده که او زیری ده
که خوا جگی ده که امیری ده
زوال دوا پرو و تا ته وایم
خرخ د فلک دی مر گک دی پیری ده
* * *

که باوری شی د ښکار با زونه
بیا یې نظر وی په پروا زو نه
ښځې هم هسې د ښکار با زو نه دی
هو ښیار به پوه شی په دارا زونه
* * *

که پند زما مني نمک حرام مه شه
تر ډېر و پا تې جو ته طعام مه شه
جوته طعام مې خورا ک د سپیو دی
غصه په زړه کښې په دا کلامه شه

که پندمې نغو زې مه کړه دوه تو که
خوا ست د خسرې له خپله روکه (۱)

دروغ خبره په خو له رame وړه
په کارو بار کښې له واپه تو که
* * *

که تا زی ژبه هرگوره بڼه ده
فارسي هم ډېره په خوند خوږ ده

چا یې پلو د جمال وانه خيست
پښتو لاهسي بکړه پرته ده
* * *

که تل به پايې غم دجهان خوره
دجهان غم مه خوره غم د خپل خان خوره

دائقه په لاس کښې ابته مه کړه
دضايع شوی عمر ارمان خوره
* * *

که ته آدم يې کار د آدم کړه
کزې به خو کړې کارونه سم کړه

ددنيا خلک سپی دی ددان دی
صحبت له سپيو ددانو کم کړه
* * *

که ته باد شاه يې دتخت دپا سه
خدای ته گدای شه خبر شناسه

عارف د خان شه دوست دسبحان شه
غير فکرو نه له زړه و باسه

(۱) ښايي له روکه څخه مطلب روکی = اړوروی .

که ته خبر شي له دې ر مور زه
سپي چه لنگه شي له گرگه يو زه
نتا يچ يې واړه نا بود پيدا شي
وحشي صفت وي مر تبه کو زه

* * *

که ته رنځور يې طبيب طلب کړه
ورته زاړی ژړا شغب کړه
که روغ يې واه واه خو بني طرب کړه
چه تل تندرست اوسي هسي سبب کړه

* * *

که ته لوي غواړي زما پسره
لوي به نه مومي بې درد سره
صرفه په زړه کړه وېره د سرمه کړه
مگر په دا کړي لوي تر سره

* * *

که ته وفا غواړي له ما نه جانه
وفا به نه مومي له دې جها نه
وفا به بيا مومي په بل جهان کښي
چه غرضونه او وځي له ميا نه

* * *

که جود په ما وکړي بهتر دی تالره
که جود په ما نه کړي بهتر دی مالره
دجود په کړه به منت په ما بار کړي
منت چه نه وي بڼه دی دا نالره

* * *

که چاته وکړي د زړه خبره
تا کيد پرې وکړي چه ويې نغره

که دې خپل زوی وی گومان پرې مه کړه
چه به يې نه کا چاته ظا هره

که چار د عقل لري بښیاره
چار پای به نه کړې گویا هوښیاره
ته خاموشی زده کړه له چارپایانو
چه خاموشی لري فایده تیاره
* * *

که چیرې و وینې عیب له یاره
ښکاره یې مه کړه دخدای دپاره
عیب پوشی ښه ده که عیب جوړی ښه ده
فکر ددراړو و و کړه هوښیاره
* * *

که خبر دار یې بې شکره نان مه خوره
د تېرې چارې په زړه ارمان مه خوره
پیوند د عمر په وینښتو ترلی دی
غم دخپل ځان خو ره غم دجهان مه خوره
* * *

که خپل خدای پېژنې را ته ووايه
درته به وایم ای رهنما يـه
خدای مې هغه دی چه نېست وم هست یې کړم
زما توبه به ده له بله خدایه
* * *

که دا خو ، دا ده ، بېد بېد یا ده
چه دا زما ده کله زما ده
که دافناده بله بقا ده

عجب غوغا ده عجب سو داده
* * *

که دکلا بو دگل خا رو نه شته
بیا یې په گل کښې ډېر ډېر کارونه شته

اول یې روی گوره بیا یې ښه بوی گوره
بیایې په سولو کښې څه کوپا رونه شته

که دې په تن کښې دنس هوا شته
با لغ لانه يې نه دې صفا شته

که کار په حکم د روح اغاز کړي
فېروز مندی دې په دين دنيا شته

* * *

که دې په غولۍ ولاړه ونه ده
هو مړه پرې وياړه خولويه پلنه ده

يا به مېوه لری يا به سایه لری
جوړه په ونه باندې ستاينه ده

* * *

که دين دنيا غواړي پر ده پوښی کړه
فتني له خولې پاڅی خو خاموشي کړه

که نه خاموش يې نه پر ده پوښ يې
بېخو ده پر بوځه باده نوشی کړه

* * *

که ډېر اغزی لري په څنگ کښې کله
اغزی دې نه وينی شيدا بلبه

چه پرې مين وی عیب يې نه وينی
هر څه يې اخلي بې تا مله

* * *

که ډېر ښکارو نه وو که ډېر با زونه
واړه مې ولیدل نور نور ارا زونه

چه خبر دار شوم په انجام د چارې
يا ز غ د تورې دی يا نما زونه

* * *

که ډېر ماړه وی د ښکار با زونه
په زړه د زر کو، لری ارا زونه

ناز يې دوړو دی او رباندي ښا يې
که ښا یسته کا هو مړه نا زونه

که ډېر هو بڼيار يې خپسر نا دا ن کړه
له بڼو له بد و سلو ک يکسان کړه
هر خو ک پوره دی دخپلي چا ري
خو شجا له ځان، غم دخپل ځان کړه
* * *

که ډېر ي بڼکلی په صورت بزر گې شته
لکه مهر و ده د کو مې پر گې شته
هر چا چه و لیده ز په يې پرې با یلو
خو شحال وېرېز ی دده هم ستر گې شته
* * *

که راته غو ښ کړي بڼه د لسو زی ده
که مرگ قبول کړي فتح رو زی ده
مې کړه زخمو نه خوره ظفر که مومي
که نه ستا تېښته هم فیرو زی ده
* * *

که راست گویی لری پا که عفیفه ده
که زر خریده ده په ذات شریفه ده
که لور د پیر ده که دا يې نه وی
بده کثیفه ده گنده خفیفه ده
* * *

که زړه دې خلاص وی د شک له زنگه
اندوه به نه کړي د غلیم له جنگه
بې ستن د خوب ده که صف د جنگ دی
دا دواړه تو که نه دی دوه رنگه
* * *

که زوی دپلاري د پلار هنر واخله
نه چه يې مال و ملک ويا زر واخله
بهرام که زوی د خو شحال خټک و
هنر يې نه و ځني خبر واخله

که سبرو نه په قد درازه ده
 نه چه تر تا نه هم سر فرازه ده
 زما حذر شی د تا له سترگو
 که دکو ترې وېره له بازه ده
 * * *

که سبرو ری غواړې اواره کړو نېشه
 پاره دوزی کوه نه پاره کړو نېشه
 چه بد له تا و کا په خرخ یې وسپاره
 ته یې و کار ته ننداره کړو نېشه
 * * *

که سر داری غواړې بلا دې د وړه
 عقل همت را وړه بیا جود بیا توره
 لکه اسمان و ته ختنه گرانه ده
 سر داری لا ده گرانه منظوره
 * * *

که سر داری غواړې خپل زړه د شېر راوړه
 صرفه په ځان مه کړه حمله په ډېر راوړه
 ضرب المثل دی د هو بنیا را نو
 ملک ته شمشیر راوړه بنمخې ته کېر راوړه
 * * *

که سبرو ری غواړې د هر چا وړو نېشه
 پر ده پوښی کوه لکه پرونی شه
 که بد گفتار دی که بد کردار دی
 چه عذر خواه شی اواره کړو نېشه
 * * *

که بنا یسته یې په مخ تر گله لېږدې
 پوښی جفا ځی ستا تر کا کله

گل که ز بېلادی چه بیتوفام دی
 مخکنه فریاد کا ځنی بلبله

که بنکلی ټو لي شى سره لکو نه
رأبا ندي پر پو ځی دا فلکو نه
خپل یار به هېچېرې پکښې غلط نه کړم
که دا مې سترگې وی دا کو لکو نه
* * *

که ښې ښې جو نه که لبا سو نه دی
که ښه با زو نه که ښه اسو نه دی
خوشحاله زور شوي اوس دا هوس مه کړه
د ښو ځوانانو دا هو سو نه دی
* * *

که عقل و رک شى له دي جها نه
هېڅ پا تي نه شى ای زما جانه
هېڅو ک به نه وا يی چه زه نادان یم
هر یو به ښه گڼی ځان له لقما نه
* * *

که غوږ نه که سترگې که خوله که پوزه
هر یو خپل کار لری تربل یې بوزه
کار چه دسمع دی بصر یې کله کا
دخو لي په کار نه ده پوزه فېروزه
* * *

که کار په زیره دی یا په غاښو نه
له مانه پا تي شوي گلرنگې جو نه
که کار په نور څه دی خوا جه خضریم
لا به د جو نو کو رم مخو نه
* * *

که کانه وی د چاهو زو نه
له لاسه لاسه هورنزه به ووي د سود پند و نه

که پندې نه وی د خلکو سترگې
سلېب پښه لاس به وښییل ورته ملکو نه

که مرد یی مه پر بن ده مردی له دسته
مرد دی دیاسه بنه ده ده پسته
مرد چله تر بنه پوری ز بون شی
مردی یی نیست شو ه بنه شو ه هسته
* * *

که مهتری غواړي د هر چا وړو نی شه
اواره کړو نی شه اواره کړو نی شه
دز په کور کنبی خای در حمان وکړه
دز په له کوره شیطان شپړونی شه
* * *

که می په سر شی دمینی تا جه
نوربه می خلاص کړي دغم له با جه
بېدر د ، د تا د قدر خبر نه دی
ما ته را درو مه د عشق تا را جه
* * *

که نور خه نه وی دا هو مړه زده کړه
چه زړه دې یو دی یا ری یو ه کړه
خو چه یاری هو مړه غمو نه
دېری یاری له هېچا مه کړه
* * *

که وی هو بنیارد ی وی نادان دې یارمه شه
ته به یی کل گنې درباندي خار مه شه
وخت د فساد دی سړی لو نه بنه دی
که بنه وکا د زو یه پلار مه شه
* * *

که هر خو بنه ده چه تېر بدو نی ده
دنیا په پچه نه پېر بدو نی ده
که بنه کړي بنه کړه که بد کړي بد کړه
کړه ده د هېچا، نه هېر بدو نی ده

که هر خو لږ ه ده په ډېر يې ونيسه
دنیا به تېره شی په تېر يې و نيسه
چه نو دې شوم کا کار دې مذموم کا
واوړه په زهر گندېر يې و نيسه
* * *

که هر خو مست يې اې در د اشامه
مستي دې هېڅ ده زما تر جامه
ته لا خبر يې له ننګ و نامه
زما مستي ده علی الدوامه
* * *

که هر خو و کړې د دنیا عیشونه
کو ټو نه مات کړې په خپل جیشونه
که عمر دې ډېر شی د جم له عمره
په تا به و شی دمرګ طیشونه
* * *

که هر خو پوه يې خو شجا له راشه
خضر پیدا کړه پسې مو سی شه
سرخ دهغه دی چه بنه پېشوا لری
غم به دې نه وی خبر په دا شه
* * *

که يې د خضر پیا له خوړ لې ده
دا ناهستی د ژړ ندون ژړ لې ده
هر چه کمال لری هغه زوال لری
هستي نېستي يې سره تړ لې ده
* * *

که هر خو تېر يې تر صحبتو نه
علم ادب لري فصاحتو نه
لا به په خپله ژبه ډېر فهم کړې
د ژبي ډېر دی قباحتو نه

که هر خو دېره ده دنیا تر قیا سه
خای دې دنیا وکړه (۱) دزېره د پاسه

زه به فتوی در کړم چه باک یې نشته
دنیا سود منه ده و تا ته نا سه
* * *

که یار دې سپین دی و تا ته تورمه شه
که د صفت دی هم د پیغور مه شه

نیک بد به واره په دا پو هېزی
که ته هغه یې خوی دې اوس نورمه شه
* * *

گل ته گویا شوه د باغ بلبله
چه نا ز دېر مه کړه دچمن گلله

گل وې په بخره د ښکلیو ناز دی
خبرې مه کړه بې تامله
* * *

گمراه مې مه کړه تل مې په لار لره
دعا به دا کړم ما پر هېز کار لره

دنېک مر دا نو سره مې شمار لره
خدایه لایق مې دخپل دیدار لره
* * *

گوره دا فکر عبث ز مو نږه
هسې په باد خي نفس ز مو نږه

عمر په الهو په لعب تېر پږی
مو نږه دهوس یو هو س ز مو نږه

(۱) نیاو ، عدل ، باز خواست .

گومان دنېکو تل په دوستا نو کړه
گومان د بدو په دشمنانو نو کړه

دجا هلا نو سره قرین مه شه
صحبت يك لخته له عا قلا نو کړه
* * *

لارې دشوارې غا بنې غارو نه (۱)
اوبسان پرې بیا یی په قطا رو نه

که خړه رویی د غره په سر بهځی
دغره په سر نه ځی لښلی (۲) بارونه
* * *

لاپې د عقل و علم هو ش هو مره
دکام د پاره جو ش خرو ش هو مره

دسود په لوری هر چا ته گوش هو مره
دزیان دپاره دځا طر جو ش هو مره
* * *

لقمه طيبه صلوة دادواړه
که ستا په ځای وی بنادی کړه ویاړه

که دې په دا کښې خلل پیدا شی
غم دې په کور دی کم بخته ژاړه
* * *

لکه چه شوی دی زما له دسته
شوی به نه وی له می پر سته

شهوت بلا دی سړی گمراه کا
دده مستی ده تر هر څه مسته

(۱) په دریمه قلمی نسخه کښې (عاشقی غرونه) راغلی دی .

(۲) لښلی = کوچېدلی ، لېږ دېدلی .

لکه مې غو بنېته هغه نگاره
غاړه غړۍ ده را سره یاره
په سڅ مې مه کړه د رقیبا نو
دعا مې داده پر ورد گاره
* * *

لنډۍ به وانه وړۍ له لنډیتو به
لو لۍ به وانه وړۍ له لو لیتو به
که همه عمر سپی حلوا خوروی
منع به نه شی سپی له سپیتو به
* * *

له بدې او سپنې کړه توره سا زه
په غو څول شی بیا بد اواز ه
که یې په منښکو په عنبر کښې ځای کړې
بد بوی به بیا ځی له بد ه پیا زه
* * *

له تا چه بیم کا ور ځنې بیم کړه
مه یې محروم کړه مه یې ند بیم کړه
په زور که هر څو دده دپا سه یې
حذر ترې بو یه کار د حکیم کړه
* * *

له خپله یاره غواړه څو څېزه
تش دې یې نه وی زړه له تمیزه
ټینگ دې په شرع ټینگ دې په دین وی
د نیادې نه وی ورته عزیزه
* * *

له زاغه زده کړه دا دوه درې تو که
یوچه رزق نه بډی گانده ته رو که
بل چه د خول کا مخفی له خلکو
بل چه په تراه وی له واره لو که (۱)

(۱) لوك = هندكو لغت دی ، خلکو ته وایی .

له بنو سړ يو ايگا نكي بڼه ده
له بده خلكه بېگا نكي بڼه ده
په هوښيارۍ كښې چه خلاصۍ نه مومي
ځان دېوانه كړه دېو انگي بڼه ده
* * *

له قامه و لار شوم لېرې په گروهه
خالي ارمان دي ور وستنۍ پوهه
په تېر و چارو پسې ارمان كړم
اوس مې څه سو د دي له دې اندوهه
* * *

لينده چه نه وي په غوږ يو سمه
غشي چه كوږ وي پر خا نه كمه
نه به دنځښې گذار پرې و كړې
نه به په غشي كړې غر څه بې دمه
* * *

ما چه ميدان دد رو غوړ ليد ه
بل يو ميدان مې تر دا لوی نه ليد ه
خو ملك يې واړه كندې كو دري دي
مارو لېر مې پكښې پراته ليد ه
* * *

ما ددا نا كړه دا وينا خو بڼه
پانده دي نه ځي بې عصا كشه
تمه مرغو نه په دام بندي كا
سړي خوا رېږي له خپله اشه (۱)
* * *

ما ډېر تېز لي دي بد خوي اسو نه
چه غلاد زړه لري بد وسوا سونه
ټكني هېچرې په مترو كه نه ځي
كه په و هلو سره كا لا سونه

(۱) اش = تمه ، اميد ، آرزو (ظفر اللغات) .

ما وي زما غوندي ميخور بل نشته
 چه مي بي ميو شر شور بل نشته
 هسي مستان مي په نظر كنېو تل
 چه يي بي ميويوور (۱) نشته
 * * *

مخ دسا قي گوره خو لا بهار شته
 غوږ په ربا ب لره خو يي لاتار شته
 شېخان دي ژاړي ته خنده، رنداوسه
 غم د گناه مه كړه چه استغفار شته
 * * *

مرد، دميدان دي بنځه دكت ده
 نه دا خبره دغش دوپ ده
 داو بن با رو نه په تا خو كنه لېږدي
 مردی كه گوري په خه خومت (۲) ده
 * * *

مردی دامه وايه چه په ذكر ده
 يا په دنيا ده په مال په زر ده
 كه شرم ننگ لري د سر پروا نه كړي
 مردی هم دا ده كه دي په چرده (۳)
 * * *

مرگ دميدان را په بستر مي مه وژنه
 مؤمن مي وژنه كا فر مي مه وژنه
 چه په ميراث مي حساب كتا بشي
 هسي غو ولي تو انگر مي مه وژنه

(۱) بيوور = ذكر، مجلس، مشغولا (ظفر اللغات).

(۲) په دواړو قلمي نسخو كښي په (خومت) راغلي دي. بنيابي چه
 اصل يي (خه خو په مت) وي.

(۳) كه دي په كار ده.

مر هم په زړه کښېږ ده ، په پر هارونه
دا نا به گل کړی نا دان خاړونه
په هره هره سوړه لا س مه منډه
پکښې به خوب کا خو نی ما رو نه
* * *

مستی دمیو مکیا ل مکیا ل (۱) ده
بیاد خوا نی جوال جوال ده
که دامستی دو اړه سره کړې
ور ځنې ډ پر ه دمال دمال ده
* * *

مغل بې قدره پښتون بې ننگه
تو به له تو اړې تو به له جنګه
تسبیح په لا س کښې په نظام پور کښې
ناست په مسجد کښې جمدار تر څنګه
* * *

منصور چه مست ؤ له هغه جامه
جرعه مې را غله ز ما تر کا مه
منصور په دار شو زه به لانور څه شم
که راز مې ورشی تر خاص و عامه
* * *

مهر په زړه کښې زما دیار نشته
زما په زړه کښې صبر و قرار نشته
نه څو ک غمخور لرم نه زر نه زور لرم
اچا ته دم و هم ځای دگفتار نشته
* * *

مهر نیکا نو سره جا ویدلره
تل زړه له دو یو سره سفیدلره
بدان که هر څو لایق دبد و دی
نه چه یکلخت یې محروم نومیدلره

(۱) پیمانه .

مه سلطنت غواړه مه ډېر دو لټ غواړه
بښځي ته وا يه عصمت عفت غواړه
تو فيق له خدا يه دعبادت غواړه
خدمت د ښو كړه د ځان صحت غواړه

* * *

نا دان په خپله پرېوځي وا ورته
بلا په خپله را وړي خپل كورته
مه نصيحت وا يه و نا پوهاو ته
مه آينه نيسه چېرې و كور ته

* * *

نا دان په سر لري څېره زرينه
هو ښيار دوه گزه پټكي لرينه
تر هر څه گوره دا بد ترينه
نا دان چه پاي يې هوښيار چه مړينه

* * *

نا مرادي ښه ده د چا تر پوره
خاني ميري كړه نه چه تر گوره
څه ښه متل دي پښتنو كړي
چه غل شاړه شي نه چه تر كوره

* * *

نظر مې و كړ په كتا بونه
ډېر يې ښيل دي ډېر يې با بونه
نورې به نه شي از لي چا زې
كه ثوا بو نه دي كه عذا بونه

* * *

نفس په آرام دي زړه په خوندونه
دا د واړه زده كړه واوړه پندونه

نفس په لمد و چه آرام و كا
زړه په خوندو نو مات كا بندونه

نن په نظر را غله يوه و زيره
بڼه تر تبت وه هم تر کشمير ه
زلفې يې بڼې وې دتبت ترمينکو
په تورو سترگو وه دکشمير مير ه
* * *

نه او س خپلوی شته نه پيو ندو نه
گله سره نه دی دچا سند ونه
خوشحاله بس کړه خا مو شی بڼه ده
و چاته وايي دسود پندو نه
* * *

نه به دا مخکې وې نه اسما نو نه
واړه به واوړی دا دپوا لو نه
باقې به بل يو جهان پيدا شي
مو لا لېز نه لری خپل جها نو نه
* * *

نه په خپل رای را غلم او دې عالم ته
نه په رضا در و مم بيا و عدم ته
په څه شان راغلم په څه شان در ومم
قطره چه بېله شی درومی بيايم (۱) ته
* * *

نه دې څه مهر د زړه په ما شته
نه دې د ژبې د روغ رښتيا شته
هېښ يم که مست يم که لېونی يم
چه لا مې تمه د ياری په تا شته
* * *

نه سره سم دی واړه مړ و نه
نه سره سم دی د هر چا زړ و نه
زړه هم هغه گڼه چه لکه غر شی
که باندي را شی هزار غمو نه

(۱) درياب .

نه ننگ نه شرم نه حیمت شته
نه مهر مینه نه محبت شته
زوی یی چه لوی شی زوال دپلا رغواړی
نن په دا دور داقبا حشته

نېکان عزیز دی له خپله رویه
بدان خوار زار دی لد بده خویه
که نېک یی مه پرېز ده بدی له لاسه
تښته د بدو له بده بویه

نېکان عزیز دی له خپله رویه
ښه کړه له بدو سره خوش خویه
په باغ کښې هر ه ونه او به مومی
ترو ترو خه وی خو ږه خوشبو یه

نېکان له خپله خو یسه خصلته
خلاص وی له هر عیبه علتته
عفو بدا نو لره پیدا ده
نومیدی مه کړه ته له رحمتته

واور ده وه پنده زما فر زنده
تمه حرص لری خوا ری څرگنده
دولت د صبر د قناعت دی
همای چه خلاص دی له هره بنده

وچاته مه کړه دراز خبره
خو چه توانېږې را زو نه نغره

دراز خبره ده یا تېره توره
یا درگوهر دم یا مرغله

وچاته را یم دا بڼه پندو نه
چه دمنلو مات شول بندو نه
پلار دخپل رای شو، زوی د خپل رای شو
جدا جدا دی سره سندو نه
* * *

وخت د پیری را غی خوانی می ولاړه
په کام نا کام می شوه پیری په غاړه
دا هم پوهېږم چه قدر نه لری
که خاندې خاند ه که ژا پې ژا په
* * *

وخت د پیری، را غی خوشحاله
لادی په زړه دی دا یو خو خیاله
خیال د ننگو نو خیال د جنگو نو
خیال د دلبر و له خط و خاله
* * *

وخت د تلاش دی په ما پیری راغله
په زړه کښې خو بڼه بیا فقیری را غله
زویه می ډ پر دی چه نا قابل دی
ځکه په خو نه دا دلگیری راغله
* * *

و رور چه دځان شو ژو ند یې وژاړه
که هر خو بڼه دی په بڼه یې مه ویاړه
کمین چه مست شی ځنې پناه غواړه
خو شحاله ځان په سگانو مه داړه
* * *

وفا به نه مو می له هره یاره
یاری مه کړه، له چا هو ښیاره

دا اوس یاری د و ښو خو نی دی
واو رته خو نه دو ښو تیاره

وفا ترې مه غواړه دا دوه درې خيزه
چه بې و فادي زما عزيزه
يوا س بل بنځه كه هرڅو بڼه وي
در يمه توره ورسره نيزه
* * *

وما ته خو ستا يې شېڅه نا بوده
دجنت حوري نور، نور مقصوده
نن به گلر نځه معشو قه گورم
زما تو به ده له نسيه سو ده
* * *

وما ته بڼه ده هو بڼياره كونه
تر پېغلې جنې كم عقله ټنډه
هغه به زيست و روزگار په عقل كا
دابه روزگار كا په خپله هنده
* * *

ونه تل نه وي سره يکسا نه
لښته وي ونه شي سته شي جانه
خو شحال له مه كړه ما نه له چانه
ته هم آسمان كړې په خوڅو شانه
* * *

وېښتو تلوار و كړه ږير ه مې سپينه شوه
راځنې توره د ښكليو مينه شو ه
په غم د ږيرې او م غاښونه ولاړل
اوس مې په سترگو پيرى تعينه شوه
* * *

هرچه و فالري اهل هغه گنه
چه بې و فادي سهل هغه گنه

چه ته يې اړ وي و ښو ته نه اوړي
زما په پوهه جهل هغه گنه

هر څو ك چه جن كا په سپينه ز يره
هر سپين و پښته يې ، تېره تر تيره
دهغي جنې تر زړه و تلي وى
در ته مې او وې وا و ره پنه خيره
* * *

هر څو ك چه كار كا بې مصلحتته
هېڅ به و نه خورى بر له دولته

كه بخت يې هر څو كا رونه ساز كا
خالى به نه وى له ندا مته
* * *

هر څو ك چه لاف و هې د عشق له كاره
عا شقى چېرې ده لا هسې خواره

په مړ و اړو كښې بڅرى چېرې (۱) وى
عا شقان مړه دى ديار دياره
* * *

هر گوره ښه يې د باغ سد برگه
سر دې را و كېښ دشېر له (۲) تخرگه

ستا په ديدار مې سترگې خوږې پزې
زړه مې را ووت د غم له درگه
* * *

هر گوره ښه يې د زر گر هنره
چه سيس (۳) جدا كړې له سيم و زره

تر دا دپاسه كېو تر باز دى
دښځې ها كا جدا له نره

(۱) = په دوهمه قلمې نسخه كښې د (چېرې) پرځاى (تل) راغلى دى.
(۲) داسد مياشت (۳) يوقسم فلز دى .

هغه چه شوی دی دده له لوریه
هغه به کپړی له بخته ستوریه

که دې دوستان دی که دښمنان دی
وتلی نه دی دازل له توریه (۱)
* * *

هغه چه عارکړی د خوشحال له پنده
بلا پرې وروسته اسمان خر گنده

ورته زر گو نه بلا خولی وازی کا
سړی چه ووخی دنيك خوا له پنده
* * *

هغه مې سترگې دی چه په ښکا رونه
غرڅه به مالیدل په کوهسا رونه

اوس چه باز واچوم غوټه یې نه وینم
اه دپیری دی دانا تارونه (۲)
* * *

هغه مې سترگې وې چه په ملکو نه
غرڅه به مالیدل په لېرې غرونه

پیری چه راغله چه را نژدې راشی
هاله ښه څیر کړم اشنا مخونه
* * *

هغه چه نه لری په نام و تنه
و مخ ته مه کړه دهغه کتنه

که سکه زوی وی یو سگ یې وگڼه
په ښه په بد یې مه کړه پوښتنه

(۱) حرف ، لیک . (۲) په چاپی نسخو کښې (آثارونه) راغلی دی .

هم مي خيا لو نه هم مي بنېو ه ز ده
هم مي په عشق كښي دراز پرده ز ده
چه يار مي نشته دا وا په هېڅ دى
كه يا رمې و شى يار ي مي ښه زده
* * *

هم مي دو لت شته هم مي ملكو نه
هم مي ځوانان دى هم لوى لوى غرو نه
دا وا په هېڅ دى په كوم حساب دى
چه پكښي نشته ښه ښه مې و نه
* * *

هند كى تور سكا ن(۱) دى له موره پلاره
پښتا نه وا په سره سپين اى ياره
تاثير كه تخم آب و هوا لرى
ته وا په و كنه له كرد كار ه
* * *

هنر مي جوړ كړ و تخت و تاج ته
طالع مي ناستي دى تاخت و تاراج ته
بل ارمان نه لرم ارمان مي دا دى
چه پيرى را غله زما علاج ته
* * *

هو بنيار هغه دى چه سخت جنگونه
تر خيره را ولى په فر هنگو نه
نا دان هغه دى چه په كار دسو لي
كه كا دشر د فساد رنگو نه
* * *

يا ترس د خداى دى يا هو بنيار دى ده
دين و دنيا لره چه كا مكارى ده
هغه چه دا لرى پرې مي سلام دى
په دوا په كونه يې رستگارى ده

(۱) توربخن .

یا ری یې نه ده دا سرا بی ده
که ودا نی ده هم خرابی ده
چه زړه پرې بڼه کا هو بنیار به نه وی
هستی نېستی یې په شتا بی ده

* * *

یا واړه وینې فا سدي لېرې کړه
یا له زړه لېرې د فسق خبرې کړه
یاد کور سرې در بلې پرېږده
یا واړه لېرې له کوره سرې کړه

* * *

یو بخت بل عقل دا دواړه څیزه
دمور له بطنه وی زما عزیزه
که د څښتن دی که دهر یی دی
که یې مېرمن لری که یې کنیزه

* * *

یو نیم کړی ده دنیا نیمکړې ده
نو عا قلا نو په هېڅ نو مړې ده
چه یایې و خوړه یایې چا ورکړه
دنیا خو هغو ، له ځانه وېرې ده

(ی)

آزار دا هل و ما ته جهل دی
خپل ځان که څار کړم تر اهل سهل دی
دو زخ در و بنیم په دا دنیا کښې
دو زخ صحبت دسفله نا اهل دی

* * *

آزار د خو لې دی آزار دلاس دی
له دواړو خلاص دی هغه چه ناس دی
سړی به نه وی هغه به ددوی
چه په دا دواړه توکه الماس دی

اس د خا نا نو دى د بنو کسا نو دى
نه دنا دارو دمفلسا نو دى
ماړه څار به بنه دى و ږى گنده دى
ډنگر د چا دى د گرگسا نو دى
* * *

اصل چه نه لرى ادب هم هيڅ دى
جمیل چه نه وى نسب هم هيڅ دى
چه دانشمند وى حکمت هنر لرى
که د باد شاه لرى منصب هم هيڅ دى
* * *

افت که گوري په بې تنگۍ کښې دى
نکبت دد هر په دل تنگۍ کښې دى
ماله دوه رنگو فايده و نه لیده
که سود دى سودى په يکرننگۍ کښې دى
* * *

اميد که گوري بهتر تر بيم دى
عطا پرې مه نيسه که دې غليم دى
چه له اعدا سره په مداراوى
دا کار دچا دى کار د حکيم دى
* * *

اندوه هيڅ مه کړه خوشاله سخ دى
خواري دې و لاړه دولت ته مخ دى
هغه چه تا و ته خوږ و نى سپى و
په ليرې ليرې ملکونو چنخ دى
* * *

اي چه حکيم و غليم دې نوم دى
ورکړې اخلي کار دې معلوم دى

شيرين ژوندون دې و رباندي ترينخ کړ
خوشحال چه نه و ژني حکمت دې کوم دى

ای چه دولت لری بد دې خصلت دی
دو لت به با یلي ښه نصیحت دی
باز چه له بده باز داره ولاړ شوی
اوبه یې نه نیسی دا تجر بت دی
* * *

ای چه رحمان او رحیم دې نوم دی
عظیم بادشاه یې کار دې معلوم دی
نادان په تاج کړې دانا محتاج کړې
ما پرې خبر کړه حکمت دې کوم دی
* * *

ایمان دسرو زرو تر غرونو ښه دی
مناقو نو و ته هیڅ نه دی
لال در چه پیژني هغوی قدر زده
چه شناخت یې نه لری سوړ یې ترې زړه دی
* * *

بار خویی نه دی گل دگل ب دی
زلفی یې طعن دمشک ناب دی
راشه که دواړه شو نه یې ګوري
چه پرې مستیز ی هغه شراب دی
* * *

باغ په خوبی لکه مخمل دی
راسره ګوره یوڅه مخ مل دی
ساقی را پاڅه مینارا واخله
پرڅه ورین ی گل دی حمل دی
* * *

باغ دګلونو ګونج و کتاب وی
رو دو سرو دو نقل و شراب وی

ښي ښي محبو ښي ښه ښه احباب وی
خو ښي د عمر وخت د شباب وی

باغ وی سرو د وی نقل و شراب وی
بنې بنې د لبرې بنه بنه احباب وی
مجلس د خا صو کتاب په منځ کښې
نقل د تو رو وخت د شېبا ب وی
* * *

بلبل د گل دی گل دبلبل دی
بلبل هو رې غواړه هو رې چه گل دی
مینه به پته د هیچا نه شی
خپل بوی د منځکو په ځا ن چغل دی
* * *

بنیاد د چارې په مصلحت دی
بیا دمردا نو په بنه همت دی
چه سره یو شی دا دواړه تو که
واړه دولت دی عزت حرمت دی
* * *

بیا مې له بخته مدد څرگند دی
خوب کړم خوښی کړم زړه مې خورسند دی
چه خوب مې نه و دده له غمه
تر سر مې لاندې هغه مړ و ند دی
* * *

پا داش د هرې چارې تیار دی
که نیک کړ دار دی که بد کړ دار دی
چه ترس د زړه لری دا کار به ښه لری
خو بې پر وا دی هو مړه یې زار دی
* * *

پښتون په اصل سر بنی دی
یا غر غشتی دی یا بېتهنی دی

لو دی غلجی دی دبیت له لوره
په سر بن پوړې بیا کرلا نی دی

پنځه با رو نه دی بر دن یې غم دی
ور مېر دخلکو تر یې لاند یې خم دی

پنځه په نو رو دی په تا دوه کم دی
خوشحاله شکر کړه چه بار دې کم دی
* * *

پند دسړی دی سړی د پند دی
پر یې به پو هېر یې چه دا نشمند دی

سړی په پند نیسی خاړو یې په بندنیسی
وهر سړی ته دا کار خر ګند دی
* * *

په پو هه پور دی هر یو زو ولی
وځان ته نه وایی هېڅوک غو ولی

هغه چه خر پیا یی یا چه حکمت وایی
هر یو فلک دی سره رسو ولی
* * *

په خپلو اوښو کښې سړی شنابنه دی
له هره هره سړی آشنا ښه دی

که ګل له نو رو وی اغزی له یاره وی
منت تر هر چا (۱) دخپل آشناښه دی
* * *

په خصلتو نو کښې عدل انصاف ښه دی
له ښو له بدو سره زړه صاف ښه دی

چه څوک دې غاښ مات کاته یې هم غاښ مات کړه
که عذر خوا ه شی غاښ یې معاف ښه دی

(۱) په دریمه قلمی نسخه کښې د (هرچا) په ځای (هرڅه) راغلی دی.

په دا خبر شه چه سړی شه دی
سړی د غشی کړه در مه دی

چه بي استا ذوی لا غشی نه دی
چه بڼه یې سا زکا غشی هاله دی
* * *

په ډېره پوهه که بو علی دی
چه جو د یې نشته احمق جلی دی

که کلمه لولی عقل یې مه گوره
چه څو ک یې نغن خوری هغه ولی دی
* * *

په سوات و رېزی په سمه شین دی
تر غره به کوز شی لا ماسپښین دی

بې د تالی د عبدل (۱) الښکري
خو شحاله زړه دي له واړوشین دی
* * *

په عاشقا نو آرام حرام دی
عاشق یې مه بو له چه په ارام دی

په عشق کښی شرم په ننګ کارنه لری
د دواړو توکو یو خالی جام (۲) دی
* * *

په ما دا عدل که دا ستم دی
چه غم په ما باندې په هرهر دم دی

واړه مې خپل دی پر دی څوک نه دی
چه یې له ما سره دا هومره غم دی

(۱) تالی او عبدل دیوسف زو ملکان وو .

(۲) په دوهمه قلمی نسخه کښې (نام) راغلی دی .

پیوند د زړو نو عجب پیوند دی
په کتره غوښه و بله بند دی
خو چه وفا وی هو مړه ټینگېزی
جفا یې پرې کا، کار یې خرگنددی

* * *

پیوند دمینې هم ټینگ هم سست دی
جفا یې پرې کا په وفادرست دی
ډېرو له ما نه په جفا پرې کړ
اوس خود لږ وڅه خواست (۱) دی

* * *

تر لال و درو عقل تمیز ښه دی
دبل تر مهره خپل یویشیزښه دی
چه خبر دار دی د صحبت په علم
تر بې اد بې خبرې تیز ښه دی

* * *

تری که بد دی خو بیا همجد دی
هر چه همجد دی هغه امجد دی
بو لاق که هر څو خټک یا دیز ی
دسبا کی دلور یه بد دی

* * *

تل تر تل مې و ر پسي غم دی
مینه یې ډېره را حت یې کم دی
چه نه یې و ینم په ستر گو تو رو
دا جهان واره په ما تور تم دی

* * *

تن بیا خپل بخت ته زما تسلیم دی
خرم به او سم فال مې د ميم دی
په در دو غم کښې زما غلیم دی
را الو تلی دنصرت نسیم دی

(۳) کلهون، پیوند .

تو ري دي زلفي دي تور دي وربل دي
منخ مي دي و ليد ه لكه اوربل دي

هم تور لوگي دي هم سري لمبي دي
دغو بنو ز ره مي پکني قبل (۱) دي
* * *

جدا چه نه شي تري او سپن خري
تري پاتي نه کا ديوندي زي

په خه به ساز ه شي تري تيره توره
فکر دي بنه وکا استاذ زوي مري
* * *

جنت د چا دي دحق شناس دي
دو زخ دچا دي دنا سپاس دي

گانده به نوري فتنې پيدا شي
کار کړه که کار کړي چه نن دي لاس دي
* * *

جنت د چا دي دصادقا نو دي
دو زخ دچا دي دکا ذبا نو دي

قرآن چه لولي کذاب عذاب مومي
ثواب بي حده که دقرآن خوانو دي
* * *

جنگ دها تي دمزي اسان دي
دخپلي ژبي افست لاگران دي

چه خپله ژبه يي په خپل فرمان کړه
هم يي رستم گنه هم لا لقمان دي

(۱) نېټي، گير (ظفر اللغات) .

چه درست گلزار دی داتفاق دی
چه درست خار خار دی گنده نفاق دی
خار دی په برخه د خار کشا نو شیی
هو بنیار د گلو د گلزار مشتاق دی

* * *

چه فهم درست لری هو بنیار هغه دی
چه فهم سست لری حمار هغه دی
او به چه بز ی وی او دس پر ی نه کپزی
چه پر ی پا کی مومی رو دبار هغه دی

* * *

چه لاس مې نه رسی غلیم می یار دی
چه لاس مې و رسی غلیم مې پلاردی
داپند به نه مو می په شا هنامه کنبی
په شا هنامه کنبی که ډېر اسرار دی

* * *

چه مې په غېږ کنبی یې ساعت همدادی
بېلتون دی بلی لمبې په مادی
پاڅه ورد رو مه په سر دی وېره کړم
زه یې سبا گنم وخت د سبا دی

* * *

چه نن دی یار دی گانده اغیار دی
گانده اغیار دی چه نن دی یار دی
خدای چه زړو نه سره جار باسی
دا زړو نه کله په اختیار دی

* * *

چه نه ادب لری نه اهل رای دی
دو پای لیدل شی په خوی چارپای دی

سړی په خوی سره سړی بلل شی
په رنگ په شکل سړی د خدای دی

چه نه ددين دى نه ددنیا دى
هغه كه گډر ځى په كار (۱) دچا دى
پر بڼه ده چه و مړى جهان ترې خلاص شى
په دا جهان كښې يو ه بلا دى
* * *

چه هر سیرت دې په او جود غا لبدى
په هغه رنگ دې حشروا جب دى
حريص به خو گډ وى حاسد به گډگ وى
په رنگ ددواړو خبر طالب دى
* * *

چه يې و هلى قلم مطابق دى
ايمان كه حق دى په كا فر نا حق دى
په چا سهار شو پرې رو بننا يې شوه
په چا شپه را غله باندې شفق دى
* * *

ځان و جهان لره په كار سلوك دى
ملوك چه بنه لرى سخ دمملوك دى
ملوك دې بنه وايي پوچ دې نه وايي
دملو كا نو كلام ملوك دى
* * *

څوك چه اشتى غواړي كه دې غليم دى
«والصلح خير» ځاى د تسليم دى
عفو بهتير ه تر انتقام ده
نېكې په بدو كار د كړيم دى
* * *

څوك چه دنيا غواړي هغه رنځوردى
هر چه عقبا غواړي هغه مزدور دى
هر چه مو لى غواړي تر هغو څار شم
هغه په دواړو كو نو مسرور دى

(۱) په دوهمه قلمې نسخه كښې (په ياد) راغلى دى .

حب ددنيا دى چه څه بلا دى
چه څه بلا دى حب ددنيا دى
هو مړه رسوا دى دا حب چه څو مړه
دا حب چه څو مړه هو مړه رسوا دى
* * *

خال دې د زړو نو په دا غل راغلى دى
دنده زړه يې زما دا غلى دى
چه ښه جمال لرى هغه ښه خال لرى
مخ دې ښا غلى دى خال دې ښاغلى دى
* * *

خزان بهار دى بهار خزان دى
هجران وصال دى وصال هجران دى
شپه شى بيا ورځ شى ، دود د جهان دى
غم چه ښا دى لرى كار يې اسان دى
* * *

خوب د سهار كه هر څو محبوب دى
سړى چه اړين شى سهار لا خوب (۱) دى
دنيا به پاتې شى ددنيا عيشو نه
هغه جهان لرى طاعت مطلوب دى
* * *

خوب دى دروغو ، نه د ناروغ دى
خوب د درد منو زړو نو دروغ دى
لكه په وينه وي هسې په خوب وي
چه چامو ندلى د زړه فروغ دى
* * *

خون تر شكر و بحر شكر دى
خو شېو تر مېنكو صفا تر برف دى
كاسى ، خو مونه ، كو زې څه حرف دى
راوړه اخله مدار په ظرف دى

(۱) : ښه .

خوشحال غریب دی در ویش گدادی
خیل حکم نه لری د یار په رای دی
چه چپر ته حکم هو ری به درو می
چه کنبینوی یې هغه یې خای دی
* * *

خوشحال که هر خو فا جر فاسق دی
عیب یې مه کړه شیخه عاشق دی
چه یار سایان دی په خیل خدمت به خي
دخدای دفضل فا جر لا یق دی
* * *

خوشحاله خو دي جو ش و خروش دی
نه دي څه عقل شته نه دي څه هوش دی
هو مړه ته نه یې په ځان غره مه شه
دخدای کرم دي لا پرده پوش دی
* * *

خوشحاله عمر دي تر شپيته تېر دی
نېکی دي لږه گناه دي ډېر دی
دفتر دي ډک دی د گناهو نو
درته به یاد شی که د تا هېر دی
* * *

خوش رنگ تر با زه مرغ زارین دی
باز مې په قدر کنبې تر ی صدچندین دی
څه شو که لوی لوی وزر پرې پورې وی
گرگس گرگس دی شا هین شا هین دی
* * *

خو یوه سایې بود دي همدا دی
یو مو تهی خاورې جود دي هم دادی

نور سود دي نه وینم په دا دنیا کنبې
که څه نیکی وکړې سود دي هم دادی

دا آسمان نه دی یو خو نی پړانګ دی
را ته غږ مېږي تل تل په بانګ دی
خوله یې سره کړې ددا را په وینو ده
شفق ته ګوره دا ووی په ټانګ (۱) دی
* * *

دا چه و تا ته د دین اخص دی
که پرې خبر شي کا فر د نص دی
په نو رو حکم د (ان ثنا) کا
د (لکنود) (۲) دا یت مختص دی
* * *

دا خوار خاطر چه په قمر نهال دی
دسمند نال یې په دا مثال دی

مېږي چه و ا خلی دا نه و غار ته ځي
ستیا می اخیستی وګور ته خال دی
* * *

د آسمان د و ر خالی رو نق دی
ور کا بیا واخلی دا یې نسق دی

لکه یې را کړ ل هسې یې واخیستل
اوس را ته پا تي دا یو ر مق دی
* * *

دګور پر پښونه شرم پیغور دی
هر ځای چه و زېږي هغه دې کوردی

په هر ، هر کال یې په ځاله تا خت کېږي
هغه شا هیڼ دی هغه یې کوردی

(۱) ووی ، قول ، خبره - ټانګ = موقع
(۲) تلمیح ده د قرآن شریف دې آیت ته (ان الانسان لربه لکنود)
تحقیق انسان د خپل رب نا شکره دی .

دماد يار په ياري کار دی
که مسلمان دی که زناز دار دی

که مهر مينه وفا را ستی لری
نور خه يي مه گو ره چه پوره يار دی
* * *

دما نهې خو ټي يي هر گو ره گران دی
خوږ يي دتوري پرهار په شان دی

په خو په خپله را غله پو خلا شوه
خوشحال که زو ړ دی باطن يي خوان دی
* * *

دملو کا نو صحبت سور او ر دی
دا و ر سکرو ته ددو ی بېوړ (۱) دی

که تور ها تي يي که سور مز ري يي
ستا يي له او ره سره خه زور دی
* * *

دوړاندې ايښی در ته يو خوان دی
نعمت يي گوره الوان الوان دی

ته به ترې پا څي بل به پرې کښېښی
له واپو پاتي دا خوان داشا ن دی
* * *

دو لت په مثل مرغه د ښکار دی
باز دی ، شا هين دی ، چرغ دی ، شنقار دی

له لا سه تللی مر غو نه څوک نیسی؟
دښکار مر غه مې د ښه ميرښکار دی

(۱) مشغولا .

دولت د خلک په اتفاق کښې دی
هغه به خوار شي چه په نفاق کښې دی
زور شو م یو یار مې یك رنگ ونه لېد ه
زړه مې تر اوسه په اشتیاق کښې دی
* * *

دهر چا قدر په خپل همت دی
دهر یې چارې مدار په نیت دی
دنیکو فعل د ځان را حست ګڼه
دبدو فعل د ځان زحمت دی
* * *

در بغه جا وېده ځوانۍ بقا وی
دښو دلبر و دیدن لقا وی
ډک ډک جا مو نه تېر یو ته تل نیوی
دمهتر خضر داو بو سقاوی
* * *

در بغه له ځایه هسې هو ښیار وی
لکه چه اوس یم خپل مې اختیار وی
را ته ښکاره شوه یار ی د خلکو
نه دچا یار وی نه مې څوک یار وی
* * *

در بغه وړه مېه عمره وروستی وی
در بغه وروستیه عقله ورو مې وی
دیار عتاب مې قبول په ځان دی
په عاشقانو دا دود (۱) روان دی
* * *

هغه بیا نه را ځی په دا هېڅ کار نه شی
په دا به پوه شي که ښه سپری وی
هم یې وصال شته هم یې هجران دی
جنگ چه اشته لری کار یې آسان دی

(۱) په دریمه قلمی نسخه کښې د دود په ځای (دور) دی

زړه په وجود (۲) کښې لکه بادشاه دی
اولا پر په فکر و نو سبا بیگاه دی

ستر گې غوړو نه ژبه دا درې دی
خانان، نور واره و جود سپاه دی
* * *

زه یې میلمه یم زړه مې میزبان دی
را با ندې هرکله دده احسان دی
په هر زمان یې راته سلاده
راته یې ایښی دمعنو خوان دی
* * *

ژوندی که گرخی خان یې ژر لی دی
تور زن دسر په وینو لړ لی دی
چه صبر نه لری ظفر به نه مومی
ظفر له صبر سره تر لی دی
* * *

ساقی را پاڅه چه بیا نو روز را غی
گل پاه کلشن کښې جهان افرو زراغی
غم دي په بخره ددښمنانو شی
فال ددوستانو عجب فیروز را غی
* * *

ساقی را پاڅه گل او گلاب دی
په باغ و راغ کښې لاله سیراب دی
په واز و سترگو په انتظار کښې
هم در باب دی هم دشراب دی
* * *

(۲) په دریمه قلمی نسخه کښې دامسره داسې ده : زړه مې په تن کښې
لکه بادشاه دی

سرخ دهغه دی چه بڼه یې نیت دی
نیکخواه د خلک په بڼه خصلت دی
تل یې په علم په طاقت مټ دی
حاصل د عمر علم، طاقت دی
* * *

سر دار د عفو د کرم خښتن بڼه دی
د جنگ تر کار په آشتۍ مین بڼه دی
ډېر هټرونه د سر داری دی
چه واپه تېر شی تبغ مېرهن (۱) بڼه دی
* * *

سر شوی په غاړو غرونه ژړلی
دو نو با ښې ما ښې خوړلی
د اشنا یې پیوند مې ولیده
نا بود پیوند دی په وېښته تړلی
* * *

سبز کال چه کال در حمت تم (۲) دی
با ران په هر چپر ته په غره په سم دی
پس له شپږ میاشتو په چنگاښ (۳) شروع شو
په هره ورځې تر نیم ضیغم (۴) دی
* * *

سرخي په مثل د کینه دی
شرم په ده کښې لکه خوازه دی
خوازه بچه نه وی په کینه کښې
قدر د ژا و لې بې خوړو څه دی

-
- (۱) مېرهن = ښکاره
(۲) رحمت تم = ۱۰۸۸ هـ د ابجدو په حساب
(۳) = د سرطان میاشت
(۴) داسد میاشت .

سړی که ښه دی په ښه گفتار ښه دی
گفتار که ښه دی په ښه کردار ښه دی

گفتار صورت گڼه کر دار معنی دی
چه سره یو شی دا دواړه کار ښه دی
• • •

سړی که ښه دی چه دیندار نه دی
که پر په کار دی هم په کار نه دی

توبه له طاعت دی له دې جها نه
جها ن په هیچا باندې پا یدار نه دی
• • •

سفله په مثل لکه ډیران دی
دولت په مثل باندې باران دی

باران چه نه وی بوی یسې در بلی دی
باران چه وشي بوی یسې روان دی
• • •

سل دو ستان (۱) لږ دی یو دښمن بد دی
چه ډیر دښنه لری خای یې لحد دی
په ښه سلو سره پر دی خپلیږی
چه خپل پردی کا کله بخر د دی
• • •

سوزم بې تانه په لمبو گوښی
خوب و آرام دی را ځنې تنښی

منځ را عیان کړې بیا یې پنهان کړې
تا یم دا هسې په لمبو ا ښی

(۱) دپښتو ټولنې په دوهمه قلمی نسخه کې (خپلوان) راغلی دی.

سپار سبا شو وخت دبا مداد دی
را الو تلی د سبا باد دی
خو شپو یی راو په دیار له لور په
په خو خو رنگ مې خاطر پرې بناددی
* * *

هرم دی رنگ دی که چار د سر دی
سبه مې پر پنبوه خای مې تل غردی
پښتانه واړه دمضول بنور واخوری
ماته یی پا تې دا شور و شر دی
* * *

شیطان هر گوره بنا یسته روغ دی
چه یی بد رنگ بولې دا ووی دروغ دی
بد رنگ په داشو چه بد رسوا شو
پرې در په لسی د لعن توغ دی
* * *

بنا یست دښځې دمار یکسان دی
ظا هر یی مه گوره با طن یی وړان دی
ښځه په زړه کښې خوځو بلا لری
که ما رپه خوله کښې دز هروکان دی
* * *

ښکاره په هر څه د چارې بند دی
قدر له ښځې دمرد دوه چنډ دی
ځینې سې ی دی چه زیره بریت لری
جوړ یی له ښځې سره پیوند دی
* * *

ښه خو هغه دی چه په هېڅ خبرنه دی
په غم په فکر د سیم و زرنه دی

جلا له خلکه په کونج کې او سې
خو له یی چا کر نشته دچا، چا کر نه دی

ښه خو هغه دی چه د چار په چارته دی
که دوکړی په شور و شر نه دی
ځان په ژوند ونی دمو په شمار کړه

نیستی هستی ده خو ک پرې خبر نه دی

* * *

صحبت له جنسه لکه که لاب دی

دنا جنسا نو صحبت عذاب دی

کس به نا کس نه شی نا کس به کس نه شی

تو تی توتی دی ، غراب غراب (۱) دی

* * *

عابد (۲) بې بنده هم بې پیوند دی

مور پلار یې نشته پیدا له شخوندی

سړی الېده شی که خوی یې گوري

لکه چه ددوی هستی بې سند دی

* * *

عادت چه بد لری ځان یې ژړلی دی

عادت چه بد لری سر یې خوړلی دی

عادت په پند نه ځی عادت په بند نه ځی

عادت له سره ، سره ترالی دی

* * *

عاشق خپل کار کا شرم پېغور څه دی

چه پرې مین شوی د لبر سپین تور څه دی

زنیق ته گوره سوسن ته گوره

کړه وړه څه نور څه دی نمک څه نور څه دی

(۱) کارغه (۲) به دوهمه قلمی نسخه کې دعابد په ځای بهرام راغلی دی.

قوت مې لېږ شو نفس مې لڼد دى
وتى ترې نه شم دسر پښو ډنډ دى
مزل مې اوږد دى كه رو غ ترې ورسم
په سر مې ايښى دسر پښو پند دى
* * *

كړى (۱) په رنگ دتو تا نمو ددى
په رنگ مد ار نه دى هنر مقصود دى

اصل پيدا كړه هنر خصلت راوړه
چه اصل نه لرى هغه مر دو ددى
* * *

كفر په بخره د كا فرانو دى
اسلام په بخره دمو منا نسو دى

چه هيڅ په كفر اسلام خبر نه دى
كمال دكفر تر نا قص دين ښه دى
* * *

عشق مې په بخره دعا شقا نو دى
يا درست گومان ښه دى يادرست يقين ښه دى

چه كله دا شى كله هغه شى
دا نا ته كله مذبذبن ښه دى
* * *

كنگاش په مثل دسودا كار دى
كه په سو دا كښې فايده ديناردى

اهمان (۲) پرې نه بويه سو دا سود منه ده
چه پرې اجمال كا كله هوښياردى

(۱) كړى = يوشين رنگه مرغه دى .

(۲) اجمال : غفلت .

که باد شنا هی غواړې کار یې اسان دی
تسخیر د زړو نو خلق و احسان دی
لښکر چه وشو طالغ دې ملي شوې
دا دا و د هېش کړه خپل دی جهان دی
* * *

که باد یې یو سی په هواخس خس دی
که شکر خو رشی مگس مگس دی
که یې دولت و شی که دانشمند وی
دا یې هېش مه گو وه ناکس، ناکس دی
* * *

که پرې پوهېنې دا کار خرگند دی
پند د سړی دی سړی د پند دی
په دا خبرو کار دنادان نشته
پرې به پوهېنې چه دانشمند دی
* * *

که پلار که زوی په که ورور که یار دی
په دا دنیا کښې سره یو کار دی
که سود یې نه رسی په دا دنیا کښې
ژوندون یې مه و عمر یې خواړدی
* * *

که تور هاتې دی که سور اسد دی
نور څه یې مه گڼه د گور لحد دی
غوښې هډو نه یې د خلکو و خوړل
پرې نه مریزې هر گوره بد دی
* * *

که د جتنا نو څه برکت وی
یا یې څه عقل څه مصلحت وی
دهندو ستان سره دهیچا کار نه و
ن غ هم دد یو د سلطنت وی

که د غلیم سر ه جنگ او مضاف بڼه دی
ما چه نظر وکړ چه تجربه و شوه
دهرې چا رې عدل انصاف بڼه وی
* * *

که دې را حث دی که دې محنت دی
که خاندې خا نده که ژا پې ژا پړه
دا به دې تل و ی که دې صورت دی
* * *

که دې نیت ساز دی عمل دې ساز دی
مدار په نیت راغی مراد په نیت راغی
دین او دنیا لره په نیت کښې راز دی
* * *

که را ته غو ږ کړې یو نصیحت دی
بار دفکرو نو په زړه هېڅ مه ږده
هغه به مو مې چه دې قسمت دی
* * *

که رنگ دې سپین دی که رنگ دې توردی
بوی په نا فه کښې وینې په قدر کا
شمشاد بې بویه دچندن پيغور دی
* * *

که زړه مې دا دی غلیم زما دی
مین په چا دی د چا اشنا دی
دچا اشنا دی مین په چا دی

که سخاوت دی که شجاعت دی
زموږ په کور کښې ځایي خصلت دی
چه دا یې نه وی له موږ یې مه گڼه
گوره په ځان کښې یې یوڅه علت دی
* * *

که سود دی سود دی دسحر سجود دی
بهتر تر درستي دنیا دا سود دی
نه به ته تل وي نه به دې سر وی
سجود له سره ، سره مو جود دی
* * *

که فهم وکړ یې ستر گو ته خس بس دی
نعمت چه رد کا و رته مگس بس دی
ایمان ډېر بڼه دی هم ډېر قوت لری
زوال یې مه اوه و رته وسوس بس دی
* * *

که لوی نعمت دی دروغ صورت دی
که لوی دولت دی دښکو نیت دی
چه دا یې نه وی مزه یې مه غواړی
که یاد شا هی ده که سلطنت دی
* * *

که غنچه یې دی که درو غجن دی
ریښتني کله په مخ خیر ن دی
په صف مې مه کړه ددرو غجنو
که دکنجو نو دولت څښتن دی
* * *

که مرګ دلو نو د شوار فرق دی
ژوندون د الوڼو هم مصیبت دی
چه کور یې لوی وی شر شور یې لوی وی
چه کور یې کم دی یو لوی نعمت دی

که ورور ناکس دی په خوی کښې کس دی
 دا خوی به دی لری ور لره بس دی
 دمشر و ورور به ادب په خای لری
 ناز به دکشر وړی خو یې دسترس دی
 * * *

که هغه یار مې را ضی په مرگ دی
 دا دی نېولی مې ورته تخرگ دی
 غشی دې ښه په سو هان تېره کا
 چېرې به بندشی توبری یې بغرگ (۱) دی
 * * *

گنج دخوانی تر چل و پنځ دی
 بهتر دسیم و دزر تر گنج دی
 خوان په افلاس کښې د خوانی (۲) خوښوی
 زور که باد شاه وی زړه یې ترې رنج دی
 * * *

لاس مې که هر خو په دنیا ښخ دی
 نه چه دو لت مې دغاړې مخ دی
 زه یې مېره یم دنیا مې ژکه (۱) ده
 زړه مې په هر څه ورباندې یخ دی
 * * *

لکه چه ډېر دی نېک بخت عاقل وی
 بویه لوی یې مې اوس یو په سل وی

ډېر ش دی که خو دی درېغه ارمان دی
 په هو مړه زو یو کښې یو دوه قابل وی

(۱) بغرگ دغبرگ بله لهجه .

(۲) په دوهمه قلمی نسخه کښې دامسره داسې ده: خوان په افلاس کښې دخانه خوښ کا .

(۱) ژکه نکاحی ښځه (ظفر اللغات)

لځې که هر څو تر باز تېز پر دی
په هره چار کښې دبا ز نږدی
کوټه که هر څو تر تا زې ښه زغلی
بیا خوپه قدر تر تازی کمتر دی
* * *

لوگی که هر څو دا ور فرزند دی
کار یې وهرچا وته څرگند دی
چه نور یې نشته اور باله نه شی
څه شو که پور ته په باد بلند دی
* * *

لوی یی په خدای ښایي چه ذوالجلال دی
څو ورته خواست کړې هومره حلال دی
دا نور خواستونه واپه حرام دی
که لږو ډېر دي وچا ته سوال دی
* * *

مست په هنر کړه هنر په کار دی
مور پلار به څه کړې هنر مورپلار دی
فخر په زرمه کړه په ښه پدرمه کړه
فخر په دا کړه که هنر دي یار دی
* * *

مرد څو غیرت لری هو مره بهتر دی
څو صداقت لری هو مره بهتر دی
څو جنگیالی وی څو ننګیالی وی
څو سخاوت لری هو مره بهتر دی
* * *

مرګ وای هم رنځ وای هم نا توانی وای
عمر په غم کښې په پریشانی وای
دښو ښو جو نو دیدن د پاره
یا سل یا دوه سو کاله ځوانی وای

مه کړه نادا نه دنه کړ و کار دی
داچه پرې خبری غا بنسې د شوار دی
خر دې کمزوری زبون لیده شی
چه دې پرې ایښې دا هومره باردی
* * *

نظر د هر چا په خپل بهبود دی
په زړه د هر چا خپل خپل مقصود دی
هریو په زېرمه د خپل وجود دی
هر څو که هغه کا چه خپل یې سود دی
* * *

نن شپه مې تللی له دله زنګ دی
دشاه په زلفو مې وهلی چنګ دی
تما مه شپه یې په سپنه پروت و م
را پوړې واړه د زعفرانو رنگ دی
* * *

نن مې وځان ته دا نصیحت دی
امید په زړه کېښې ګنده زحمت دی
امید چه پرې کړې له غمه خلاص شي
دنه په ملک کېښې عجب راحت دی
* * *

نه یې حساب شته نه یې شمار، شماردی
خلق د تمې له لاسه خوار دی
سړی به څه وایي ما هی مرغو نه
په دام چه بند شی دتمې کار دی
* * *

نیاز دې نیا زو سره د کړو نه دی
دې در دا نومنت دوړو نه دی

تباخ که خوږ وي چه جوته شوی وی
که مړې له لوږې هم دخوړونه دی

نی چه واهه شی وایی عذاب دی
چه غیبتو نه کړی مگر ثواب دی
غیبت تر زنا نه تېری یا دیر ی
نی منع شوی په کوم کتاب دی
* * *

واده خو ک مه کا هیء واده بلا دی
غصې یې ډېرې دی غم یې والا دی
چه دعیال په زنځیر خو ک بند شول
تر هره بنده دابند بلا دی
* * *

وجود په مثل د گېڼه دی
خوا نی یې څه ده لکه خوازه دی
خوازه چه و لا پر شی پاتې یې ژاوله شی
قدر د ژا ولې بې خو ز و څه دی
* * *

وخت دزو پر والی دی دخوانی نه دی
که دې د خوانی په یاری زړه دی
جو رو جفا یې وړه و رته نفراوسه
داکار په عشق کښې اورسره ښه دی
* * *

ها تی ته گو ره حال یې معلوم دی
خلور یې پښې دی یو یې خرطوم دی
که یو یې نه وی په داپنځه کښې
که هست که هست دی نېست و معدوم دی
* * *

هغه چه خدای بولې په هر هر خای دی
ځینې گرگس دی ځینې همای دی

چه سړې بو تی خو ری هغه گرگس دی
چه وچ هلو نه خو ری هغه همای دی

هغه چه لمونځ نه کاکه دې خپل پلار دی

ادب يې هېڅ مه کړه په دين کښې خوار دی

پرېن ده چه و مری زړه سوی پرې نه بویه

که په فاقه کښې لیل ونهار دی

* * *

هغه مزی نه دی هغه گفتار دی

چه بل غم نه لری غم يې د غار دی

چه يې له ماتې کېدو هم واز دې خوری

که ښه دی ښه خود مزیو ښکار دی

* * *

هندو چه بت و ته هسې نسکور دی

مو من مخ ايښی د کعبې په لور دی

دا دواړه تو که رسم و عادت دی

او ده عالمه مطلب څه نور دی

* * *

هنر جو هر راوړه دلو يې ستوری

که دا دې نشته ته يې کمزوری

هسې به او سې که عقل هو ښلری

چه دځندا نه شې کاسه نسکوری

* * *

هنر چه نه لری که دې پسر دی

سړی يې مه بوله یو ګا و و خردی

که هر څو زور لری که هر څو زر لری

تر داهمه واپه بهتر هنر دی

* * *

هنر چه نه لری که مې پسر دی

چه څو ک يې یاد کا درد مې دسردی

که بېګا نه وی چه یګا نه وی

یا مې لېمه دی یا مې ځيګر دی

یار دخوشحال دی خو شحال د یار دی
که وفا دار دی که جفا کار دی
دعا شقا نو چه خه اسرار دی
در قیبا نو باندې خه کار دی
* * *

یار که خه یار وی له خوانه زور بڼه دی
تل به دې نیازوی و نیاز ته جوړ بڼه دی
بل فکر نشته د سوات په ملک کښې
که زور که خوان وی تر وږی موړ بڼه دی
* * *

یار مې د شپږ و تر منځ اووم (۱) دی
چه څوک یې نه ستا یې په حسن کرم دی
چه را بنکاره شی په ما رڼا شی
چه مخ یې نه و ینم په ما تور تم دی
* * *

یو تور بورا دی یو تور جعل (۲) دی
قسمت ددواړو سره بیل بیل دی
بورا په بوی دگلو نو پای یې
تل وگندگی ته جعل ازل (۳) دی
* * *

یو لوی تر غرو نو فکر را پېښ دی
نه پلار نه زوی په دچا خوېښ دی
زر گنا هو نه په استغفار بڅښی
دا خدای هو بنیاد دی وایه که هېښ دی؟

(۱) مطلب دادی چه په اوو ستور یو کښې شپږ نور دی او اووم زما یار دی
چه هغه نمر دی.
(۲) گونگت . (۳) مایل او راغب .

ابله هغه دى په ورځ چه خراغ كښېږدى
يا چه بې درده په صورت داغ كښېږدى
يا چه د شكو-عمار تو نه كا
يا چه په بده ، مخكه كښې باغ كښېږدى
* * *

اتش قبول كا گنى چه قند شى
په هر د يار يې صفت د خوند شى
ادب د زو يه د و رور بايد ه دى
جو هر د تو رې په صيقل خرگند شى
* * *

احمق كه هر خو دنيا دو لت لرى
دولت به باى كا چه حماقت لرى
كه ډېر نا دار وى شكر دې كاندې
كه خوى يې بنه وى علم حكمت لرى
* * *

اسپې اسو نو و ته سا تلې شى
ټټو ي خرو نه سره شړ لې شى
ټټوان يا خرو نه باندې ختنه كا
ځينې نا بودې گلې حاصلې شى
* * *

اسمان چه هو مړه لوى رفعت لرى
مخكه چه هو مړه ستروى (۱) وسعت لرى
دا به خداى واړه سره فنا كا
خه لوى عظيم دى عظيم ساعت لرى
* * *

اسمان روغ زړونه ، نه دى پرېښى
ده دى په هر چا ، چاپونه ا يښې
خو يې د استورى په سترگو وينې
واړه دا غونه دى گونښى گونښى

اصیل به شرم ، حیا ، و فالری
اصیل یی و گنه هغه چه دا لری
که شاه هزاده وی چه دا یی نهوی
اصیل یی مه گنه یوه بلا لری
* * *

او روړاند ه ته په تا او مفهوم شی
وستر گه و رته خرگند معلوم شی
هغه چه پر پوڅی و او رته رنگ واخلی
هرڅو ک خبر دی چه اور یی نوم شی
* * *

اوس له دیو ښځو کله مردم زېږی
ورځنې واپه مارو لرم زېږی
دخول که نه کړې ور سره ځای لری
چه ځنې واپه په عقل کم زېږی
* * *

اووه اسما نه او وه یی ستوری
دو لس بر جونه دی چه پکښې ښوری
غمجن دي تمه د ښا دی کاندی
دشیپې څښتن دي سحر ته گوری
* * *

اهل کېمیا دی کېمیا به څوک مومی
اهل وفا دی وفا به څوک مومی
نوم د عنقا شته په دا جهان کېښی
اهل عنقا دی عنقا به څوک مومی
* * *

باد شاها ن ښه دی چه په ځوانانو زړښندی
ځوانان پرې ښه کا چه ورته سر ښندی

زړسره ، دا دواړه توکه ډېر گران دی
یویویې وښندی نه یی یو هرښندی

بار داو بنا نو په خرو نو لیښنه شی
جام دمستانو په صوفیانو څینې نه شی
دوینې له حاله او ده خبر نه دی
خو چه له خپله خو به نه وینې نه شی
• • •

باز په دیدن دتا و س وو یا ږی
سر پښې یې هر څه سره ونغا ږی
په خپل خپل ښکار پسې هر څوک تلاش کا
مزی که زور شی غومبرې (۱) غواړی
• • •

باز ونه واره بها دران دی
چه بد شی نه نیسی بدبازداران دی
چه په اسو نو کښې خم چم پیدا شی
اسونه ساز کا چه شهسواران دی
• • •

بانې که هر خو دستر گو زېب لری
چه ورکا زه شی بلا اسب لری
زویه که ښه دی تور دی دسترگو
زویه که بد شی ما ران دجېب لری
• • •

بخت دمغلو پښتانه نه پرېز دی
چه اتفاق و کا په توره زړه کښېږدی
گڼه څه هومره پښتانه نه دی
چه یې په یاد کا دمغلو زړه ږېږدی
• • •

بخت و دولت دسړی له ځایه وی
نه له هنره نه له همایه وی
هنرها له را شی های هاله راشی
چه باندې حکم په چاله خدا یه وی

(۱) په دویمه او دریمه قلمی نسخو کښې (غونډې) راغلی دی .

بد خواه دې کوم دی چه دې په بدوویاړی
نېکخواه دې کوم دی چه دې بهبود غواړی
که هر خو خوی دېر ښتو حاصل کړي
له چا به ته ژاړې څوک به له تا ژاړی
* * *

بد مخ نا حقه په زر پسا له شی
ښه مخ چه بیا مو می پسو لهاله شی
که هر څو رنگ لری سرې سپینې پانې
شیندی به چری نرگس با له شی
* * *

بدی په لاس واخلي چه گنهار شی
چه گنهار شی هغه ددار شی
چه څوک له خپله شا متله خوارشی
خپل پر دی واړه ځنې وېزار شی
* * *

بدی له خپلو چه اواره نه شی
خپلوی د خپلو په چا ښکاره نه شی
که ښه دی ښه خو هغه سړی دی
چه یې په خپلو کښې گروان پاره نه شی
* * *

بته تل لامبی او به تل مو می
بد بوی یې ولې له تنه درو می
بد بوی یې ځکه درو می له تنه (۱)
هره بلا ځی ددې تر کو می
* * *

بوی دې له نطقه د کبر و آ ز ځی
لکه دخو لې نه چه بوی دپیاز ځی
په لمانځه و درې فکر و نه نور کړې
عمر دې هسې نځنده ناساز ځی

(۱) په دوهمه قلمی نسخه کښې داسې دی (له تنه درو می) .

بې غمه خوب کا چه روغ په تن وي
خوب به په خه کاچه خوک غمجن وي
موږ دشکر و حلوا ته نه گوري
وږي د سپورې روتي کازمن وي (۱)

* * *

بيهان دا سپو کله يکسان دي
ځيني تهوان دي ځيني اسان دي
ځيني د بار دي د زيست رو زگار دي
ځيني د تواري د برکستوان دي (۲)

* * *

پرېن ده پرې سترگې دوږ يو و وزي
باندي پراته اوسي وږي سر کوزي

لويي مړۍ دلوي تباخ دي
دوي دي خوړلي د تباخ خخوړي

* * *

پرې مي سلام دي جرگې چه پندېشي
زړه مي هواري او هورې چه هندېشي

خوشحاله زور شوي قرار ناست اوسه
پښتون چه زور شي د نغري د خندېشي

* * *

پرې مي سلام دي هغه چه مي خوري
خدایي دا روکړه که په دود پي دي خوري

اول خلوت بيا ښه صحبت بويه
مي دي په صوت د چنگ وني خوري

* * *

(۱) مشتاق.

(۲) داس زغره دغه کلمه په قلمي نسخو کښي برکستان راغلي ده.

پسرلی چه راشی یا پشکال شی
د ختک ئینی شیخان خوشحال شی
شکرانی اخلی دبا ران وعدی لی
په درو غجنو و عدو نهال شی

* * *

پښتانه واره لکه مارو نه دی
مغل دم کری په خپل کارو نه دی
چه په مارو نو کښی لوی مار پیدا شی
پسې یې غواړی که په غارو نه دی

* * *

پلار د خپل زوی په کار ډېر ویاړی
په هره چار یې بهتری غواړی
چه خوی یې بد شی نصیحت نه منی
دده له خوږه په اوښو ژاړی

* * *

پلار مور که هر څو نېکو فرجام وی
په بد فرزند پورې خجل بد نام وی
فرزند که نه وی خدای یې کا مران لره
دبد فرزند دې زهر په کام وی

* * *

پنځه دې گوته دی که یوه نه وی
دنورو گوته تو چار به دې څه وی
دلاس خو بی ده په پنځه گوته
چه سره جوړې وی کار به دې ښه وی

* * *

پند دښکخواه دی خدای دې یې ښه لری
ورمون (۱) دښکو نېکان په زړه لری
هو ښیار لازم دی خطای یې و لې کړه
نادان معذور دی چه عقل نه لری

(۱) تدبیر ، مصلحت ، نصیحت .

پند دې سود مند دى كه خوك يې ونغوږي
 وخت د فساد دى له تاجه و زېږى
 زوى يې مه بو له حذر ترې بويه
 چه دې له حكمه له رايه و غږېږى
 * * *

پو نلوه (۱) په اور كښې گونه گونه شى
 كاڼى په اور كښې گچ يا چونه شى
 عادت به هېچرې دنا كس نور نه شى
 كه اور يې پو رې په درو نه شى
 * * *

په باغ په راغ كښې كرل هرڅه شى
 په خپل خپل اصل بياواړه و شى
 كه لويول يې په شو دو پى وى
 مولى مولى ده نور څه به نه شى
 * * *

په باغ چه گډ شى چه ترې وتو نى وى
 كه لون لون مېوې خوړو نى وى
 كه هر خوړو خورى گلو نه بوى كړى
 خو عا قبت به ور ځنې تلو نى وى
 * * *

په باغ كښې ډېرې ونې و لارې وى
 چه ښې يې څير كړې په خو خو غاړې وى
 پلنې، نرې، گورې، ناگورې
 ځينې په پور ته ښا يسته و لارې وى
 په تار د غنې (۲) ذباب (۳) بند كېږى
 نه په دا لومره عقاب بند كېږى
 پندو عا شق ته بند د خسر يودى
 په دا به كله سېلاب بند كېږى

(۱) په دريمه قلمى نسخه كښې (پندوه) ليكل شوى دى

(۲) جولا گى. (۳) مچ.

په چا چه عدل یا ستم کېږي
هر ځای چه بېش و یا څه کم کېږي
بې ځایه هېڅ نه دی واره په ځای دی
دا یواز مېشت دی په عالم کېږي

• • •

په ځان مې لږ ډېر ځا یو نه مېنلې دی
چون چون مې ښکلې ښکلې کتلې دی
ستا تر ښا یسته چه نا ښا غلې دی
دبلخ ښکلې کشمېر ی ښکلې دی

• • •

په خپله پوهه که څو فنون و ی
ویل چه نه منی پکښې جنون و ی
دولت ته ورسې ټینگ یې ونه نیسې
قا بل یې مه گڼه چه په رای زبون و ی

• • •

په دا به پوه شې هغه چه کس و ی
ډېرې رمې لره یو شرمېښ بس و ی
چه یو بڅری دا و ر پیدا شې
په منځ یې وړی انبار د خس و ی

• • •

په دا جهان کېږي چه څو غمو نه دی
څو څو خوار ی څو قسمتونه دی
واړه په بخره دعا شقا نو شول
بڅرې له ځای په په قلمو نه دی

• • •

په دا جهان کېږي چه خرابې دی
یا نا حقې بې حجا بې (۱) دی
یوه به نه و ی د هو ښیار له لاسه
د نادا نا نو دشتا بې دی

(۱) په اوله قلمی نسخه کېږي د بې حجا بې په ځای (بې حسابې) دی.

په دا خبره هر څو ك خبر دى
تر او زېد لوليدل بهتر دى

تا غونډې كله هو سى دمنكو دى
مېنك دې د زلفو كه برا بردى
* * *

په رنگ په خوى كښې سره پر خوى
په مر تېو كښې سره تېرى وى

يو سيند تر بل پورې لكه لښتى وى
يو غر تر بل پورې لكه غونډى وى
* * *

په رنگ متيازې لكه او به دى

په خونډ په بوى كښې داو بو نه دى
لكه چه مخ وينى څو ك په او بو كښې
هسې په دې كښې د مخ ليد هدى
* * *

په زړه كښې څريكه د ښكاري ولاړه شى
هې هې نارې وهى بوژه يې (۱) غاړه شى

چه سره و نښلى د ښكار بازو نه
زر كه ددواړو له منگو لولاړه شى
* * *

په سپين و ښته مې په زړه سرور راشى
بزيړه چه سپينه شى په مخ كښې نور راشى

غم د زړو والې په زړه ها له بويه
چه په غاښو نو، لمو فتور راشى

بوژه غاړه چه له ډېرو چيغو يې آواز كښى .

په سرطان کښې په مزي په وږي
مرد به خپل ځان ژغوري زما که نغوږي
لینده ورغو می صحبت هم زیان لري
په دا منزل دي په بهار کوږي (۱)

* * *

په سپریتو ب کښې واړه یکسان دي
که مؤمنان دي که کافران دي
ایمان د چا دي د مؤمنانو دي
ایمان یې نشته چه کافران دي

* * *

په شپه آرام شي په ورځ هرکام شي
په ما دا کله په صبح و شام شي
په شپه په ورځ دي د عشق غمو نه
آه وژاړا مې سره مدا م شي

* * *

په شمار مې زوی په تر شپېته زیات دي
نیمګی به مړه وي نیمګی حیات دي
چه راڅرګند شول په کارو بارکښې
تر دې ژوند یو بهتر اموات دي

* * *

په بڼا یسته وچه مبتلا وي
بې فکره کله خلا ملا وي
بې مینې مه شي مین هم مه شي
دادواړه توکله الا بلا وي

* * *

په عاشقانو خو خبرې شي
ورته لښکري شي تورې شي زغري شي
چه عاشقان دي چه صادقان دي
عشق به یې کله له له لېرې شي

(۱) کوږل = لاس او پښې خوځول اوزیار ویستل .

په کار دعلم عا لمان مو ښی
شیخان په کار دشیخی خان چونی
دا واره هېڅ دی زما په پوهه
گوره څوک ور شی په مخ منخرو ښی
* * *

په کار هېڅ نه ده خالی مستی
خو لا په زړه لري د غم هستی
هستې تما مه په مستی کښې وباره
له مانه زده کړه می پرستی
* * *

په کاغذ و کښې خوا نا یې ولولی
چه کښلی نه وی هغه څوک څه لولی
هسې مردان شته په دا دنیا کښې
تختې دو چو لی تختې د زړه لولی
* * *

په لار چه درو مم په مخ دلبر راشی
یا ښه څه بیا مو مم یا ښه خبر راشی
هسې دښکلیو په دیدن خوښ یم
لکه په خوا رو باندې اختر راشی
* * *

په مخ که هر څو صاحب جمال وی
ننه په زړه کښې افعی افعال وی
که زر تسبیح لولی باور پرې مه کړه
ښځې مې واره د مکر جال وی
* * *

په ننګ خبر نه دی بې ننګه کلی دی
وفا یې نشته له عقله پلي دی

که لمو ننځ او دس کا په پنځه وخته
هم بې صلوۍ هم مخ نا والی دی

په هر چا کو ټه غمو نه خپل دی
څو ک دی چه نن مې په غم دېل دی
دور دچادی د عا لمگیر دی
لاس به په غوږ و لری چه څو ک عاقل دی

* * *

په هره چار چه همت بسته شی
تېره خاړو نه هم گلد سته شی
کم همتی چه یې په لاس واخیسته
دهغو بخره خواره خسته شی

* * *

په هره ژبه سخن سنجان دی
د ځان په فخر پاک دسبحان دی
په خوله یې ذکر په زړه نور فکر
فساد ددوړ دا نا شیخان دی

* * *

تا چه پیدا کړه دا او وه ستوری
چه ستا په حکم و بله بنوری
په بنورېده کښې ډېر ډېر کارونه شته
ږانده یې نه وینی بینا یې گوری

* * *

تا زی چه زوړ شی په قدر خرشی
هزری چه زوړ شی تر شغال بترشی
زوړ دې دماغ د ځوانی نه کا
په دا و یل دې هر څو ک خبرشی

* * *

تا زی چه نه نیسی کوټه چه نیسی
خلک په ښه نظر کوټه ته کسی

تور زن په خپله خپل ځان په قدر کا
چه توری غشی په ځان را نیسی

تر باز نه نور نور مر غو نه کټ دی
هنر چه نه لری ځکه چو هټ (۱) دی
خپل کار څرگند کا په دا دوه ځایه
مردان دکو ټپې بنځي دکت دی
* * *

تر سر تر پای په چه سړی سازوی
فهم که وکړې درست سره راز (۲) وی
سړی هغه گڼه چه خپل ځان پېژنی
چه بې خبر وی یو تش طراز وی
* * *

تل تل چه غور ځی داسعد ستوری
دهنر مندو په طلب بنوری
که چېرې ورشی په بې هنرو
ځینې د تللو دروازه گوری
* * *

توانگر هغه دی چه قناعت لری
نه چه بارو نه یا بضاعت لری
چه خوی خصلت یې دسړی نه وی
یو ددی یې و گڼه که شجاعت لری
* * *

تو به ها له بنده ده په گناه چه لاس رسی
چه لاس په هر چېر ته په کوزو پاس رسی
چه لاس و نه رسی تو به څه سود لری
خالی خبرې په خوله دنا س رسی

(۱) په چاپی نسخو کښې (خوهټ) دی .

(۲) په دوهمه قلمی نسخه کښې (د درست سره راز) په ځای (سره یوراز)
راغلی دی.

ته او م سبو يې تر څرخ و تلی
دا ور تر تا وه نه يې ختلی
که چېرې و وځې دا ور له تا وه
نوم به داوم وی له تا نه تلی
* * *

ټټو به هېچرې دا س په یو ن نه شی
په توره هېڅوک لکه پښتون نه شی

اصل په هر څه کښې خپل ځان څرگند کا
خوند د مټرو به گندم گون نه شی (۱)
* * *

جهان د چا دی چه څوک تور زن وی
دا دو د هس کا په نوم مین وی

ناستی دې دی د علم تر سیوری کا
چه څوک د علم د ورع څښتن وی
* * *

جهان که واړه سره او به شی
دا دوه بېرې به په ډو به نه شی

یوه بېرې به چه څوک رښتینې وی
بله چه وږی په چا ماړه شی
* * *

جهان که واړه سره سور او د شی
گومان و مه کړه چه عارف نور شی

که سمندر غوندې په اور کښې کارنه کا
عارف یې مه گڼه مخ دې یې تور شی

(۱) په دوهمه قلمی نسخه کښې دا مسره داسې راغلې ده : په تربیت
به شوی اکسون نه شی .

جونه چه نه وی واده لا حوره وی
او لاد چه را و پی آدم دستوره وی
چه سر یی سپین شی مخ یی بی نوره شی
یوه پیری در ته حضوره وی
* * *

چاری دد هر په هغه دستور دی
لکه په تورو په سپین مسطور دی
لاهم هغه دی چه پکښې ور کي
هو مراه لښکري دسلم توره (۱) دی
* * *

چه اصل بد لری خایي بد خو وی
یا رنگ ښه نه لری خایي بد رو وی
دا دواړه تو که به هېڅوک ښه نه کا
که کرامت لری که یی جا دو وی
* * *

چه بخت یی تور شی عقل یی نور شی
مخ یی په بدو په شرو شور شی
دبد خوا ها نو ویل پری ښه لگی
دنېکخوا ها نو ویل پری او ر شی
* * *

چه بد اند پش وی چه بدا مو ز وی
چه بدگویی لری واره بد رو ز وی
که ته لوی غواړی لوی په چامه کړه
نېکان په دواړه کو نه فېرو ز وی
* * *

چه بد بنیا دوی چه بد نها دوی
په هره چار کښی یی ما یه فساد وی
دنېکي چار یی الف یی نه زده
په بد ه چار کښی کا مل استاد وی

(۱) دایران دبادشاه فریدون ددوو زامنو نامې دی.

چه بد بنیاد وی چه بد نهاد وی
دمور په نس کښې په بلا یا دوی
هر چه زو ولی دی د فساد د پاره
خو چه ژوندی وی هم د فساد وی
* * *

چه پاخم درو مم په لار د لبر را شی
یا ښه چه بیا مو مم یا ښه خبر را شی
هو مړه د ښکلیو په دیدن خو ښ یم
لکه په خوارو باندي اختر را شی
* * *

چه پرې مین وی که بدو گوری
پرې دې وو خی د ستر گو توری
ورته دعا کړه که دی ښېرې کا
اور ته خدا کړه که دی دې زوری
* * *

چه پس له مرگه سړی ښه یاد شی
که هسې خوی کا په دا دې بنیاد شی
چه خوی یې نه وی دنېکنا می
ژوندون یې هېڅ وی ژوندون یې بادشی
* * *

چه پکښې بانگ دمسجد اما م نه وی
په هغه کلی کښې میشتی مقام نه وی
په هغه کلی کښې قتل روا وی
چه هغه کلی به داسلام نه وی
* * *

چه پوزه نه لری ، غوږو نه نه لری
شرم اندوه به له چا نه څه لری

رنګ یې مه وینې ستر یې ښه دی
که رنګ بې غوږو بې پوزې ښه لری

چه تاخو ك ووينى مهر به خه وينى
مهر به خه وينى چه تاخو ك ووينى
عا شق خه نه وينى چه تا و نه وينى
چه تا و نه وينى عا شق خه نه وينى
* * *

چه ترس د خداى لرى مرگ يې په يادوى
زړه به يې كله په ظلم بنا دوى
تل به يې مېت وى په بنو بنو چارو
منځ به يې هر كله په عدل و داد وى
* * *

چه تنگه خو له لرى او ږ ده با نه لرى
تو زې و روځى ملال كا ته لرى
نور خه يې مه گڼه زما په پوهه
تر سر تر پا يه به صورت بڼه لرى
* * *

چه جنگيا لى دى دو لت هغه مومى
چه ننگيا لى دى عزت هغه مومى
دا دواړه تو كه سره تېر لى دى
خو ك چه محنت كا راحت هغه مومى
* * *

چه ځان غواص كا گوهر هغه مومى
چه بې ننگى و اخلى د لبر هغه مومى
دا كار مې خو ځله په ځان راغلى دى
تر سر چه تېر شى ظفر هغه مومى
* * *

چه خه په كار دى خټك ترى دى
تر مېرى خېلو برگويست برى دى

ډېر يې پېښې لرى حيلې مگرو نه
پښتون يې مه بوله بولا هندكى دى

چه خو ك دنيا لری په ځان یې نه خوری
دگور غه تو ری خا و ری دې و خوری
چه مال یې پاتې شی و بل حریف ته
چه یې له خپلو یا رانو ښه خوری
* * *

چه خو ك سو گندكا ، كار یې خرگندوی
سر ددروغو زر زر سوگندوی
سوگند به نه خوری چه راست گویانوی
ددرو غجنو سوگند كمنده و ی
* * *

چه خو ك یې سمه گنهی هغه كز ه شی
چه یې كز ه گنهی سمه هغه شی
دخل د چا دی د خدای په كړ ه كښې
په حال خبر شه چه څه دې زده شی
* * *

چه خو ك یې كاندی كله یاری دی
یاخود كامی دی یا عیاری دی
چه ښې مې څیر كړې تر دا بهتری
یا وېزار دی دی یا اغیار دی
* * *

چه حرص ناك و ی یا تر سنده و ی
یاری له دواړو سره گنده و ی
دابه دې پرېز دی په تنگسه بلاته
بتر تر دا نه شكمنده و ی
* * *

چه خپل حرم ساتی خدم حشم ساتی
بویه چه واپړه دې محترم ساتی

ادب دې ډېر كا د زو یو لو ڼو
چه بې ادب شی و ځان ته غم ساتی

چه خپل سر خرڅ کا بها يې وا خلی
چه يې مدار وی مولا يې وا خلی
که يې صا حب و ته بلا پيدا شی
نمک حلال دی که بلا يې وا خلی
* * *

چه خوی يې نه وی صورت ز پبالری
لکه ښه لو ښی خالی غوغا لری
ښه مخ په مثل لو ښی د زړو دی
ښه خوی په لو ښی کښی خوږه حلوالری
* * *

چه دانسته درو می چه اهسته درو می
فتح هغه مو می نصرت هغه مو می
چه کا هلی کا یا ډېر تلوار کا
نا مرد هغه نو می نا کس هغه نو می
* * *

چه د بدا نو سره مقیم شی
که بیم يې نه وی هغه په بیم شی
ضرب المثل دی ددانا یا نو
دښمن چه دوست کړې دوست دي غلیم شی
* * *

چه د بزړگا نو خفت (۱) اسان گڼی
هغه خفت دي افت د خان گڼی
لږې بلا به ور باندي ور نه شی
جوړ دي زرگو نو بلاته خان گڼی
* * *

چه دتازی سره د ټپورگ وی
کله تازی غوندي په لاری يې تگ وی
رنګ ته يې مه گوره عمل يې گوره
که سور که سپین وی که تور که برکوی

(۱) خفت = سپکاوی .

چه در پسې زغلي هغه دو لت و ی
چه ور پسې زغلي هغه زحمت و ی
قابل هغه د ی چه دچا منت نه وړی
په نا قا بل باندې و یل منت و ی

• • •

چه درست په منښك و په عنبردوب وی
چه په گندگي ككړ شي خوب وی
قرآن چه لوالی هر گوره بد كا
چه بیا په فسق و فساد معيوب و ی

• • •

چه در و كاږی و پر ه دې پر پږ د ی
خالی به و وځی كه زړه یې رېږدی
یا به را وكاږی گوهر له یمه
یا به دا خپله كله پرې كښېږدی

• • •

چه دكهنتر و جفا په ځان وړی
كهنتر به كله د مهتر فرمان وړی
سزاد و خته د كهنتر بوییه
كه نه مهتر به په زړه ارمان وړی

• • •

چه دین دنیا گټی دا نا فرزند و ی
غوږ به یې هر كله دپلار په پند وی
اوبه ، به نه څښی د پلار بې حكمة
نه به یې پوړې شونډې په قند و ی

• • •

چه ذات یې بد و ی اصل نا پا ك لری
گنده به فعل گنده به ژواك لری

زاغ و زغن گوره بلبیل تو تی گوره
خپل خپل پر واز كاخپل خپل خوراك لری

چه ډېر ياران يې تر نظر تېر وى
اخلاص ترې مه غواړه لبا س يې ډېروى
په منځ كه هر خو مهر خندا كا
چه در ته شا كا واړه يې هېر وى
* * *

چه ډېر ي ونې لښتى كم آب لرى
څښتن دو نو خو پېچ و تاب لرى
نصيب زه هسې په پېچ و تاب كړم
ما به تر كومه په داعذاب لرى
* * *

چه راستى نه لرى نه يې اخلاص وى
زړه دې له هسې ياره زر خلاص وى
چه څه دى زړه دى په درست وجود كښې
ور كړى بويه د چا چه خاص وى
* * *

چه ربا عى د خوشحال خان دى
دلا جور د يو غشيو په شان دى
تير كړ كه هر خو غشى ښه روغ كا
پر واز يې بويه كه پر يې وړان دى
* * *

چه رنگ او بوى لرى گل، گل هاله شى
پرې د بلبلو غلغل ها له شى
چه نه يې رنگ وى نه يې ښه بوى وى
ورځنې پا تې بلبل ها له شى
* * *

چه زر يې ونيسى زر يې بيا پرېز دى
خو يو نا مرد به وى زړه به يې رېز دى

يادې يې زلفې په لاس كښې نه نيسى
يادې يې ونيسى سردې پرې كښېز دى

چه زړه له تانه د چا بڼه کېږي
بڼه کړه دعا گټه دعا قبلېږي
آزار دهېچا دا خستو نه دي
بڼېږي د خوږ و زړ و نولگېږي
* * *

چه سپينې پي ، سره يې غنم وي
حرم حشم لري آرام يې هم وي
چه شکر نه کا په خپله بخړه
دهغه بخړه دمار لرم وي
* * *

چه ستا خو بي غواړي دغه دې يار دي
چه ستا خواړي غواړي هغه اغيار دي
چه ستا په غم خو بڼ شي صرغه پرې مه کړه
بيا به اړ ما ان کړي که دې خپل واور دي
* * *

چه سره لوي و و په يوه غولي
وگورته لاړل هغه همز و لي
زه په دا دواړو غوږو نو اورم
نارې د دو يو چه ما هم بولي
* * *

چه سر يې خو ښه شي سړي چه داغ کېښېږدي
هر څو ک پو هېږي ځان ته بلابلېږدي
له چا چه جنګ کړي روغه په زړه لره
هوښيار په جنګ کېښي دروغې ځای پرېږدي
* * *

چه شرم نه لري عيب ته نه گوري
لولي بې شرمې دي ځکه خپل ځان پلوري

هغه چه پا کې دي شرم حيا لري
زړه يې فساد ته په لکونونه ښوري

چه بنکار په کور کښې و رته تیار وی
دچا به ولسې د صحرا بنکار وی
په باغ و راغ کښې د بهار گل څه کا
چه یې په کور کښې تازه بهار وی
* * *

چه ښه صورت لری شرم عفت لری
واړه د دین د دنیا دولت لری
چه ښا یسته وی عفت یې نه وی
څه قباحت لری څه قباحت لری
* * *

چه ښه لذت غواړی نېش اوافت غواړی
نیش او افت غواړی چه ښه لذت غواړی
چه محبت غواړی غم د فرقت غواړی
غم د فرقت غواړی چه محبت غواړی
* * *

چه عاشقی کا خو شحال دې پو ښتی
له شرم اوننگ دې په کرو هوتښتی
ترمال دې تېر شی تر سر دې تېر شی
چه عاشقان دی تر لوی غر رغښتی
* * *

چه عالمان یې په تور و سپین و ینی
چه درو ښان یې په علیین و ینی
دعار فا نو علم څه نور څه دی
تر عرشه فر شه په خپل یقین وینی
* * *

چه عقل یې کم وی کله ادم وی
کله ادم وی چه عقل یې کم وی

چه عقل یې کم وی تل باندې غم وی
تل باندې غم وی چه عقل یې کم وی

چه غر دسرو ز رو د سړي خپل شي
مهر ناستي (۱) ته يې كله كتل شي

چه باد شا ها نو سره نا ستي په تخت كا
دانور خا يو نه ورته خجل شي

* * *

چه قبول زړه ته دچا ، چار بده شي
چار يې نور بده تل تر ابده شي

روپۍ چه كليه شي يو ه صراف ته
هغه روپۍ په هر چا رده شي

* * *

چه كا هلا ن دى چه احمقان دى
دولت به بايلى كه باد شا ها ن دى

دولت دد ين ددنيا د چا دى
چه هو بنيا را ن دى په كارچسپان دى

* * *

چه كښت او به غواړي او به بيانه مومي
له هغه كښته به سبز هڅوك مومي

دهري چاري يو وخت يو وادى
كل په تموز كښي كه تل او به غواړي

* * *

چه كښيني ژاړي فر ياد ښيري لري
دزړه د آه تورې تېرې لري

پېر به په هر چا په وار وار شي
اندوه دي نه كا اسمان پېرې لري

* * *

چه مور يې ښه وي بابا يې ښه وي
بد به يې زويه لونه په خه وي

چه اصل بد لري بد به والد لري
كچر به هېچېرې بې فتنې نه وي

(۱) په دريمه قلمي نسخه كښي دناستې په خاي (ماسي) راغلي دي.

چه نا دانان دی یا فاسقان دی
یو دم کار و کا بیا زر زر پنبمان دی
چه یی په کار کنبی پنبما نی نشته
یا عاقلان دی یا صالحان دی
* * *

چه نه ادب لری نه عقل رای لری
دو پای لیدل شی خوی دچارپای لری
چه بی ادب وی آدم یی مه گنه
خه شو که شکل آدم نمای لری
* * *

چه نه تد بیر لری نه خوانمردی لری
تل به په کار کنبی دمنخ زر دی لری
پونه ی ته اور را وړه هنرچه توره شی
هغه سړی نه وی چه دل سر دی لری
* * *

چه نه طالع لری نه مصلحت لری
دولت به بایلی که ډېر دولت لری
چه شکر نه لری کله نعمت لری
چه صبر نه لری کله حکمت لری
* * *

چه نه طالع لری نه مصلحت لری
دولت که غواړی چه بد خصلت لری
دولت هغه دی چه در پسې درو می
چه ور پسې زغلي بلافت لری
* * *

چه نه لنگېزی نه یی خوانی وی
دهغې بنځې روزگار فانی وی

بنځه محبو به خوانه دمینی بویه
چه زیست روزگار کا په بنادما نی وی

چه نه يې دين وى نه يې دولت وى
نه يې په علم ښه خوى خصلت وى
سړى يې مه بولله يو ګاو و خر دى
د ګاو و خر به څه برکت وى

* * *

چه نه يې ننگ وى نه يې فر هنگ وى
نه يې ښه اصل نه يې ښه رنگ وى
زر دې په تورو خا و رو کښې پتېشى
ژوندون يې مه وچه ځاى پرې تنګ وى

* * *

چه ورځ دې ښه وى دولت دې يار وى
واړه و ګړى دې خد متګار وى
چه ورځ دې بده شى دولت دې پېروکا
خپل زويه و روڼه له تا و بزار وى

* * *

چه ورکول کچه دښر دوى
اسراف که نه لرى هاله درست مرد وى
هغه دروېش نه دى چه دنيا نه ساتى
دروېش هغه دى چه ترې دل سردوى

* * *

چه هره چار يې په روايت وى
دهغه برخه دو لايت وى
بېهوده نه اورى بېهوده نه وايي
غوږ يې دنېکو په هدايت وى

* * *

چه يې په کور کښې لايق فرزندوشى
کرم له خدا يه په سړى خرګندوشى

قابل چه نه وى په هغه کور کښې
دولت يې هېڅ دى که چند در چندوشى

چه يې څکلي ، دمغل مزي دي
ددوي په غاړه ډېرې بزې (۱) دي

په ښکار دچا دي دپښتنو دي
نور څه يې مه گڼه لکه خزې (۲) دي
* * *

چه يې د روغ نه دي چېرې ويلی
چاته يې نه وي په بد کتلي

هغه به هېچېرې خوا ري بيا نه مومي
عزت دولت به وړپسې غفلي
* * *

چه يې راستي نه وي بل يې اخلاص نه وي
هغه به هېچېرې له غمه خلاص نه وي

دولت دديندي که ددنيا دي
بيا به يې نه مومي چه خاصالخاص نه وي
* * *

جيندي (۳) جيحون نه دي غونډۍ به غرنه شي
شمع قمر نه ده سها به لمر نه شي

که اوښکۍ (۴) په رنگ دمار ده
بيا اوښکۍ ده دا به اژدر نه شي

(۱) بزه = گناه .

(۲) خز دښکاري دڅو ځای .

(۳) په دريمه قلمي نسخه کښې دجيندي په ځای چينگۍ ده ، چه دوږې
چيني معنی ورکوي .

(۴) اوښکۍ = يو قسم غټ چينجي دي چه دمار په شان ښکاري
(ظفر اللغات) .

ځای او مسکن دې دکار ګډه ګلشن نه شی
کم ذات سړی دې دجاه څښتن نه شی

حسن هغه دی چه اصل ذات لری
دسپا ندې ګل به ګل دسمن نه شی
* * *

ځوانی د کجام ده په پیری اوړی
بقایې نشته په وار وار واوړی

پیری یوازی په هېچا نه راځی
خو څو عیبو نه ورسره راوړی
* * *

ځینې په عقل په هنر دو لټ مومی
څوک یې په جهل په حماقت مومی

یو په دار و د طبیب رغېږی
بل بې طبیبه شفا صحت مومی
* * *

ځینې په علم په دنیا مستی لری
ځینې په زهد په تقوی مستی لری

ځینې په توره په غزا مستی لری
خوشحال په کوم توکی دا مستی لری
* * *

ځینې خبرې په تکلف کېږی
ځینې خبرې په قاسف کېږی

ځینې خبرې په بله ژبه
لکه یعقوب ته قال دیوسف کېږی

ځينې خپل جیش لښکر حشم کسی (۱)
ځينې خپل لال گهر نعم کسی
ځينې خپل علم هنر قلم کسی
ځينې خټکه هغه صنم کسی
* * *

ځينې که وينځی وی لکه مېر منې وی
ځينې مېر منې دو ینځو کنې وی
عقل هنر بو یه په اد مزاد کښې
مېوه چه بڼه لری قدر دو نې وی
* * *

څښتن دخو نې چه بې تډ بیر وی
وينځې مریو نه یې وتښت ته څیرو
یا یې ډېر مست کا هوا یې نو رهشی
یا یې ډېر خوار کالکه اسیرو
* * *

څښتن دخو نې د خوړو خوند غواړی
وينځې مریونه دخوړو شخوند غواړی
نادان په پند د چا نظر نه کا
هو ښیار په هره چا ره کښې پند غواړی
* * *

خو به برېتونه دځوانی ، ځوانان پوسی (۱)
خو بی یې داده که خبر دار اوسی

مرگ شته پیری شته دا واره را تلو نی دی
سړی یا مرگ یوسی یایې پیری یوسی
* * *

(۱) په دوهمه قلمی نسخه کښې دا مصرع داسې راغلې ده : ځينې
خپل عیش کا خپل حشم کسی .
(۱) پوسل = تا وول او غورول .

خو خو قر نونه به ور باندې تېر شى
شېر ين صورت به يې په بل بل خبر شى
لكه چه هېرې دى پخوا پېرې
خوشحال به هسې له د له هېر شى

* * *

خو دا جهان دى دا هسې تل شى
خپل دې پر دى شى پردى دې خپل شى
دېل وى ستا شى په يوه دم كېنې
هغه چه ستا وى هغه دېل شى

* * *

خو دې د تو رو ز لفو خمونه دى
هو مړه په ما باندې پراته غمونه دى
دخپلو تو رو ستر گو غمزې وپوښته
چه يې په ما باندې داستمو نه دى

* * *

خو غم غيرت كړى چه غليم مې نه مړى
قضا چه نه وى سړى په خه مړى
نه به ته پاتې شې نه به دى پاتې شى
هېڅ بېر ه مه كړه هر څوك به ومړى

* * *

څوك په چا گرم وى په چانا گرم وى
ځينې بد فعل په هر چا گرم وى
ته خپل خوى ښه كړه په چا گرم مه شه
خود به شر مېرې چه تر تا گرم وى

* * *

څوك چه په خوى كېنې پاكيزه پاكوى
سرخ يې په كور دى پاكيزه ژواكوى

سلوك چه بدلى زار يې دځان دى
كه هر خو ښه وى هغه هلاك وى

خوك چه خبرې ستا د بڼا يست وايي
بڼه خوي خصلت به دې راته په څه ستايي

زه درته را ږم ته راته خاندې
دا هسي کبر په هېچا نه بڼا يي
* * *

خوك چه ختلي په ملكوت وي
دهغه كله په كار نا سوت وي

فرقان نا طق دي په امر نهې
چه نهې نه كاڅا ي يې لاهوت وي
* * *

خوك چه ډو ډي ددهقا نې خوري
خوا ږه د خو رو دمېما نې خوري

چه يې په ظلم خوري وا ږه يې زهر شه
كه شو لا نو نه (۱) دسلطاني خوري
* * *

خوك چه قمر ياد كاروي دې را يادشي
خوك چه عنبر ياد كاموي دې را يادشي

خوك چه مقر ياد كا كوي دې را ياد شي
خوك چه سقر ياد كا خوي دې را ياد شي
* * *

خوك د هوا و هو س نتلي دي
خوك مي په بغض په حسد تپلي (۲) دي

پلار دخپل ځان دي زوي دخپل ځان دي
په خپل خپل جوړ هر خوك نيولي دي

(۱) شولان = نعمتونه او بڼه خورا كونه .

(۲) په دريمه قلمي نسخه كښې (تللي) راغلي دي .

خو يې غيرت وى خو يې همت وى
دمرد به هو مره قدر قيمت وى
مرغه چه نه لرى تندرست دو خانگه
پر ش يې كله په رفعت وې
* * *

خو يې همت وى هو مره قوت لرى
هر مروت لرى هر فتوت لرى
خليل اسا دى لكه موسى دى
ابدال په اور په اوبه نصرت لرى
* * *

خار دې په بخره د خار كشا نوشى
گل دې په بخره د گلر خانوشى
قند دې په بخره د شنوتوتيانوشى
سوز دې په بخره د پتنكا نوشى
* * *

خانان هغه دى چه په خپل نام دى
نه په دنيا دى نه په خپل كام دى
چه په كوم تو كى د نام بنسټگره وى
په هغه فكر كنى په صبح وشام دى
* * *

خان دو كړى چه شمشير زن نه وى
دده بڼه ور كړه دده بڼه نغن نه وى
لكه نا مرد مېر ه چه واده و كا
خوارزار روزگار كا حال يې دزن نه وى
* * *

خبر لا نه يم چه دا به كله شى
چه مې به كسى سره و بله شى

ته آئينه گوري نه مې سينه گوري
چه دې د هجر په لمبه سوله شى

خبر ې گرانې دى اسا نې چپرې دى
دچا مشكنې دچا گو هرې دى
په دا دنيا كښې چه څه بهتر گنې
ښې ښې خبرې ترې لا بهترې دى
* * *

خپل بد خو يو نه بد خو ى هنر گنې
په ځان كه خاو رې وى خاو رې هم زر گنې
په ځان چه څه وى بل هم هغه گنې
يو چه كا فر وى بل هم كا فر گنې
* * *

خپل حكم مه كړه چه كم يا ستر وى
دافكر مه كړه چه پس يا زړ وى
دكښيد كړې په لاس كښې ستن ښه
دخط و هو نى په لاس كښې در وى
* * *

خداى چه ښه كړى په دا جهان دى
كه پرې پو هېرې انسان ، اسان(۱) دى
چه سره يو شى دا دواړه تو كه
مشكل كا رونه اور ته اسان دى
* * *

خسيس چه مال لرى پرې بناد به نه شى
بنده بنده دى آزاد به نه شى
چه همت ناك دى هغه آزاد دى
آزاد آزاد دى عباد به نه شى
* * *

خصلت به دا لرى چه منافق وى
دهر مذهب سره به موافق وى
يو به يې زړه وى يو به يې ژبه
يو به مذهب لرى چه څوك صادق وى

خصلت یی دا وی چه لیثیمان وی
نن چه خه ور کا گاند ه پنبیمان وی
که هر خو ډېر ور کا خپل ور کړه کم گنهی
دا شان یی دود وی چه کریمان وی

* * *

خلک چه بد شی باد شاه یی بد شی
په هره چار کنبی حیران بخر د شی

خوبی په دور دعا لمگیر نشته
دچا به ولې له چا حسد شی

* * *

خلک چه هو مړه یاری کاندی
خان کا په خپله تر غمو لاندی

مرگ یی له ډېر و غمو نو خلاص کا
مند دمرگ دی په هر چا باندی

* * *

خواری یی نشته چه خوک هو بنیاروی
هو بنیارچه نه وی په خواری خوار وی

نراد (۱) چه ښه وی د نرد گټنه کا
بد باز (۲) په بده بازی نا تار وی

* * *

خوازه دمیښی نه راپته پزی
واړه په مینه سره غټ پزی

مینه په مثل نافه د مینکو ده
نافه د مینکو چیر ته پته پزی

(۱) چه د نر دلو به کوی .

(۲) چه په لوبه نه پوه پزی .

خوت خو ت ددېنگ دی سرود، دو ږی
غږ د او بو دی ژو ندون د تږی
چه یې کش کش شی پر تو گک وکازی
هغه اواز دی چه زړو نه کوږی
* * *

خوږه مړی که ښه مزه لری
ترې مې تو به ده که دا بزه لری (۱)

همای مرغې مې څکه هډو نه خوړی
اسمان له غوښو سره خزه (۲) لری
* * *

خوشحال که تور دی دگناه په توری
خلک حیران شی چه ورته گوری

خپل دین محکم لری خدای ډیر کرم لری
منځ به یې روڼ کا دسبا تر ستوری
* * *

خوشحال که هر څو په رنځ کښې ژاړی
نامرد یې وگڼه که په مرد نه ویاړی

ژړا یې واړه په دا سبب وه
دخدا په خیر د خپل ایما نغواړی
* * *

خوشحاله پاڅه روغې دې پښې دی
مکې ته درومه څه خرڅښې دی

زوی به که وروڼه که ښه یاران دی
واړه دې و لیدل دخپلې ښې دی

(۱) گناه - ظلم .

(۲) رسوایی ، بد نامی .

خوشحاله زو ږ شوي سړی چه زوړ شی
دمهو شا نو له مینې مو ږ شی
ته خو ز ږ ېزې لا مین کېږی
زړه بڼه دې کله ترې موږیا سوږشی
* * *

خونه چه پا که وی پرې برکت او ری
ور باندې هرکله عزت دوالت او ری
پاکي چه نه وی په هغه خونه کېږي
ورباندې واړه بلا آفت او ری
* * *

خوی چه دبدو دچا عادت شی
په پند په زجر لا زیادت شی
طبيب يې خو ک دی ملک الموت دی
چه مشرف يې په شهادت شی
* * *

خیال دهغي دې چه شوخ وشنګه وی
شونډې يې شهد په مخ کلر نګه وی
چه دايې هېڅ نه وی ناز به په څه کا
که ناز کا ناز به يې بتر ترجنګه وی
* * *

داتوړې ږيرې چه ایما ندارې دی
سپینې ناپاکې ږيرې ترې څارې دی
صدق و فابویه چه دايې نه وی
ږيرې دخوانو د زړو مردارې دی
* * *

داجام چه چاچینې هسې لا چینې شی
مستان يې خوب کا کله بهوینې شی

حال يې و هېچا و ته معلوم نه شو
آه دې له دله هر دم وکینې شی

داچه خانان دی یا امر گیان دی
په هند کنبی گر خي په هر مکان دی
غونبې هې و نه د مظلومانو خوری
زما تر فهم واپره ددان دی
* * *

داچه و تاته شیخان پیران دی
بد خواه دخلکو بد خواه د خان دی
علم عمل بویه مرشد دلازی
چه دایې نه وی واپره سگان دی
* * *

دا دې بار خودی خوله نیولی
که لاله گل دی پر خي و هلی
دا دې سري شو نه ی که سپین غا بنو نه
که لال و دردی سره پیللی
* * *

دا لمر په ورخي د شپې داستوری
چه نا کرار دی و بله بنوری
د ډېر و ستر گې پرې لگېدلی دی
و لال ډل ډېر به یې په سترگو کوری
* * *

دانا یې مه گنه چه صبر نه لری
چه صبر نه لری حکمت به څه لری
سړی د صبر په کار کنبی واز میه
چه صبر ناک وی هر څه به بڼه لری
* * *

داووی (۱) مې خوښ دی چه چا ویلی دی
ډېر مې په زړه باندې بڼه لگېدلی دی
بد خواه دې خوښ کا په بنو خبر و
نېکخواه په بد ویل خپل ژپولی دی

(۱) وېنا، قول.

دا یو خو تو که د و قوف دا ز دی
باز دمیر بنکار دی زر دتجار دی
کتاب د چا دی ددانشمند دی
بنځه دمر دده مېنک د عطار دی
* * *

دباد شاهانو چه امر گان دی
دیوه بحر ولې شان شان دی
واله چه لویه وی که کم لښتی وی
او دس پا کی لره واره یکسان دی
* * *

دباد شاهانو چه بڼه خانان دی
کار کشایې کا مقر بان دی
که یې اشنا شي ځنې حذر بویه
اور دی اوبه دی درد دی در مان دی
* * *

دباد شاهي په تخت چه ناست وی
دا کار یې هېڅ دی سهر چه ناست وی
دولت، دولت د سهار خپزی دی
مردان دهسې دولت په خواست وی
* * *

دباغ څښتن نه یو سبب پېشکش راوړی
دده له باغه بیا یې په اش (۱) راوړی
هغه به څو کوی غافل نا اهل
د زړه فکر و نه چه مشوش راوړی
* * *

دباغ گلو نه چه ننداره شی
خوڅو کارو نه پکښې بنکاره شی
چاته په خوا رو سترگو هېڅ مه گوره
ډېر ناگهلی دی چه په شماره شی

(۱) آش = تمه به

دبخت په مخ کښې زر و دا نۍ دى
دبخت په خټ کښې زر و يرانۍ دى
بخت دى د شاه د گدا هېڅ نشته
په بخت خوارۍ هم کا مرا نۍ دى
* * *

دېنوتير دې په خو تېره دى
واړه لك شوى زما په زړه دى
دا دنكر يز و نگار پرې نه دى
دخوار په وينو يې ورغوى سره دى
* * *

دبیم په ځای کښې سړى ملا وى
چه يې اميدوى هور ته خوشحال وى
هغه په خړ و او بو نظر نه کا
چه تل يې بخره آب ز لال وى
* * *

دپند پر والرى خا وړې خوړونۍ
ور باندې بد لگى نصيحت کړونۍ
بد دې د هېچا تر فهم ښه نه شى
نه وى د پلار د خبر و وړونۍ
* * *

دتن (۲) مې تير سو شپېته رگو نه دى
ستا نه غمو نه پکښې زرگونه دى
جدا له تا نه چه يو نفس درو مۍ
خو نفسو نه هو مره مرگو نه دى
* * *

دتن خولې دې بوى د گلاب لرى
زلفې دې طعن په مشکنا ب لرى
عتاب نور مه کړه د خداى د پاره
خوشحال دې کله د عتاب تاب لرى

(۲) په دوهمه قلمى نسخه کښې (ننه) راغلى دى .

دچا به خه لره ما نه له بله شی
چه نېکه بده په عمل موندله شی
هغه چه و کرې هغه به ور یې
له خپله لاسه هر ه کر له شی
* * *

دچا په کور کښې رو پی مهرا ن دی
دچا په کور کښې در و مر جان دی
که ته هېڅ نه لرې گو ما ن دامه کړه
چه به دستا غوندې واپه ناتوان دی
* * *

دچا چه د ننه سینه په درد دی
دمه یې عینې په آه سرد دی
که مرد د لاندې وی ښځه د پاسه
په دواړو تو که ظفر دمرد دی
* * *

دچرخ له لاسه زړه گو ټی رېږدی
دا خوی به چېرې له لاسه پرېږدی
هر څو ک چه وو ینې چه داغ په زړه لری
ددا غ د پاسه بل داغ پرې کښېږدی
* * *

دخان د ښمن دی دښمن چه یار گڼی
دښمن چه یار گڼی مرک دې تیار گڼی
هو ښیار به خان دنا دان په شمار گڼی
نادان هغه دی چه خان هوښیار گڼی
* * *

دخپله لاسه چه ستمونه دی
گو ښی په ما نه دی په عالمو نه دی

دخپله لاسه لکه ښا دی دی
دخپله لاسه هو مړه غمونه دی

دخپلې چارې هنر، یو هر لری
مغز یې په سر کښې هومره خوشلری
مزرې گاو ز د ځنگل په خو نیسی
گیدې د شلانه و دښکار هنر لری
* * *

دخپلې خو نې د پوال که کون وی
دخپلې خو نې په څښتن خو ن وی
زیست و روز گار یې پکښې خوندي وی
لو ښی کا لی یې په ده کښې بوږ (۱) وی
* * *

دخولې خبری دې خو ږې ترمن (۲) دی
و بختو رو وته من من دی

ترخه ویل دې د خولې هر گز نه وو
دا چه ترخه وایې دارو در من دی
* * *

د خولې ویل دې واړه نبات دی
خواړه دې لاد ښکځلو زیات دی

څوک یې چه ښکل کا سنخ دهغو دی
شونډې دې دواړه آبحیات دی
* * *

د دولت ستوری گرځی قابل غواړی
قابل چه بیا مومی نه پسې بل غواړی

که چېرې مل شی د نا قابل سره
(۳) ټکاؤ یې نه وی رخصت ترې تل غواړی

(۱) بوږ = سنبال او محفوظ .

(۲) یو ډېر ښه خوراک دی او ترنجبین ته هم وایي .

(۳) توقف : ایستل . بدل .

دده په ذکر واپه گويا دی
که دڅشکې دی که ددریا دی

دده له حکمه و تلی نه دی
که ناست په تخت دی که په بوری دی

* * *

دده په حکم بالا پستی شی
مستی خمار شی خمار مستی شی

نه تل بهار وی نه تل خزان وی
هستی نهستی لری نهستی هستی شی

* * *

د رزی لاگز لری مقراض سوزن لری
یو جمد رگوټی خوشحال خیرن لری

کوچ یې اسان دی مشکل هیڅ نه دی
غم دیا را نو درد دوطن لری

* * *

دروغ چه فاش و بې صرفه وایی
خیل ځان په خپله خواری ته بیا یې

تر دا هغه بد چه شیطان لری
فکر فریب کا په نفاق پایی

* * *

دروغ د چا دی د کم ذات د وږی
یاد کمزوری په قوت لږی

چه دایې نه وی دروغ به و لې کا
دروغ چه کاندې خوږوی په سږی

* * *

دروغ وعده دې په مار بنتیا لکی
تر څه د ښکلیو لکه حلوا لکی

دېڼو ناوک دې په نو رو نه پسندم
پرېږ ده چه واپه په زړه ز ما لکی

در وېش هغه دی چه ترس دخدای لری
دنېکو فعل د نېکو رای لری
تمه له چا نه کا لقمه حلا له خوری
جدا له خلکه داستو گې ځای لری
* * *

دریاب چه لوی دی هومره هوار درومی
شورو غوغا نه کا په خو کرار درومی
سېلاب په خو څاڅکی غږ پر پیدا کا
بقایې نهوی په ډېر تلوار درومی
* * *

د سر داری چارې د شوارې دی
خو خو کمرې خوشو یې لارې دی
براق د عقل د همت پیدا کړه
پکښې بې شماره بلا تیا رې دی
* * *

د سر داری چه څوک هوس لری
خپل ځان دې خاورې خپل مال دی خس لری
غم دو سلو (۱) دی دجنگ هېڅ نه کا
که دخپل ځان سره یگا نه لس لری
* * *

د سر غلیم دې که دا نای لری
بهرتر تر دو سته چه کانا یې (۲) لری

توان یا د زرو یا د ځوا نانو دی
لا ف دې هغه کا چه توانا یې لری

(۱) په دریمه قلمی نسخه کښې د (وسلو) په ځای (حیلو) راغلی دی .
(۲) سا دگی او کم عقلی

دشاه پالنګ دې د موزی مسکن نه شی
گلزار دې خای دزاغ وزغن نه شی
گل د بلبل دی بلبل د گل دی
په بنده جمال به غافل مین نه شی
* * *

دشپې خښتن دې سهار ته ګوړی
ګوندې پرې وخېژی دسبا ستوری
هېڅوک دې تمه امید پرې نه کا
باران په تزیو کښتو نو ووری
* * *

دعشق په کار کښې یو هر (۱) ګلپزی
یا پکښې قهر سترګې ر ډېزی
دا دواړه تو که په عشق کښې یا د دی
سړی نا حقه په باد ، ډو ډزی
* * *

د عشق غمو نه تر عمر ه سم دی
په هره ساه په هر هر دم دی
د نا مر دانو ور سره کار نشته
غم د مردانو دی مر دان د غم دی
* * *

د عقل زانې چه تا لید لې دی
د صبر قازې چه تا کتلې دی
که هر خو زور لری یا تیز پری لری
دشاه د ستر ګو شاهین وهلی دی
* * *

دعوه د چارې په یوه هر کښې و ی
عقل هم بو یه چه یې په چر کښې و ی
چه بېهو ده درومی بلا هغه مو می
سر به هغه کښې دی چه یې په سر کښې و ی

(۱) هر ، دلته د شور او غوغا معنی ور کوی .

د غرو نو کانه تر حساب تېر دی
خه واره کانه دلال په خېر دی
که اهل و وينم زه به ترې څار شم
اهل څوک نشته نا اهل ډېر دی

* * *

دغم فکر ونه په زړه کښې با ز دی
تل دښادۍ وښکار ته ساز دی
خدای به يې ښکار د ښا دی ساز کا
باز ونه کله خالی پر واز دی

* * *

دمرد چه صبر چه استقلال نه وی
چه غم پرې را شی پکښې خوشحال نه وی
مردی يې هېڅ ده ز ما په پوهه
که يې په جاه و دولت څوک سیال نه وی

* * *

دمرګ قتال دی په هر هر کلی
غشی په ګورت کښې نیاز من پرې ولی
چه مې په ستر ګو هغه یاران لیدل
اوس يې لیدل شی په ستر ګو څلی

* * *

دملک سر دار دې هو ښیار قلاش (۱) وی
تل دې له ښو سره په ښه معاش وی
ځای داشتۍ پرینې بو یه
چه يې له چا سره جنګ وېر خاش وی

* * *

دنه زړه مې ور پسې رېږ دی
چه زلفې تاو کا دهۍ پرې کښېږدی
زور شوم نا رې و هم تو به له عشقه
که مې دلبرې ور پسې پرېږ دی

(۱) چا لاک او غښتلی .

دنيا خو ډېره هومره يې غم ډېر وي
چه نه وي نه خوري هم يې الم ډېر وي
هستي نېستي يې د واړه بلا دي
خوبي يې داده چه ورته کم ډېر وي
* * *

د وطن ونې چند ن اگرد دي
خاوري يې واړه منځو عنبر دي
که سرای و نورو ، و ته سنگېر دي
کاني يې واړه ما ته سره زر دي
* * *

د هونښيا رانو ورمو نه زرد دي
دا دهغو دي چه پرې خبر دي
چه د هونښيا را نو ورمو نه ، نه مني
دهغو هر کله خاورې په سر دي
* * *

ديار په عيب چه يار خبر شي
ياري يې ولاړه که پر ده در شي
ديار دې عيب و هنر د ځان گڼي
پوه دې په عيب هم په هنر شي
* * *

ديار مې واړه د سترگو تور دي
چه سپين و تور يې د چم د کور دي
چه د معشوقي تر سپي ځان ، څار نه کا
مين يې مه بوله هغه څه نور دي
* * *

ډېر څه مې وکړل ما وې که يار شي
ديدن يې ووينم زړه مې قرار شي
چاوي چه صبر کړه صبر مې هم وکړ
سيگن يم (۱) کله په صبر کار شي

(۱) زړه وهلي ، زړه موړ شوي ،

ډېر دی چه زېږې د شیخی پو سی
ډېر دی چه می خوری رندای کښې اوسی
بنده د چا یم د هغه کس یم
چه یې نیو لی تر سره یو سی
* * *

ډېرې مرغۍ په زړه د لکښې دی
سهار چه بزغ کا هغه مې خوښې دی
ډېر نعمتو نه مې په جهان کښې و لیدل
چه لوی نعمت دی ، نعمت خو غوښې دی
* * *

راغله اختر او نوروز همغاړی
مینا خدا کا چغانه ژاړی
ساقی دا وخت دی چه تو به نغاړی
ومايې را کړه زړه مې می غواړی
* * *

رنګ د تو تیا نو لری شین کوسی
هنر چه نه لری بې- قدره اوسی
چه اصالت لری چه بڼه خصلت لری
هغه به بخره له میا نه یو سی
* * *

رنګ رنګ کلو نه په باغ کښې و اشی
لکه چه ورشی هسې فنا شی
گر مې هېڅ نه دی د باغ بلبلې
چه یې دا هو مره فر یاد ژړا شی
* * *

رو ژه دخدای له وېرې درلله شی
که نه په هر چر ته روژه خوړله شی

په اشنایۍ کښې مهر اخلاص بویه
که نه په درنګ کښې اشنایۍ بله شی

روغه کتوه په نغری سمه و ی
ما ته کتوه په نغری خمه و ی
ځینی (۱) چه ځان خوار کا ملته (۲) روپی شی
ملته روپی په قدر کمه و ی

* * *

زار د هغو دی چه آز حاجت لری
نه ډېر دولت لری نه ډېر همت لری

هغه به ولې د اسمان منت و ړی
چه مستغنی و ی عیش و عشرت لری

* * *

زاره واره غوا یه په غاښی ځان وړی
چه توان قوت لری خپل بار په توان وړی

خوشحاله پرېزده خپل بار په خر و مه وړه
مست مست بارونه مست مست اوښان وړی

* * *

زاغ وزغن دې په باغ کښې ورځی
چینجی مینجی خوری په څانگو کر ځی

خوشحال و چا ته خپل کار ښکاره کا
بلبلې نشته چه باندي غور ځی

* * *

زر دځا نانو دباد شا هانو دی
د نوکرا نو دولت خوا ها نو دی

خوری دې ګټی دې عیش و عشرت دې کا
نور څو ک چه زر ساتی دګمراهانو دی

(۱) په چا پی نسخو کښې د ځینی کلمه (جن) لیکل شوې ده .

(۲) کلپه او ناسره ، سولېدلې .

زر شوی د زرو په حال خبر وی
چه چپر ته خيژي په کوم مقر وی
زر به په سپینو شکو کښي نه مو می
شکي يې توري تر خا کستر وی
* * *

زر که دې لېرې له بازو گرځي
سر زه (۱) دې لېرې له پرانگه غورځي
کنه ښي به يې په پور ته غورځي
په څوک کښېوزی نوره به پرځي
* * *

زړه چه نسکور وی غم يې په کور وی
که ډېر يې زر وی که ډېر يې زور وی
تل به پرې پورې دسيال پېغور وی (۲)
منځ يې که وينځي هم به يې تور وی
* * *

زړه دې دهر چا سره صفا وی
په چا گرم ، مه شه که دې رضا وی
که څوک نا حقه له تا پر خاش کا
اندوه يې مه کړه ظفر به ستا وی
* * *

زړه مې په تن کښي په ډېر اشوب شي
چه ښکلي یاد کړم کله مې خوب شي
زور شوم لا خيال لرم د مهر و شا نو
په سپينه زيره هم عاشق توب شي

(۱) غرځنی کله . (ظفر اللغات) .

(۲) په دوهمه قلمي نسخه کښي (تل به په زرو دسيال) .

زړه مې زخمی دی وینې ترې شاخې
ژاړم له درده څر یكې ترې پاڅی
تیر یې خوړلی دهسې لیندې دی
چه په اواز یې د ژرۍ ناڅی
* * *

زړه مې له ښکلیو سره بیا بيو وړ غواړی
گوره و ځان ته بلا په زور غواړی
زلفې چه تاو کا په مخ یې پرېږدی
جنون پرې زور شو بیا رنښتېور غواړی
* * *

زړه وهغه وړ کړه چه زړه دې وساتی
که دوه که درې وی چه زړه دې ښه ساتی
زړه یو ښه څیز دی و ښه (۱) یې وړ کړه
نه و هغه ته چه زړه دې نه ساتی
* * *

زلفې چه تاو کا په مخ یې پرېږدی
ښکلی گلو نه په بار خو کښېږدی
زړه مې بلبل شی وړ باندې را شی
له ډېره شوقه و رباندې رېږدی
* * *

زما په باغ کښې گلو نه ډېر دی
خدای یې را پرېږده په هرهر څېر دی
داغ مې په زړه باندې د معظم دی
دا داغ چه زاغی نور مې پرې هېر دی
* * *

زور که باد شاه وی که اولیا وی
دځوانې ښځې ځینې بلا وی
زور یې که هر څه د ځان مز دور شی
د ځوانې ښځې نوره هوا وی

(۱) په چاپي نسخه کښې د(ښه) په ځای(سپي) راغلی دی .

زویه ورور مه شه چه خوا نمرود نه وی
مرد دتیکلی مرد د نبرد نه وی

مېړه یې مه بوله بنځه پرې نوم کښېږ ده
چه دجنگ غشی ورباندې (۱) وردنه وی
* * *

زویه هغه دی چه په رای داب (۲) وی
که نه له ځانه پیدا غضب وی

که هر خو ښه دی چه ستا نسب دی
غا فل ترې مه شه اقر ب عقر ب وی
* * *

زویه هغه دی چه خوی د باز لری
لوی لوی ښکارو نه لوی لوی پرواز لری

نه خوی د چرکې نه خوی د زاغ کسا
چه ځان دغو لو خوراک ته ساز لری
* * *

زویه هغه دی چه فد وی دپلاروی
دپلار تر هرې خبرې څار وی

چه دایې نه وی زر دې په گور شی
پیدا د پلار نه دی یو عیب وعار وی
* * *

زویه هغه نه دی چه هوا پرست وی
زویه هغه دی چه حیا پرست وی

عهد وفا لری سخا عطا لری
طا عت تقوی لری خدا پرست وی

(۱) دگلابوگل .

(۲) پلار. په دوهمه قلمی نسخه کښې (داب) په ځای (ادب) راغلی دی.

زیره دې کله د پښتانه شې
چه دمغول په منصب یې زړه شې
مغل کمزوری غلیم بې رحم دی
کله یې زړه وی چه پښتون ښه شې
* * *

زیره غا ښو نه مې جدا جدا وایي
خوانی دې ولاړه راته هم دا وایي
چه چاته وگورم یا چاته وځاندم
راته دادا وایي کا کا بابا وایي
* * *

ساقی را پاڅه پسر لی تېرېزی
اهاړ را درومی غارمه ډېرېزی
گوره لا کله به سهیل را خېژي
چه درد و غم به دغارمه کمېزي
* * *

ساقی غوړېزی سل برک په منی
دلبرې خیال کا ده په مینې

دچا په بخره د میو جام شو
دچا په بخره پو پی (۱) پمنی
* * *

سبا به تل وی مسا (۲) به تل راځي
چه یو تېرېزی باندي به بل راځي

یو به خوشحال غوندي پیدا څوک نه شې
په شپه په ورځ کښې خوشحال که سل راځي

(۱) پوپی یو قسم واښه دی او پمنی یو غرنی ترین بوټی دی
(ظفر اللغات) .
(۲) مسا = ماښام .

سترگې چه نه وی مخ به پسا له نه شی
خوی یې چه بد شی دخپل کاله نه شی
فهم که وکړې دا حال به ووينې
عیب چه ډیر شی عیب اېباله نه شی
* * *

سترگې دې نه دی ستوری د بخت دی
چه در ته گوری خښتن دتخت دی
دناز په غشیو هغه شیخان ول
چه لاف د زهدا کا په زړو نو سخت دی
* * *

سرخ دهغو دی چه بې خبر دی
بې غمه خوب کا په خوب وخور دی
روزگار په غم دی د خبر دارو
چه په زر گونو فکرو نو سر دی
* * *

سرخ دهغو دی چه پاک پیدا دی
که انبیا دی که او لیا دی
خلاص دی د نفس د شیطان له شره
په ښو په بد وځای دی دا نا دی
* * *

سرخ که لك وړ کا و ده ته كك وى
بخيل که كك وړ کاو ده ته لك وى
دهغو وړ كړه په وړ كړه مه نيسه
چه وړ کا زړه یې له غمه ډك وى
* * *

سر دار هغه دی چه شرم ننگ لری
مدام د شرم توره تر خنګ لری
صرفه په زر نه کا صرفه په سر نه کا
چه دښمنان وى له هغو جنګ لری

سړی په اصل سره یکسان دی
که چو هر ی دی که بادشا هان دی
فرق یې په فعل په خوی هنر و شو
ځکه دوی هسې سره شان شان دی
* * *

سړی په خپلو سره بې غمه و ی
ونه په خپلو ولیو محکمه و ی
دچا چه نه وی خپل زو یه و روڼه
سیالی یې کله له سیاله سمه وی
* * *

سړی په مثل کانی د کوه دی
په خو خورنگه گروه گروه دی
چه جوا هر دی پکښې کم شته
نابود بدرنگ یې انبوه انبوه دی
* * *

سړی چه ځوان وی دجونو ځان و ی
زور یې په څنگ کښې لکه سوهان وی
زاړه که ښه کاجو نه دې نه کا
جن دې ها له کا که دی سلطان وی
* * *

سړی چه زور شی زبون په تن شی
حواس یې نور شی په زړه هېر جن شی
لطیف خواړه دې خوری د خول دې کم کا
که کا نو خپزه چه پرې مین شی
* * *

سړی چه زوړ شی ورنځ ته جوړ شی
که ډېر هوښیار دی په عقل بوړ شی
چه بې ایمان وی حرص یې زیات و ی
که ایمان دار وی له هر څه موړ شی

سپړی چه وږی شی کچکول په لاس واخلي
شهوټ پرې زور کانونور نور وسواس واخلي
خدایه په خپل کښې خو شحال معمور لر ه
چه پل له لارې ، نه کوز وپاس واخلي
* * *

سپړی چه ولا مبی په او بو پاک شی
سپړی لابد بوی شی چه خو نمنا ک شی
احمق چه و لو لی خو کتا بو نه
په څه خولو سته یا وه کا واک شی
* * *

سپړی که زوړ وی ښه زو په ځوان لری
څه به اند وه لری څه به ارمان لری
دپلار ښه زو په دو باره عمر دی
بد زویه پلار لره بلا شان ، شان لری
* * *

سپړی که وړ ونی شی او اړه کړو نی شی
دلو یو لو یو بخرو به وړو نی شی
راشه په خپلو سترگو یې وگوره
فایده یې کومه ده سپړی چه خو وړو نی شی
* * *

سپړی هغه دی چه تر س دخدای لری
خپل ځان عالم ته ادم نمای لری
حق د حقدارو اشنا په ځان لری
خوبی د عقل خو بی د رای لری
* * *

سپړی هغه دی چه نو ش ونېش وی
نه بد گویی لری نه بد اندېش وی
په هره چار کښې همت په ځای لری
که مال و ملک لری که خوار دروېش وی

سفله دې هېچېرې د مال څښتن نه شي
دښو جامو دې په اغوستن نه شي
شمه چه پرېز دی کتوه ښځه کا
له کبره خیا له و رته گفتن نه شي
* * *

سفله چه زر تول کا د مال څښتن شي
وراني په لاس واخلي دځان دښمن شي
دښکڅو اهانو په پند پر وا نه کا
دېد خوا ها نو په صحبت مين شي
* * *

سنگان دبدر (۱) له نوره جنگ لری
گونگې د مښکو له بو په ننگ لری
سره زر څه نور څه دی زر نیخ (۲) څه نور څه دی
څه شو که بر یښی د زرو رنګ لری
* * *

سواره د عقل په براق ښا غلی دی
له عقله پلي په غم نیو لی دی

بو دری (۳) د عقل د براق هم بده ده
سواره یې سر په ختی لوېدی دی
* * *

سهار چه پاڅی په استغفار کښېښی
په یا دو لو د خپل غفار کښېښی

دا وخت نور مه گڼه ز ما په پوهه
گڼه په باغ کښې دا راقرار کښېښی

(۱) پوره سپوږمی .

(۲) گوگړی .

(۳) ټکړه خوړل .

سپیل (۱) چه و خېژی او پی تمام شی
زېرمه د ژمی د سر انجام شی
په اته میاشتی هسې هوا و ی
چه دخوانا نو پکښې هر کام شی
• • •

شا هان بل اور دی چه هر څه نغزی
اعوان سکر و ټپې داوړ بخری
چه یو بخری ځان ته پرې نه ږدی
هوبنیار به تل و ی و اوړ ته څری
• • •

شاهین که پر لری سر دار که زر لری
سر دار که زر لری شاهین که پر لری
فهم په سر لری کام به در پر لری
کام به در بر لری فهم په سر لری
• • •

شرم یې نشته خاړوی خو دار لری
نه هو مړه مهر په مور په پلار لری
فرق د سړیو څا رو یو هو مړه دی
چه شرم مهر په خپل مقدار لری
• • •

شمع که هر څو سوز او گداز لری
ژاړی په او بنیو چهره طراز لری
دا کار یې واره زما خوښ نه شو
چه خپله ژبه اوږده په راز لری
• • •

شونډې دې نه دی آبحات دی
زلفې دې نه دی مېنک حیات دی
مخ دې بهتر تر نسرين د باغ دی
سنان ، سنان دې با نه یکذات دی

(۱) سپیل دمیزان ستوری .

شیخ یې مه ګڼه چه نفس یې خوار نه وی
با تور یې مه بوله چه پرې پر هار نه وی

که دا نشمند وی تفسیر په یاد لو لی
چه ډېر ویل کا دی به هو بنیار نه وی
* * *

شېکری خوړی (۱) نیسی زانې شتقر نیسی
شرمنښ بېهان وهی مزی ایغر (۲) نیسی

ولوی مېلمه ته سړی ساغر نیسی
مفلس مېلمه ته سا غر لا غر نیسی
* * *

بنځو ته ډېرې بلا تعینې دی
خو ستر پوښې هو مره مهینې دی
چه بې اد بې بی نما زې لویې وی
ورته نظر مه کړه که مخ نسړینی دی
* * *

بنځه چه ډکه شی که کښېنی مار را وړی
مار ښه ، نه زویه چه نا هموار راوړی

گل چه نه رنگ لری نه بوی ښه کا ندی
ښه دا چه ونه بوټی خار دار را وړی
* * *

بنځې په اصل کږې ناسمی دی
په عقل کمې په دین هم کمې دی

شو مت یې او ردی چه چېر ته و لگی
په دم پېری په دم ادمې دی

(۱) خوړی یوه کوچنۍ مرغۍ ده .

(۲) مست او قوی خاروی .

ښځې دهېچا په رڼک ريشه نه دی
څر گنده چر ده و فا پېشه نه دی
په خپل مقصود دی په غرض سود دی
په نورو چارو کښې همېشه نه دی
* * *

ښځې ښه څيز دی که په منځ ښکلې وی
له موره پلاره پاکې زو ولې وی
که دا يې نه وی زر دې په گور شی
چه نه ليدلې نه چا کتلې و ی
* * *

ښځې طراري دی ښځې مکا رې دی
ښځې مکارې دی ښځې طراري دی
که هر څو يارې دی ښځې اغيارې دی
ښځې اغيا رې دی که هر څويارې دی
* * *

ښځې له ځايه په عقل کمې دی
سمې به نه شی پيدا نا سمې دی
وفا ترې مه غواړه په يارۍ يې مه وياړه
که دې محر مې که نا محرمې دی
* * *

ښکلې هغه ده صفت يې ښا يی
په هر هر ځای يې وگړی ستا يی
هغه دښکلیو په شماره نه ده
چه دکور ډمه يې ستا ینه وايی
* * *

ښه به ترې څه غواړې هغه چه تل بدوی
هم په بازل (۱) بدوی هم په ساتل بدوی
دبل علاج وشی د خپل علاج نه شی
چه دې بد خواه شی تر بل نه خپل بدوی

(۱) ښندل .

بڼه خوی بد کېږي بد خوی بڼه کېږي
په صحبتو نو که څوک پو هېږي
نافه دهو ږي په بوی خوش بوی شی (۱)
حنظل شکر وسره خوږ ېږي

* * *

بڼه بڼه خوا نان دی دننگ ځک دلی
حاضر په کار کېږي سواره هم پلي
ډېر زر دولت وی باندي خور و لی
ور ته بڅېښلی هر څه بڅېښلی

* * *

بېرې دې واړه په ما دعا لگی
ښکځل دې واړه په ما حلوا لگی

که ته مې ولې په سرو سکر و ټو
واړه به گل د لاله په ما لگی

* * *

بڼې بڼې دلبرې ددو ی (۲) یارانې دی
په دادنیا کېږي غمگسار ا نې دی

چه خوله یې ښکل کړې زړه دې ډېر بڼه شی
په دواړو شونډو ، شکر با رانې دی

* * *

صبي که هر څو مر سل نبی و ی
دیلار له مینې بیا ا جنبی و ی
يعقوب چه ږوند شو یو سف هېڅ نه شو
په غم کېږي ستر وی نه چه صبی وی

-
- (۱) په چاپي نسخو کېږي (نه شی) دی، مگر په قلمي نسخو کېږي خوشبوی شی راغلی دی .
(۲) په او له قلمي نسخه کېږي د (دوی) په ځای (دین) راغلی دی .

طبيب چه بنده وي رنځور قضا و ژني
طبيب چه بد وي رنځور دوا وژني

.....

(۱)

* * *

عاشق په وخت د وصال سلطان و وي
هاله يې مه وينې چه پرې هجران وي

چه يافت يې څومره خوښي يې هو مره
څو چه کا لي وي هسې يې زيان وي

* * *

عالم پر پو و نې تلې کب گوري
کارونه خداي کا ، نه يې دا ستوري

نظر دا نه کا چه افلا کونه
دچا دپاره سره تل ښو ري

* * *

عام دي د خاصو په مجلس نه شي
يار فرښتو سره ، پېري ناغس (۲) نه شي

دناسو کار له نسنا سو مه غواړه
دپيا زو بوټي به گل دنگس نه شي

* * *

عجب کارو نه سبا بېگا شي
نېکخواه بد خواه شي ، بد خواه نېکخواه شي

زړو نه د خلکو د خداي په لاس گڼه
تبد يل د خلکو په هره ساه شي

(۱) په قلمي نسخو کښې هم بل بيت نه لري .

(۲) کلپ ، خيرون .

عرب هم ډېر دی عجم هم ډېر دی
شماره يې نشته تر حساب تېر دی

نور ښکلي واړه غټ واړه ستوری
تا غونډې کله دنمر په خپر دی
* * *

عشق چه په خپلو مو جو نو سر شی
ترا با سینده لا زور ور شی

بلا يې لیرې هر څه په مخ وړی
چه کانی بوټی په مخه ور شی
* * *

عشقه ستا واړه چارې او ترې دی
چه زور ور يې واړه بهترې دی

تر مرگه پورې سره نظر لری
خلمی با زو نه (۱) جونې کو ترې دی
* * *

عفو کرم دې په هر چا عام نه وی
په کس نا کس دې دا کار مدام نه وی

کس چه خطا و کا باندي عطا بویه
ناکس لا بدشی چه انتقام نه وی
* * *

عمر که ډېر شی بیا دی هفتاد شی
تر دا د پاسه لکه ر ما د (۲) شی

چه د خوانی ساعت را یاد شی
په هر زمان مې پسې فر یاد شی

(۱) په او له نسخه کښی داسی دی : خوانان بازان دی .

(۲) ایری .

عيب يې مه گوره که ډېر هنر لری
څه شو په مخ که تر سیري لمر لری
سر چه د تاج د خولی لا یق و ی
څه شو که څه خو پخی د سر لری
* * *

غائب چه دې وښوری مری د غل شی
به خویه ښځه سر دې یې کل شی
چه اوا ره شی هاله ترې خلاص شی
گنه و تا ته واړه خلل شی
* * *

غشی چه ډېر ولی ښه تېر انداز شی
چه مشق دخط کړی وخط ته ساز شی
کار د محنت دی د مشقت دی
ورو ورو په هر هر هنر ممتاز شی
* * *

غشی چه راشی په واړه تن لگی
گوره رسا لگی که بر سپرن لگی
بده خبره تر غشی بده ده
دزړه په سر باندي د مردو زن لگی
* * *

غشی چه سم وی گوزار پرې ښه کېږی
چه ښه سم نه وی گوزار پرې نه کېږی
راستی په هر څه کېږي لکه سره زر ده
په لاس که زر لرې په زر هر څه کېږی
* * *

غشی چه کوز وی یا عیب جن و ی
ځای په تیر کیش کېږي (۱) کله سودمن وی
یا یې علاج وکړه چه با وری شی
یا دې یې فکر ددو ر کړ د ن و ی

(۱) په دریمه قلمی نسخه کېږي (ځای یې په کیش کېږي) راغلی دی .

غشی دټینگې لیندې خطا شی
د نرمې سستې گزار رسا شی
ښه تېره تور ه په لاس کښې واوړی
د پڅې توري گزار بسلا شی

* * *

غليم هو ښيار ښه دی که مرگ دي غواړی
ډېر به تر جنگه په آشتی ویاړی
هو ښيار چه نه دی غليم يې مه گڼه
پر پښ ده په خپله به خپل خان وژاړی

* * *

غم به د دين خور ی چه مو منان دی
دا نور غمو نه واړه اسان دی
چه دين يې نه وی که په تخت کښېښی
ښا دی يې غم ده که بادشاهان دی

* * *

غم چه په زړه کښې ددلا رام لری
گرم دی که فکر دننگ ونام لری
چه یار يې څه وی هسې دي، دی، وی
که دين د کفر که د اسلام لری

* * *

غونچه دباغ دي تل تل غوړېږی
پرې وږې سترگې دبلبل مړېږی
خدای دي تا زه لری دباغ گلو نه
چه ورت ته سترگې دبلبل غړېږی

* * *

فتني دښځو هرگوره ډېرې دی
په شیطاني تر شیطانه تېرې دی
لکه لټکه (۱) هسې ټکي لری
زهر په خوا کښې ښکلي برسېرې دی

(۱) کورمار .

فرزند که بنه دستر گو نور شی
دستر گو نور شی دزپ ه سرور شی
فرزند که بد شی غا بن دې رنخورشی
غا بن چه رنخورشی نو دامبور شی
* * *

فرزند که هر خو دپلار عاصی شی
چه پلار ته پرپوخی بیاپه خلاصی شی
خدای په بنده باندې لا ډېر مین دی
له هر گنا هه په تو به خلاصی شی
* * *

فرزند هغه دی چه شر مناك وى
له بدو چا زو په زړه كښې پاك وى
چه شر منه لرى خبره نه منى
چه لا هلك وى زر دې هلاك وى
* * *

فرزند هغه دی چه متقى وى
نه بد گومانه بد خو ى شقى (۱) وى
خبر چه نه وى د خدای له حقه
دانور حقر نه پرې نا حقى وى
* * *

فرښتې له نوره، پېرى له ناره دی
که پرې خبر يې سپرى له چاره (۲) دی
ځکه دا هسې ډېرې فتنې لرى
له با دو خا که له آب و ناره دی
* * *

فرق د سپر يو سره بسيار وى
سپرى هغه دى چه څه هوښيار وى
چه څه پرې تېرى څه يې ليدلى وى
علم ادب لرى په صحبت تيار وى

(۱) بد بخت (۲) چار = څلور، مطلب څلور عنصره .

فصل په فصل کښو د کيږي
لکه د کيږي هسې تشيږي
خو دا اسمان شته په (۱) سرخرخېږي
يو فصل درو مي بل را رسېږي
* * *

فکر مي وکړچه دا انسان دى
ځيني فرښتي دى ځيني شيطان دى
ځيني سړى دى په خوي خصلت کښي
ځيني بې شکه لکه ددان دى
* * *

قابل که نه وي دولت که بيا مومي
لکه يې بيا مومي هسې ترې بيا درو مي
باور په بخت مه کړه باور په تخت مه کړه
اسمان يې ونغاړي که شاهنشاه درومي
* * *

قابل هغه دى چه درست طلا شي
له زرو سيمه په استغنا شي
نه يې زکوة وي نه يې قربان وي
هسې ترې درو مي لکه چه را شي
* * *

قاضى په وخت دقضا په ياد شي
غازي په وخت دغزا په ياد شي
طبيب په وخت ددوا په ياد شي
زاهد په وخت ددعا په ياد شي
* * *

قام ته مي کله لويي ښکاره دى
په وړو چارو کښي اواره دى
لاس مي نيولى دى په دواړو غوږو
ترې توبه ، توبه چه هېڅکاره دى

(۱) په دريمه قلمي نسخه کښي (دې پرې) راغلي دي .

قربان تر خاصو چه خاص الخا ص د ی
په زړه له نورو فکرونو خلاص دی
که ډېر غمونه ور باندې را شیی
تسلیم قضا ته په ډېر اخلاص دی
* * *

کار یې ښکاره شی ونه چه بر واخلي
یا خوږ ثمر واخلي یا تریخ ثمر واخلي
فرزند هم هسې دو نې کار لری
یا ښه هنر واخلي یا بد هنر واخلي
* * *

کاږه کا رونه د انا ته سم وی
ښه سم کارو نه نادان ته خم وی
فرق دهو ښیار دنا پوه په دا وشو
په دا خبره به ، خبر عالم وی
* * *

کاهی یا قوت دی گیاه کېمیا دی
شناخت یې هغه لری چه څوک ښنا دی
فرق دسر یو تر منځ بېشماره دی
ځینې سړی دی ځینې چار پای دی
* * *

کبلې (۱) چه پر بوڅی مورو ته و دري
په دوه درې میاشتي په پیو ولری
که پر ورش دی د کبلې ځله دی
څوک یې په زړه کښې دھوسیووکری
* * *

کریم هغه دی چه خوش معاش وی
هم خطا پو ش وی هم عطا پو ش وی
چه ورکا خوښ شی ډېر ورکړه لږگنې
باندې د هر چا شاباش شاباش وی

(۱) کبلې = دھوسی بچی (ظفر اللغات) .

کړل دی ویل دی دوا په اوان لری
چه وخت یې تېر شی افسوس ارمان لری
چه کار دنن ورځې پرېږد دی سبا ته
هوښیار به نه وی دا خوی نادان لری
* * *

کلپه روپیه بڼا یسته روغه وی
خوچه سوراخ شی نور بی فروغه وی
هېڅو څو دخپلو شنو بو بد نه وایی
صفت دهر چا له خپله دوغه وی
* * *

کله یار غواړي کله یار در شی
کله کار غواړي کله کار در شی
اسمان په ډول ډول تېری کړا
خوشحاله گوره گوندې وار در شی
* * *

کوم دی چه واپه خو بی کل لری
خمار دمل شته خاړو نه کل لری
یار که نور بڼه دی یو خوی یې مه گوره
اکثر که گوري حکم دکل لری
* * *

که باد شا هان دی که دروېشان دی
که په دا منځ کښې بڼه بڼه خوانان دی
که په زرگونو کالو نو پایی
عاقبت واپه دگورستان دی
* * *

که بخت مې یار شی یار مې به یارشی
بوسه به را کا به کنار شی

چه مې نېکخواه دی زړه به یې بڼه شی
چه مې بد خواه دی هغه به خوار شی

که په گناه کښې سبا بېگاوې
گناه یې نشته چه څوک اگاه وې
که هېڅ گناه نه کا په غفلت کښې اوسې
هم دا غفلت د غافل گناه وې

* * *

که څوک ایفر (۱) دی که څوک اخته (۲) دی
هرڅوک په خپلې چارې اخته (۳) دی

څوک سره مینې شیر و شکر کړه
څوک سره گوره اور او پخته دی
* * *

که څوک په ځیر ځیر ویل وېرېزې
خوشحال نه وېر ه کا نه شر مېزې

هوښیار به واړه په دا پوهېزې
چه کاره زېزې کاره لوپېزې
* * *

که څوک نېکان دی که څوک بدان دی
په دا دنیا کښې چه په هرشان دی

مه یې ستاينه کړه مه یې غند نه
ته به یې څه کړې چه دخپل ځان دی
* * *

که دنیا تو حلو ا پخه شی
په ناگها نه په سپی جوته شی

نور دسر یو له کاره ووځی
جوته د سپیو په سپی خوړه شی

(۱) مست او اندر .

(۲) خصی، (۳) مشغول .

که دې ديار په يارۍ زړه وى
ديار به هر څه و تاته بڼه وى
قديم بې مثله دى عيب يې نشته
حادث به هېچېرې بې عيبه نه وى

* * *

که ډکه بڼه کښېنى يو ددرا وړى
بهتر تر دا دى چه بد ولد را وړى
دا ځاى د حيرت دى څو ځکه څه دم وھى
بدان چه بڼه راوړى نېکان چه بد راوړى

* * *

که زړه څو ځ تنگ کا چه يې قضا نه وى
که تل جنگو نه کا مرگ يې روانه وى
قضا چه و رشى بلا پرې سازه شى
که په ملکو نو چېرې بلانه وى

* * *

که زړه سخى لرى چه مال يې نه وى
په ځان مې وليده څه حال يې نه وى
که باز دې واړه هنر د ښکار لرى
ښکار به په څه کا چه بال يې نه وى

* * *

که ژاړې ژاړه په ژړا څه شى
که په ژړا دې لېمه ړانده شى
هغه چه ولاړل له دې جها نه
که ته باور کړې بېرته را نه شى

* * *

که سترگې نه لرم چه يې وگورى
بې د عينکو د کتاب توري

پېرۍ تنې کړې شکر و کاږم
چه لا پرې و ینم داسما ن ستورى

که سحر دستر گو غمز ی یی (۱) دادی
لکه چه ستا دی بلا دی دا دی
خوب ی خبر ی دی خو ب ی شکر ی دی (۲)
مشک و گلاب دی پکنی ادا دی

• • •

که سر د بنخی سپینی و پی شی
زپه یی و . . . ته هره گری شی
سری نه ده لکه پیری ده
چه پری ولاشی هاله سری شی

• • •

که سو ختگان دی که آموختگان دی
دزنگوز پو نو افرو ختگان دی

خدای یی روزی کره بنادی یی خپله ده
چه دغمو نو اندو ختگان دی

• • •

که شهر مر دان دی هغه خوانان دی
چه دوست دبنمن سره په خوی شادان دی

تل خو بن له دیو یا ران دوستان دی
تل تری په تمه لا دبنمان دی

• • •

که کرم که نه کرم دوا په بلا دی
که ورم که نه ورم واپه بلا دی

که خورم که نه خورم واپه بلا دی
که مرم که نه مرم دواپه بلا دی

(۱) په اوله قلمی نسخه کښی اوله مسره داسی ده : که سترگې وروځي
غمزی یی دادی .

(۲) په اوله قلمی نسخه کښی د (دی) په ځای (شوې) دی .

که لال و در او یا قوت الماس دی
وا په دا ناس دی واپه داناس دی
چه ناس دې نه وی په سین کښې پرېوځه
که جوا هر دې بېرون تر قیاس دی

• • •

که مې په ډېره ژړا لېمه و وځی
یارمې نا تر س دی په دایې څه و وځی
گلگو نې او ښکې سا په اهو نه
څه مې له ستر گو څه مې له زړه و وځی

• • •

که میندې لنگې دا پریدو دی
دو یو د تو رې ، توري ددو یو دی
ددین په کار کښې که آرا سته وی
عزت د خپلو هم د پردیو دی

• • •

که نا نا ن دی که هوښیا را ن دی
گومان دا مه کړه چه بېکارا ن دی
خوا به تر څه یې واپه په کار گڼه
چه پیدا شوی په د باران دی

• • •

که نور څه نه وی سړی چه زوړ شی
دکنگا شو نو په کار کښې جوړشی
خوانان چه پند نه منی د زړو بدکا
دبدخواها نو زړه به پرې سوړشی

• • •

که ورت ته وایې کله پوهېږی
قران که لولې کله گرو هېږی
دپلار په پند یې و تنه (۱) نه وی
بدان په خپلو بدو ستو هېږی (۲)

(۱) باور ، اطمینان . (۲) خپه کیږی اوستومانه کیږی .

که هر خو دو رې درا زې بلېږ دى
په مرگك به واړه په مخكه كښېږدى
حاصل د عمر خو دا دوه تو كه دى

چه وړاندې وروسته دوروسته پرېږدى
* * *

که هر خوبنه شى بيا د باد شا ه شى
لښکر دو لت لرى صا حب دجاه شى
بيا به تنها درو مى د گورو خولې ته
په خپل عمل به هاله اگا ه شى
* * *

که يار زما دى درست به زما شى
بستى به پرېږدى چست به زما شى
زړه به وزگار کاله غير ه فکر ه
په شپه او ورځ به په لوست زما شى
* * *

که يار دواړه (۲) وبله راي شى
درومى له ژبې په زړه كښې ځاى شى
چه دا بار يکې معنى يې بيا موندې
په هغه کس دې رحمت د خداى شى
* * *

گرېوان يې تل تل له کله عار لرى
مژگان يې تل تل کشته بسيار لرى
چه يې زما غوندې د لبر ه بيا مونده
هغه له نورو سره څه کار لرى
* * *

گل د گلابو نيست و موجود شى
لکه موجود دى هسې نا بود شى
که بوى يې پا تې شى په ابگينه كښې
په هغه بوى يې هرڅوك خوشنو د شى

(۲) په چاپي نسخه كښې (که يارى دواړه) دى .

گلزار ته راغله گلو نه چونی (۱)

تر مخ یې نه دی لا له مخ رو نې

چه کور ته درو می له گلستانه

گل یې لمن نیسی لا له لستو نې

• • •

گل یې له مخه د خو بی انځور غواړی

خواږه یې شهده شونډو پور غواړی

ډېر یې په طور د شیخ صنعان کړه

سترگې یې ښه ښه شیخان لاور غواړی

* * *

گناه که هر خو د سپر ی ډېر شمی

په شمار دو نو تر پا نو تېر شمی

نو مید دې نه شی د خدای له فضله

گوندي د فضل په ډکه و یر شمی

* * *

گندگی چه پر ته وی گونگت پر ی گرځی

چه نه وی پا څی ځنې و و رځی

ددنیا خلك اكثر گونگت دی

خو چه څه مو می ور باندې غور ځی

* * *

گوره پر ی غو ږ کړه شپېلۍ څه وایی

بېلتون پر ی ورغی هر گوره ښه وایی

سینه یې گوره څو څا یه سوي ده

زار د فراق کا نورڅه هېڅ نه وایی

* * *

گید پر بې زړه دی و هم وینواس لری

مزرې زړه و ر دی کله هراس لری

هغه مزرې نه دی هغه گید پر دی

په کار و بار کښې چه زړه کوزپاس لری

(۱) په اوله قلمی نسخه (گلرونک پرونۍ) دی.

لېا ن دې نه دې آبيحات دې
اېحيات دې صفوت صفات دې
چا چه نو شلې هغه يو څاڅکي
په هغه څاڅکي ديدن د ذات دې
* * *

لرگي چه و تو ټزي ها له به تير شي
په ښکر هنر وکړه ها له زهگير (۱) شي
تر درس چه ووځي علم حاصل کا
تر سرچه تېر شي سړي امير شي
* * *

لکه په و نو باندې خزان را شي
پيري هم هسې په خپل اوان را شي
خزان دو نو خو بي تا را ج کا
پيري هم هسې په زيان دځان راشي
* * *

لکه کتوه په لمبو ايشي
زما د ننه په زړه هغه شي
له چا به څه لره مانه په زړه لرم
خو زيم د خپلو سترگو په غشي
* * *

لکه گټنه دمال هنر لري
هسې خوړنه دمال هنر لري
لکه باز نه دمال هنر لري
هسې ساتنه دمال هنر لري
* * *

لويي په خداي بنايي يو هسې لوي بهوي
په ورځ دحشر چه گفتگوي به وي
دتو روپا نو په شست وشوي بهوي
غم دځان نه کا امتي جوي به وي

(۱) دلېندي دنيو لوځاي (ظفر اللغات)

له طبيبا نو عالم دوا غواړي
له در و پشا نو خلك دعا غواړي
خدا په دهبچا محتاج يې مه كړه
هر څوك له نورو خوشحال له تا غواړي
* * *

له شېره شېر زېږي له گرگه گرگ زېږي
له بازه بازوي له چرگه چرگ زېږي
هر څوك خپل اصل وټه رجوع كا
خطا كه نه وي له بزركه بزرك زېږي
* * *

ليلا مجنون ته وې په بيا بان تېښي
ولي له خلكه ، يې هسې گوښي
وې يې ما څه پوښتي مگر تا نه زده
تايم له خلكه گوښي پر يښي
* * *

مې كړه قابل شه چه څوك قابل شي
دېخت و ستور يو ته مقابل شي
قابل چه نه وي دولت كه بيا مومي
بقايي نه وي حال يې څه بل شي
* * *

مردان هغه دي چه همت ناك وي
په هره چار كې چست وچالاك وي
كه غم پرې راشي پر وا د غم نه كا
خوا به له هر چا په زېست په ژواكوي
* * *

مردان هغه دي چه همت ناك وي
دننگ په كار كښي چست وچالاك وي

دد يشن په كار كښي كه آراسته وي
په زړه هم پاك وي په خوله هم پاك وي

مرد به غيور وى مرد به صبور وى
هم به په عفو په كرم مشهور وى
نا مرد هغه دى په حقيقت كښې
چه دا خو تو كه يې له دله دور وى
* * *

مزرى په خپله ما ته نظر لرى
له بله دده كله حذر لرى
گيدې چه ښكار كا دشلانډو ملا ښو
خو رى يې له ترسه نظر لر برلرى
* * *

مزدى چه ډ پر گو رې ترس دې ډېر كم شى
چه در ته غږ مېا و هې په ځان دې غم شى
سړ و وهلى اژ در خو ډ ل نه كا
چه لمړ يې تود كا ها له ستم شى
* * *

مزدى خپل ډ غ لرى گيد ډ خپل ډ غ لرى
هر يو دخپلې چا رې دغد غ لرى
گداى د خپلې جونگرې غم كا
بادشاه دملك د حشم بيرغ (۱) لرى
* * *

معشوقه كومه چه طر بنا كه وى
ناز و نياز لرى په حسن پاكه وى
نه درو غجنه نه قهر جنه وى
نه بد خورا كه نه بد پو ښا كه وى
* * *

مغول پښتون سره په پېچ و تاب دى
چه پښتانه گورم خانه خراب دى
ښه ښه ځوانان شته په پښتانه كښې
چه لاس يې نه رسى خانه خراب دى

(۱) په اوله قلمى نسخه كښې (يرغ) راغلى دى يعنى مصلحت او اتفاق دى .

مقبول د خلکو په غم کښې ډوب وې
مقبول چه نه وې هر گوره خوب وې
چه نېست يې ځان کړ له عيبه خلاص شول
چه ځان يې هست کړ هغه معيوب وې
* * *

مگر چه کښل کاډاکا تېان دې
واړه خوشخط کښې سره يکسان دې
ځينې مشکې کښې (۱) ځينې کونجکې
دچا تر درو ، حرفو نه گران دې
* * *

ملا په علم په کتاب نازېزې
حاجې د حج په ثواب نازېزې
غازي دتورې په باب نازېزې
خوشحال په فضل دوهاب نازېزې
* * *

ملك دكلى چه دچا سپك وړې
دكلى مال به يې ښځې هلك وړې
تل چه په کور کښې مېرمن نا بوده وې
پې يې پيشو ختى غله يې مړک وړې
* * *

ملوك چه عدل ، عقل ، گرم لړى
اندوه يې کم وې له چاخه غم لړى
چه دا يې نه وې د ځان غليم دې
ځان به په خپله عالم ته گرم لړى
* * *

منت د خداى ښه دې نه دوگرې
دختکې نه د پوه زړې
چه مست سندوگان دې بار دچانه وړې
غوايه تر بار لاندې پرېزده چه خړې

(۱) ليکى .

موږ هم هغه گټه چه زړه يې موږ وړي
مترگي مې لري که زوږ که ووږي
که ډېر دولت لري چه تمه خواست کا
دگدا يې و کار ته جوړوي
* * *

مو من هغه دى چه جوړ يقين لري
وېره له خدا په اندوه دد ين لري
بار د هر چا وړي خپل بار په چا نه‌زدي
ښه يې کړ دار وړي ښه همنشين لري
* * *

مو من هغه دى چه ترس دخداى لري
چه ترس دخداى لري زړه‌دې په‌خاي لري
مو من دې غم نه کا د گنا هو نرو
چه گنا هو نه دشيطان په راي لري
* * *

مو نږه توتيان يو په بني راغلي
گلونه گور و ښکلي ښا غلي
خو مو قسمت وړي پکښې به او سو
بيا به ترې درو مو زړونه دا غلي
* * *

مو نږه مزي يو په ښکار راغلي
دښکار غمو نو زړونه دا غلي
چه بخت يې بدوي ښکاريې هم بدوي
ښه ښه ښکارو نه کا په بخت ښاغلي
* * *

مهينه توره خو رنگ تمام وړي
خيني يې گېده يا يو اندام وړي
خيني مخ واړوي نوغى (۱) ونه کا
دهغو تورو نا حق خو ک نام وړي

(۱) نوغى = داغ ، اثر ، علامه (ظفراللفات) .

مېر ه دې توره ، وز كړه ، وډيا لري
نيڅه دې حسن ، شرم ، حيا لري
نورې پوښتنې و رځنې مه كړه
هرڅه به ښه لري هغه چه دا لري
• • •

مېر ه هغه دى چه صبر ناك وي
دور اند پښى لري په لمن پاك وي
چه دا يې نه وي په سر يې خاورې
گنده يې عمر گنده يې ژواك وي
• • •

مينه په هر چا چه دځه دپاره شى
بقا يې نه وي زر زر ناكاره شى
چه حقانې وي مقصود هېڅ نه لري
دهغې مينې به تل ننډاره شى
• • •

مينه چه تېره دسړى تر هله شى
درومى دننه په ما غزه كښې كېده شى
دهغې مينې زوال هر گز نه وي
دهدپا سه په ساعت ډډه شى
• • •

ناستې و لاړې دې په خرڅنې دى
ډېرې فتنې دې په سترگو كښې دى
په زړه مې واړه لكه ملهم لگى
دانا ساي زې ترمساز و ښې دى
• • •

ناكس دې و خوزى دسترگو كسى
دانا نا دار و گړى كسى
لال و گوهر پرېو دى له خپله لاسه
په لاس مشكې كو نځكې نيسي

(۱) نوغى = داغ ، اثر ، (ظفر اللغات) .

ناکس هغه دی چه اصل بد لری
دنبك خواها نو نصیحت رد لری
د حق دارا نو د حق پروا نه کا
آدم لیده شی خصلت د ، دد لری
• • •

نصرت هو رې وی هو رې چه شخوند وی
دو لیت هو رې وی چه کار په سندوی
په وخت د پینی (۱) لستو پی ډېر غری
په وخت د تو رې ښکاره مړ و ند وی
• • •

نظر که وکړې او وه اسما نه دی
اووه اسما نه دی اووه جها نه دی
اسرار یې هېچا موند لی نه دی
خبرې ډېرې په خوځو شانه دی
• • •

نفس و شیطان سره یو تن و جود دی
په دوه صورتیه سره نمود دی
دواړه مړ دود دی په شریعت کښې
چه د مړ دود منی هغه مړ دود دی
• • •

نن ډېر ښکېخواه وی سبا بد خواه شی
نن ډېر گمراه وی سبا په راه شی
ژړونه په حکم د گرد گاردی
قضا ته گوری چه څو ک اکا ه شی

(۲) پینه ، دخوراک لړکینه کاسه ده ، مطلب دادی چه دکاسی او خوراک
په وخت کښې ډېر خلک لستو پی رانغاړی. او ښایي چه دغه کلمه
پینه وی .

نو کر ژو ندی نه دی کاریږي دمړه وی
خپل زړه یې نه وی دصا حب په زړه وی
چه و رته حکم دخپل صا حب وی
که هر خو گران وی هم یې په وړه وی
* * *

نه به په بېرته زما ځوانی راشی
نه به بیا دور ، شاه جما نی را شی
یو زوی مې نشته دېر ش د ی که څودی
چه به په ده کښې زما خانی را شی
* * *

نه به زما غوندې بل ننګیا لی را شی
نه به زما غوندې بل جنګیا لی را شی
خټک لا پر پښ ده په درست افغان کښې
عجب که هسی فرهنگیا لی را شی
* * *

واده څو ک مه کا ښی او دو نه غم دی
دده غمو نه له عمره سم دی
سخ دهغو دی چه لوندان دی
په غم نیولی دیو ه دم دی
* * *

واده دې هر هر پسر لی هر کال وی
ښځه دې ځوانه اس دې نیم زال وی
دا دواړه تو که ددو لټمنو دی
ځینې دې تښتی څو ک چه کنګال (۱) وی
* * *

واړه غلط دی چه څو ک خپل ځان ستا یی
کبر لوی یی کا پر پشان پښان وایی
که هر څو لوی شی سړی بیا خاورې دی
خوشحاله کبر لوی یی په خدای ښا یی

(۱) کنګال = مفلس (ظفر اللغات) .

واړه مستان دی چه مخ زیبا لری
دخیلو تو رو سترگو صهیا لری
باور یې هېچېرې په وعده نه بویه
په خوله به تل سبا سبا لری
* * *

وايي په زړه دې غمو نه خو مړه دی
خو دا ناسا زې راسره هو مړه دی
هرچه مین شی زما په پوهه
دقهر و لې مزی تر ټو مړه دی
* * *

وايي دخونی شاهتیر دې ول لری
کونډی ، تنکی دی ، لنډی ، خلل لری
زه هم پوهېږم دزلزلې ده
تکيه دا خونه د عزوجل لری
* * *

وخت به دژمی وی که وخت دا وړی
چه به را وا غوندي دمرگ خرخوړی
ما به په تو رو خاور کښې واچوی
پکښې به پر ټو خم زه بوړی بوړی
* * *

ورته حیران شم که دانا یی دی
دجنسه ، جنسه چه اشنا یی دی
هر څو ک خپل اصل سره و صلت لری
له بله اصله یې جدا یی دی
* * *

ونه په ولې تازه ولاړه وی
چه وینځ یې نه وی خوبی یې ولاړه وی

اوبه ، باد ، خاورې ، ورلره بویه
وینځ یې قایم شی چه دا څه واپړه وی

ویل له باغه شی له راغه څه وایي
صفت دگل شی اغزی څوک څه ستایي
رانجه زېب نه کا په پرو ندو سترگو
که ناز کا ناز یې په بدرنگ نه بنا یي

* * *

هاتی چه و مری بوی یې پیدا شی
په لاری تلو نی چه څوک پرې را شی
پو زه نیو لې ځنې تېرېزی
خلاصی یې نه وی یوه بلا شی

* * *

هر چه د تورو زلفو مېرمنې دی
په تورو، ز پرو باندي مینې دی
دسپینو ز پرو بلا په دو یو شه
ولې له واپړو په زړه غمجنې دی

* * *

هر څوک په خپله وعده قضا وژنی
ومری فنا شی، نه یې بیا بیا وژنی
خوڅو مرگو نه را باندي را غله
دیار بېلتون می تر مرگ پخوا وژنی

* * *

هر یو تر بله بهتر، ځان خپل گڼی
نشته چه ځان به کهتر تر بل گڼی
په خپل خپل عقل هر څوک غره وی
په هره چار کښې خپل ځان عاقل گڼی

* * *

هغه استاد گڼه چه در ته څه ښیي
کشر هم مشر وی چه در ته ښه ښیي

په سپینه زیره به یې منت لرم
که ووړ کی را شی را ته څه وښیي

هغه چه تو رې دېری په وخت و هی
هغه یې وایه د بل په بخت و هی
سپا هیان د تمې د خپل مقصودوی
د تنگسې تو رې خښتن د تخت و هی
* * *

هغه چه شرم د خا صو و عا مو دی
که زو یه و رو نه دنېک فرجا مو دی
دمې و په رنگ شه په مخکه رنگ شه
چه بد نام کړو نی د خو نېکنا مو دی
* * *

هغه چه عهد قول پیمان لری
پرې مې سلام دی دین وایمان لری
خو ک چه ددین و ایمان سامان لری
ارمان یې کوم دی چه به ارمان لری
* * *

هغه چه قول قرار متین لری
دو لت ددین د دنیا قرین لری
چه دایې نه وی نور شه یې مه گوره
که ښې ښې چارې د دنیا ددین لری
* * *

هغه چه کبر خو د پرستی لری
خدای دې هو مره با لا پستی لری
کا مل به هېچېرې بل رای دزړه نه کا
اشیا د خدای په هستی هستی لری
* * *

هغه چه مخ لری خو ښې ورېشې (۱) واخلی
په وېش چه سر شی بخړې ښې ښې واخلی
هغه چه نه کری په و ښو گرځی
هغه چه وکری هغه رشې واخلی

(۱) ورېشه = حلوا .

هغه محبوبې واده فایقې دی
چه په پاکۍ ، په عفت شا یقې دی
خه شو که مچ په شکر و وگرځي
شکرې کله د مچ لا یقې دی
* * *

همت چه لوی لری که مال یې کم وی
بناد وی ، آزاد وی ، شاه عالم وی
چه دون همت وی خسیس ، ممسک وی
که مال یې ډېر دی ، نصیب یې غم وی
* * *

همېش به هېڅو ك په دنیا نه وی
په وار په وار به ورځنې تله وی
مرغو نه راشی په باغ کښې کښېنې
بیا یې دباغه نه الوته وی
* * *

هند کی چه هېڅ دی ، په بهادرو می
خواری له خپله شاه مته مو می
یو یې ، وفا نشته ، بل یې حیا نشته
بل یې خواړه ځی دخواست ترکومی
* * *

هنر په دوه ورځې ښکاره دکس شی
عیب یې ورو ، ورو ښکاره پس ، پس شی
یو شان مرغی نه شی دسړی له خالي
ځینې با زونه ، کار گان گرگس شی
* * *

هوبنیار به چست و چالاك بېدار وی
په هر ه چار به زرخیر دار وی
ډېر به عمل لری ، لږ یې خبرې
په هر زمان به یې نظر په کار وی

هونبیار به نه وی چه احمق ته پندوایی
خو ږي خبرې خرونو ته نه بنا یې
خوا ږه د خرو نه دی ، د آدم زاد دی
چه یې خو راک نه زده څه یې مزه ستایې
* * *

هونبیار به نه وی چه نا دا ن ته پند وایی
خړه ته خبره دقند دخوند وایی
په هر هر ټو کی کنبید ه نه کېږي
ولې به هر چاته پند خر د مند وایی
* * *

هونبیار به هر چېرې په زړه ډارنوی
په جنگ چه ورشی نوربه تورزن وی
نا دا ن به تورو ، و ته هوس کا
چه توري وېرېښی نور به ریخن (۱) وی
* * *

هونبیار به هر چېرې محتاج دپند وی
پند به په ده باندې بهترتر قند وی
نادان به هېچېرې دپند پر وانه کا
پند به په ده باندې دحفظل خوندوی
* * *

هونبیار به هر کله زمانه ساز وی
په دا نایی به یې دکار آغا ز وی
نا دا ن به هېچېرې په دا خبر نه وی
په هر یو کار به یې بې ځایه رازوی
* * *

هونبیار به هر کله فهم په دم لری
نظر به عینې په خپل قدم لری
دم غنیمت گڼه په هېڅ مغرور مه شه
که دلگیر کنبېښی اسمان څه غم لری

(۱) ریخ = نرم غوشایی .

هونښيار به هېچېرې بې پنده نه وى
کار او گفتار به يې بې خونده نه وى
چه عقل نه لرى بد نفس بې شرم وى
فکريې هېچېرې بې شخوند نه وى
* * *

هونښيار به هيڅکله له ځانه خوش نه وى
په خپل دانش به فضول سرکشنه وى
چه ډېر ښه وى چه تجربه بې لرى
په کار و بار به دهغوى اش (۱) نه وى
* * *

هونښيار غليم به په خو له جنگ غواړى
ډېر به تر جنگه په اشتى وياړى
عمر خو يو دى چه په غم درو مى
داهسي عمر دې و با و نغاړى
* * *

يار به ديار په يارى وياړى
په هره چار به يې ښېگړه غواړى
که يار يې خاندى دى به هم خاندى
که ياريې ژاړى دى به هم ژاړى
* * *

يارى په مهر په محبت شى
پکښې له پسه هنر حکمت شى
چه نه يې دا وى نه يې هغه وى
اخر په دواړه لور يه زحمت شى
* * *

يا ښه ځوانان دى يا ښه اسپاندى
چه ورته گران او مشکل اسان شى
دچا چه نه وى دا دواړه توکله
عيب يې مه کړه که هر اسان دى

(۱) تعجب ، حيرانى .

ياغی با زو نه يو يو باز دار نیسی
څه چرگې نه دی چه یې هر خوار نیسی

دهر ی چا رې اسباب پیدا کړه
افسون دې زده کا هغه چه مار نیسی

* * *

يو چه مين شی دبل پرې رخه وی
چه سره بېل شی باندې یې سڅه وی
گل که ښه نه وی بلبل به څه کا وه

مینه په هر څه د څه له مخه وی

* * *

يو څه خار ښی دی چه هو یدا شی
په څو څو رنگه سره شیدا شی

عیب تر شا کا په لېونتوب کښی
ددوو په منځ کښی دریم پیدا شی

* * *

يو دی چه هر کله حلوا شېرینه خوری
بل دی چه تل تل او گر ه جوینه خوری

په مرگ به دواړه سره يو رنگ مری
دگور چینجی به یې غوښې په مینه خوری

* * *

يو مست د میو څو پیما نی لری
بل د جایفلو یو څو دا نی لری

خبر په حال دمستا نو نه دی
دخیلې چا رې سل افسا نی لری

(ي)

احمق در و بنيم که احمق گوري
احمق پانده دي په سترگو توري
تورو ته سپين وایي سپين و ته تورو وایي
په غوړو نه اوري خبري نوري

* * *

ادب چه نه اوي په سپين په تور کښي
عزت به نه وي په هغه کور کښي
دولت به درو مي له هغه خلکه
چه سره تل وي په شورو کښي

* * *

اور که بخري وي ځني به وېره کړي
غليم که څري (۱) وي ځني به وېره کړي
نور نور رنځور نه به و تا ته څه وایم
بندي که خري وي ځني به وېره کړي

* * *

اوښ مي تيار دي کجاوه باندي
ياران مي و لارل واره دوراندې
دايم روان يم و رپسي درو ميم
جرس فریاد کا خبر را کاندې

* * *

اي چه بي مثل په کړه او وړه يي
کل رنگه روغه د خدای په کړه يي
دا هسي ولي د زړه په وړه يي
په هېچا نه يي خو په خپل زړه يي

(۱) څري، دټوپک دشيش لگو لو کوچنی نښه جاسوس .

ای چه پرې و ما ته ستا یی
که یار مې و وینې بیا به ووا یی
هرچا چه ولید ه باندې بلبل شو
منځ دې که گل دی ددلر با یی
* * *

ای چه په رو کښې گزار ته ساز یی
ستر گې دې لکې غو ږپه اواز یی
غارې غرخه دی در با ندې در غی
په تخر ګک یی و له که تیر انداز یی
* * *

ای چه خبرې کړې خو ږې شیر ینې
ولې دې وو تې په عمل کښې سپینې
گفتار سور گل دی دا نار دو نې
کردار انار دی که ته یی وینې
* * *

ای چه له مانه علم مکتب غواړې
دود ، د عجم غواړې دود، د عرب غواړې
روغ یې که روغ نه یې راته ووايه
له عاشقانوچه ته مذهب غواړې
* * *

ای چه یارې کړې په خو خو غاړې
په تله ور کړه (۱) په خروار غواړې
یار دې دخپله لاسه په گور کړ
بیا یې په های ، های په ورت، ورت ژاړې
* * *

ای دچشما نو په غمز ه الما سې
دا څه هنر دی له عاشق ستاسې
ترسر تر پايه راته ووايه
ترې دې و یستلی یم لا مې و با سې

(۱) دریمه قلمی نسخه کښې (ورکړې) دی.

با ران چه وشي په پته باندې
هاله تاز ه شي عمل (۱) پرې کاندې
زړه مې پته دی باندې دی مهر
پرې تاز ه کېږم خو را ته خاندې
* * *

باغ ونې و چې لری هم ترې
هم یې کېترې شته هم یې مهترې
په سایه کورې په مېو و پورې
ته هغه و نې گنه برترې
* * *

باورکه و کړې په جز او کل کېږي
مردان به تل و ی په تو کل کېږي
دا ډېرې غاړې نغمې صو تو نه
نشته په باز کېږي ، دی په بلبل کېږي
* * *

بد خواه دې خوار اوسه ، ته ور ته غټ اوسې
خپل نیت دې زغره ته پکېږي پټ اوسې
خو چه بڼا دی دی خو چه غمو نه دی
و دواړو تو کوته په مخ په خټ اوسې
* * *

بزرگی په تابنا یی که ته ستار یې
ستار که نه یې کله بزرگوارې
چه پرې حاجت دمحتاج پوره نه شي
که مال دې ډېر دی کله مالدار یې
* * *

بلا بلا وایې بلا هم ته یې
خپل بڼه هم یاد کړه که بلا نه یې
توره د ژبې توره داوسپنې
خه غوڅو لکا خبر لانه یې

(۱) په دوهمه قلمي نسخه کېږي د عمل په ځای (خوبی) دی .

بله به نه وی په حق شنا س کښې
تل به په حمدوی تل په سپا س کښې
چه یې جار با سی ، هورې جار و ځی
زړو نه تسخیر دی د خدای په لاس کښې
* * *

بې قدره نه دی دراز خبرې
درا ز خبرې دی مر غلرې
ځای یې دننه د زړه صندوق دی
ور به یې نه کړې همد م ته لېرې
* * *

پاکان به د رومی په پاکې لارې
نا پاک به کاندې نا پاکې چارې
چه سترگې نه لری ورته به څه ښیم
د هر هر باغ دی مېوې تیارې
* * *

پاکې چه را شی په هغه کور کښې
بلا یې وسپزی زوره په اور کښې
یوسف چه پاک و ځکه باد شاه شو
څه شو که بند و نا حق په تور کښې
* * *

پرین (۱) که ښه دی په کار و بار کښې
نه ډېر فکرونه ، زړغی (۲) په کار کښې
زړغی نامرد کاله کاره پاتې شی
مرد ټول اختیاروی په زیستروزگار کښې

(۱) پرین = بندوبس ، سرشته ، انتظام .

(۲) زړغی = تردد ، هغه دغه ، بی زړه توب . په دریمه قلمی نسخه

کښې (زړغه) دی خو دواړه شکلونه یوه معنی لری ، یعنی زړه وهنه او تردد.

پنډه پنډه شکرې هسې شیرینې
په هر سپې نغري په مخ نسرینې
مین ستا هسې په غم کشی کښې
تلی خبرې ستا شکرینې
* * *

په استخفاف د باد شاه دولت بایلي
په استخفاف د ملا جنت بایلي
په استخفاف د چهار یارا نو
هم مؤدت بایلي هم مروت بایلي
* * *

په تن سپمینه یې په رنگ رنگینه یې
په لب شرینه یې په مومشکینه یې
زه دې مجنون یم که ته لایلی
زه دې فرهاد یم که ته شرینه یې
* * *

په تن هلو نه رگ و ریشه یې
په دا که گوړې یوه پشه یې
خوی د ددا نو دلېوا نو پرېز ده
که ته سپری یې په اندېشه یې
* * *

په جنگ کښې مټ کړه تربل دوړاندې
که و مړې و مړې رحمت در باندې
ژوندی که پاتې شوی ځان دې عزیز کړ
نور په خبرې در ځنې کاندې
* * *

په چا چه نه پسندې گرانې دشواري
په تا به نه درځی دشواري چارې

په خدا ږو واره جزا سزالری
تر پښو که لاندې کړې مېړی په لارې

په ځان خبر شه چه چر ته ځای لري
چه تخت نشین یې څه هوی وهای لري
ځای دي په پور ته تر ملکوت دی
چه نا سو تی شو یې خوی د گدای لري
* * *

په خو د ځان په بڼه وه بیدار یې
وېښته دي کو ښه هم پرې ازار یې
فکر دگور د خواریو نه کړي
بند بند به پروت وي ولی قرار یې
* * *

په خو وای وای لري چه لږ بیمار شي
پروا دي نه وی چه چاق تیار شي
هېڅ یې نا بود یې چه بڼه مې ولیدي
غفلت خوار کړي که خبر دار شي
* * *

په خپل مقصود پسې په څه مجنون یې
په خپل مطلب پسې د وڅه مفتون یې
په خو خوشحال شي چه په کام کامیاب شي
د کام په نه موندل هر دم محزون یې
* * *

په دا دنیا کښې بڼې خړ ښې مینې
په درنگ تر خې شي که ته یې وینې
نور څه یې مه گڼه واره مقصود دی
تر خوله که و باسې تر خې شیرینې
* * *

په درسته وړځ چه تلا تو ب (۱) کړي
د دنیا چاري په څه آشوب کړي
خوشحاله پا څه دا سپري تو ب کړي؟
چه چرک به وینس وی ته به لاخوب کړي

(۱) ناقراری - ناآرامی (ظفراللغات) .

په دواړو زلفو کېه عنبر بيزه يې
په دواړو شونډو کېه شکر ريزه يې

داڅه لانورې خو بې دې ډېرې دى
بابا دې و مره بلا سر تيزه يې
* * *

په رنگ په حسن په خو نا دره يې
نبېوه غمزې لري خو جلو ه گر ه يې
له خپله ياره خو زوړه و ره يې
خو چغه پو خلا شې بيا مره ره يې
* * *

په رنگ په حسن تاز ه بلوڅه يې
په تن کېنې سپينه تر تا زه پو څه يې
ترسر ترپا يه کمې دې نشته
په بنو خبر و څه خبر لو څه يې
* * *

په رنگ په شکل بنا يسته ميوري
په زړه سنگينه نا تر سه کورې
يا را ان ډېر خوښ کړې بيايې ډېر خواړ کړې
دا رو د زړو نو ، د زړو نو خورې
* * *

په رنگ رنگينه يې په مخ نسرينه يې
په لب شير ينه يې په تن سېمينه يې
درسته گلزار يې تر سر تر پا يه
عيب دې دا دى په زړه سنگينه يې
* * *

په رنگ کېه حوره ده پرې گرفتارمه شې
چه خوى يې بدوى د بندځي يارمه شې

خوشحال ته گوزه چه يو څه يار لري
له بده خو يه يې ته خبر دارمه شې

په روم په شام شی دلیلي خبرې
په هند په سند شی دمجنو ن سند رې
عشق مې په مثل نا فه دمنېك شو
چه بوی یې خور شو په نژدې لري
* * *

په زړه مې هو مړه نه دی انبارې
چه یې قلم کا په کاغذ نگاري
یا بیا نيزي زما په ژبه
یا یې قا صد کا در ته تکراري
* * *

په زلفو کفر په مخ اسلام لري
دستر گو سحر په زړو نوعام لري
خیال به ته نه کړې خیال به نورخوک کا
چه نن څه ځان گنې هغه غلام لري
* * *

په غم دنورو و غم ته ساز مه شي
سپك و عالم ته په خپل اواز مه شي
سړي په تمه دبل بنده شي
دعا به دا کړم اخته په آز مه شي
* * *

په غرو نو مه څه تر غرو نو پرې مه وځي
تر غرونو پرې وځي تر زړو نو پرې مه وځي
زړو نه څه واړه بر ابرنه دی
درو مه تر زړو نو دمړو نو پرې مه وځي
* * *

په قد د سبر ترو نې بو که یې
په رنگ په اصل په خوی ملوکه یې
کمی دې نشته په شش وپنج کښې (۱)
په چار په هر څه د زړگی خو که یې

(۱) په اوله قلمی نسخه کښې دغه بیت داسې دی :
کمی دې نشته دهرې چارې ځکه دننه دزړگی خو که یې

په كوه قاف كښې ، رهبر دوړاندې
كه درو مى نه به وى سختى در باندې

كه بې رهبره په سم ميدان د رو مې
خو خو بلا شى په تا هړاندې
* * *

په لاس چه واخلى مردارې چارې
نوم شى د ښځې د زنا كارې
كه نه يې مرگ وى ، نه يې طلاق وى
په مرد يې بند شى د جنت لارې
* * *

په مار چه وار جوړ كړې ، گوزار پرې نه كړې
خپل زړه خو وپوښته چه زړه داڅه كړې
كه غول توب دى كه ښاغلى توب دى
خو دبه په زړه كښې ننداره وكړې
* * *

تر ظل كښې مه نى د هغې و نې
چه يې نه سته نه پا نې وينى (۱)
نه يوه و نه با غى په غو لې
نه ډېرې و نې پلو سې غنې
* * *

تر مشكو ښې دى دوطن خاورې
تو دې او بـه دى دوطن واوړې
ما چه دا هسې وطن ته شا كړه
زړه كړم كه نور چا؟ گمان په چاورې
* * *

تر غرو نو پرې وځي تر زړو نو پرې مه وځي
دسرو مزر يو په ډكه كښې مه وځي
چه څوك يې نه پسندى هر چا ته بدوى
په هغو هسې چارو پسې مه وځي

(۱) د پښتو ټولنې په دريمه نسخه كښې (ونى) راغلى دى .

تڙي چه سخت وي ساعت پرې باندې
خو ږي او به و رشي سرې ورباندې
وخت دا ها پر وي ته را ته و وا يه
چه خو خو بنسې به حاصله كاندې
* * *

تعليم دزاغ و زغن كه ډېر وكړې
بنكار به پرې كله د باز په خپروكړې
دتر خي اوسپنې توره كړه سازه
غزا به كله په هغه شمشېر و كړې
* * *

تل خا موشي كړه چه تل بيغم وي
تمه له چا مه كړه چه بې ترحم وي
خوښ په هنر او سه خو بنسې په مال مه كړه
هسي كا رو نه كړه چه بې ندم وي
* * *

تور غرو نه سپين كړې په سپينې واورې
په سبزه شنې كړې دا تو رې خاورې
رنګ رنګ گلو نه دچمن وا كړې
باده ! دا ته يې چه داخه را و رې
* * *

تورې زلفينې په مخ شان شان لري
ور بل په وچولي پر يشان پريشان لري
دنورو كودو و حاجت هيڅ نشته
دسترگو سحر جهان جهان لري
* * *

تو رې زلفينې لكه سنبل لري
خو بې دحسن زيا ته ترگل لري
چه دسر يو په زړو نو گرځي
ته هغه هو مره زيبا يې گل لري

ته چه باد شاه دشمن رو یو یی
غوره دلخوا هه د سنبل مو یو یی
تر سر تر پا یه گل یی سنبل یی
بد چه په نغو ته د خوبد خو یو یی
* * *

ثابت په ما کړه گناه مهر و یی
لاله عذارې عنبرین مو یی
له هغه پسه توره را وا خله
وینې زما کړه د گردن تو یی
* * *

جنت په څه کښې دی په خو شخو یی کښې
دوزخ په څه کښې دی په بد گو یی کښې
چه نیت یی لوی دی هغه خدای لوی کا
کمی یی نه وی په دالو یی کښې
* * *

جهان کمر دی څڅلې ته یی
فعل دې بزغ دی بزغ کړو نی ته یی
لکه چه بزغ کړې هغه به واورې
راشه خبر شه که خبر نه یی
* * *

چا ته چه څا کښې په څا کښې پرېوځې
بلا چه غوا پرې په بلا به کښېوځې
په څو به روغ اوسې دا فکر ښه وکړه
په پرانگ پرهار وکړې بیا ورپسېوځې
* * *

چرګان بې وخته بانگو نه کاندې
بیا څه بلا دی باندې هړاندې (۱)
زه یی بې وخته له یاره بېل کړم
چا په یی سازه شه په ستونی باندې

(۱) هړاند = لکيا او اخته .

چه ايني ته بنکاره ديدار کړي
اينه درسته سره گلزار کړي
چه شونډه يې کنبېږ دې دجام په مورگو
او به په جام کنبې رب (۱) انارکړي
* * *

چه باد شاها نو، ته واخلې تورې
ددوی خبرې شې په ملک مشهورې
که بيا باور کا په باد شاها نو
هغه به ميندې په خان کا بورې
* * *

چه جنگيا لړۍ بنځه په کور کنبې
دهغه کس وی ژو ندون په اور کنبې
بنځه حلیمه بنه ده خو شخو یه
بده به تل وی په شراو شور کنبې
* * *

چه چا ته ورکړې بيا يې پرې زبادکړې
خپل ورکړه واړه (۲) هسې بر بادکړې
که توره ما ته کړې په جنگ کنبې هيڅ دی
کار دمړانې چه چا ته یاد کړې
* * *

چه خوک دې بنه پو بنتی و رځنې بنه وایې
که دی بلاوی و رته لیمه وایې

چه د زړه مهر دې و رځنې مات شې
که هر خوښه وی و رته بنه نه وایې

(۱) - دانارو عرق او لعاب .

(۲) په دریمه قلمی نسخه کنبې داسی ده : خپل ورکړه هرگوره واړه
برباد کړې .

چه خیال مکیز کړې هو مړه خو نرېز کړې
چه خپل عاشق سره خیال و مکېز کړې

رانجه چه پورې کړې په برندو سترگو
خنجر د جنګ او دفتني تېز کړې

* * *

چه را ته غوټه دوړو خو میان لری
په زړه دې څه دی بیا کوم گومان لري

ناحق دېدو گومان ښه نه دی
کافره نه یې ته هم ایمان لري

* * *

چه را ښکاره شی د دنیا چارې
فکر مې لا پر شی په لارې لارې

فکر مې سترې په بېرته را شی
دوړاندې را شی لارې حصا رې

* * *

چه را ښکاره شوې یو څه نگارې
څه جفا کارې که پری وارې

خو مې په تا باندې مینه زیا تېزې
ته راته غاښ چيچې هسې خو نخوارې

* * *

چه رو ، یو (۱) نه وی د زړه د ژبې
تل به نیولی وی هغه په تبې

چه بد بوی لری ډېره تلخی لری
ځکه غوڅېږی سرد تر بې

(۱) په دوهمه قلمی نسخه کېښې چه (رویی نه وی) راغلی دی .

چه زر دې غم شې هسې زر دار مه شې
چه زر دې هېڅ نه وی هغه (۱) پيشکارمه شې
په دا لاس راشه په دا لاس درو مه
دلې و ډېرو په حساب په شمار مه شې

* * *

چه زغلو نه دا سو نو کاندې
نظر دې کوز لری په مخکې باندې
چه اس په لوړ و ژو رو غغلي
اس يې پر پو ځی تر ځان د لاندې

* * *

چه سختې چارې، لری دوړاندې
په څه بې غمه په قهقه خاندې
هسې په زړه کښې فکرو نه کړې
چه هو مره څو ک دی تر څا و رو لاندې

* * *

چه ښه مړ داندی د دین د لاری
پتې به نه وی ددو یو چارې
او به چه نه وی دوا په شرع
هغه اوبه به گڼی مړ داری

* * *

چه عیب نه لری که هسې یار غواړې
دا هسې یار به په کوم دیار غواړې
بې عیبه یار به چیرې بیا نه مو مې
که گرځې، گرځې جهان بسیار غواړې

* * *

چه قدر نه لری دباد شاه دمنې
تو یې به ته کا په خدمت کښې وینې
هغه نو کړ دې ښا دیه نه کا
هر څه به با یلی که ته یې وینې

(۱) په اوله قلمی نسخه کښې (هسې نیستکارمه شې) دی .

چه کار پرې پېښ شى په جز په کل کښې
مردان به تل وى په تو کل کښې
په باغ کښې نور ، نور مرغى مېوې خورى
بلبل نظر لرى د باغ په گل کښې

* * *

چه نه خوانان لرى نه زر نه شولې
هغه به ولى زور ور بولې
که دا يې واپه وى چه يې خوانى نه وى
ز په بوډى به و چا ته پسولې

* * *

چه هو مره قهر دگو تو مر وړ کړې
په دا پوهېږم ز په به را سوړ کړې
چه اوس دې نور (۱) په لاس نيولى دى
بې بخته نه يې که دا کبر زوړ کړې

* * *

چه ياد ولى شى گد شته چا رې
فايده نشته ، شته څه خو ، بارې
گوندي څو کړند وا خلى ځاى دحذر دى
غلط نور نه درو مى په غلطه لارې

* * *

چه يې له چا گڼې ، لاته ولى نه يې
کا مل د خداى په پېژاند گلى نه يې
احوال يې و گوړه په توا ريخ کښې
خوشحاله صبر کړه به تر على نه يې

* * *

څار تر هو بنيار شم د هو بنيار خبرې
دروغ رښتيا يې دى واپه شکرې
دنا دانا نو رښتيا څه سود لرى
چه يې خبرې دى له خيره لرې

(۱) په دوهمه قلمى نسخه کښې (نوى) راغلى دى .

خوانی چه و لاره ور سره لاری
دېرې خو بی که ژارې ژارې
بیا به په بېر ته خوانی را نه شی
که یې له پیره له طبیبه غواړې
* * *

خو از موده نه شی په کارو بار کښې
په صحبتو نو په ملک په ښکار کښې

هو مړه په زوی په ورور با ور مه کړه
ورانې به درو لی په لوی لوی کار کښې
* * *

خو به په لوی په غاړه دوه (۱) بولي
د غریبې بد لي بولي

زه در پوهینم زړه دې زخمی دی
در غېد لو طبیب در بولي
* * *

خوبه دې تلوی دا اوړې (۲) پاوړې
چه دې په زړه وی په خوله یې راوړې

خو یې و نه خوړې کله به اوړې
چه بلا غواړې په بلا واوړې
* * *

خو به سو دو نه کو رته راواړې
خو به خوا نو نه دخوړ وخواړې

خو به خو بو نه دخوښی کاړې
اخر به پر بوخی درباندي کاړې

(۱) په چاپی نسخو کښې (دده) راغلی دی .

(۲) چټې او خوشی چاری .

خو شو بنسادی دی په دا افاق کښې
واړه به بیا مومي په اتفاق کښې
خو شو غمو نه یا محنتو نه دی
یا په دروغ کښې دی یا په نفاق کښې
* * *

خو ډ کي خونې وې چه مرګی لو ټ کړې
خو خلکي یې سره کو ټ کو ټ کړې
مرګ یو تر یخ جام دی در ته نیولی
خوبه ترې خوله نیسي دا جام به کوټ کړی
* * *

خوک چه یاد پری په نژدې لري
تر هر چا ښې دی د یار خبرې
ځینې خبرې لکه مشکې دې
ځینې خبرې دې مرغلي
* * *

څه یې حیرانه سپر یه څه یې
خا وري یې باد یې اور یې او به یې
که یو دې نه وی په دا خلور کښې
نور د ژوند یو په شمار نه یې
* * *

خیر په دا کښې دی چه ډېر ما لدارنه یې
په غم د عشر دزکوة گرفتار نه یې
لکه دې د خل دی هسې دې خرڅ دی
محتاج و چاته په لږ بسیار نه یې
* * *

خپل بند و بست دی د هرې چارې
پا کې مشکو کې شته ، اوبه مردارې

پاکې اوبه یو یه زیست او روزګار لره
مردارې کله دی سزا واري

خپل دې پردی کړل پر دی به خپل نه کړې
خصلت دې بد شو خصلت به بل نه کړې
غم دې په بخره شو بڼا دی به تل نه کړې
چه نا قابل یسې خان به قابل نه کړې
* * *

خپل مال په ترس په صرفه په بیم خورې
دبل غم نه کړې که درست که نیم خورې
په کور د کونډې رنډې یتیم خو رې
ملا دا و لې اور د جحیم خو رې
* * *

خدايه چه پاك دى نا پاك يې مه کړې
دنا پا کا نو سابو ن تو به کړې
چه په منځ رو نى و گور ته د رومى
کرم دې ډېر دى ما هم هغه کړې
* * *

خلک چه غواړي لورې ژورې
له مانه مه غواړه ته دا خبرې
په پټې سترگې به نندارې کړم
چه را ته يو دى نژدې هم لرې
* * *

خواره سړي به خو هو مره بڼه يې
چه روغ په تن يې چه روغ په زړه يې
چه دواړه توکله درڅخه نه وي
په تخت که کښېنې وا يه ترو (۱) خه يې
* * *

خوشاله بس کړه شان ، شان دې ډېر ووي
پېشو دې ډېر ووي او بڼان دې ډېر ووي
سود دې سکوت دی مشغول په دم اوسه
ژبه خوندي لره پریشان دې ډېر ووي

خوشحاله خو به غمو نه نغري
غم به دي کله شی له دله لري
سترگي مي و ختي داسما ن ولور ته
که چيري وار را شی ها له خبري
* * *

خوشحاله خو به فکر تد بير کړي
غم به دي وړک شی دا کار که خير کړي
چه نېکي بدې در ته رسېږي
که حواله يې ته په تقدير کړي
* * *

داحمقا نو بي خايه چاري
خه هو مړه نه دي چه ته يې شماري
بېلگړه داده چه رنگ يې مه گوره
ور سره مه ږده قدم په لاري
* * *

دا د داسما ن دي دا د دمخکي
چه دا خو شپي لري دنيا ته خه يې
خو دي په پور ته اسما ن ته بوتل
بيا دي يې خاورې کړي کپري
* * *

دا دود خنډن (۱) دي په دا عالم کښي
نادان بي غمه دي دا نا په غم کښي
جهان يو باغ دي نوي خبري
کل دي غوړيږي په هر دم کښي
* * *

دا مخ چه ته لري د بورې لوري
مگر دا مخ لري ښي حوري هوري
يوه به تا غوندي ښايسته نه وي
چه اورېده شی دا هوري دوري
(۱) پخوانی - په دوهمه قلمي نسخه کښي (خرگند) راغلی دی .

دی .

دېل په عیب په خو وېښته چوی
دخان په عیب نظر هیڅ نه کوي
خپل سل ز نارو درته ښکاره نه دی
هندو خویو لری هغه یې هم شلوي
* * *

دحسن نام لري عاشق غلام لري
باده په جام لري د زړه هر کام لري
خیال به ته نه کړي خیال به نورڅوک کا
چه د خو بی اسباب تمام لري
* * *

درته به ووايم خو کړي پوښتنې
که د بايلنې که د گټنې
ځای دي هم دا دی بل ځای دي نه دی
که په منگو لي وړي که په لمنې
* * *

درته به وایم که ته عاشق یې
ناحق په نورو چارو خوشدل یې
دولت که نه لري خپل دی پردی دی
که بخت دولت لري دهرچا خپل یې
* * *

درته رښتیا وایم که مې ښه یار یې
څه خوی خصلت لري څه ناقرار یې
کله مې یار یې کله اغیار یې
هم و فادار یې هم جفا کار یې
* * *

درد چه په بل وی خبر پرې نه وی
چه دې په ځان شی له درده چوې
سود زیان دهرچا جدا دی
کله دېل په خوراک موږ ته وي

در وېشى دا ده كه تل حلال خو رې
كه تل حلال خو رې بيا دخپل مال خو رې
كنېښنې و عدي كړې مخ دې خداى تور كړه
پر دى ما لو نه په داتېتال (۱) خو رې
* * *

در ېغه سړي يه - چه څه بلا يې
واړه د ځان يې نه د بل چا يې
تا دخپل پلار سره نېكې و نه كړه
مقصود دې خپل دى چه د با با يې
* * *

دزر كو ښكار را خوره بره دمېږي
دسړ و او بو يم د تودې غېږي
تنګ لنډ مې مه كړه په دا څو تو كه
بې نيازې خدا يه كه دعا مې نفوږي
* * *

دشيخ شاب سره تل طر با نسي
دلبرې ښى دى بې اد با نسي
هغه به و لي غم د پيرى كا
چه تل تر څنګ لري شكر لبا نسي
* * *

دگل تر پا ڼيو نا زك اندام لري
شېر ين تر قند و د خو لي دشنام لري
خيال به ته نه كړې خيال به نور څوك كا
چه په خپل حسن د ما غ مدام لري
* * *

دمخ په رنګ يې تر گل ښا غلي
دباغ لاله يې را ته را غلي
لاله په خپله سينه كښې دا غ لري
تاده سينه دعا شق دا غلي

(۱) ټيټال = مكرو فرېب - چا پلو سى ،

دم واهه نه شی دا چه خدا یی کړې
خو ک فرغو نی کړې خو ک موسا یی کړې
چه دواړه تو که دې یو رنگ پیدانه کړل
کبریا یی کړې که دا نا یی کړې
* * *

دنیا چه هسې وبله بلېږ دې
خه چه ترې اخلی و رباندې رېږ دې
خبر لا نه یې په دا خبره
نا مرده و او ره چه کنبېږ دې پرېږدې
* * *

دهر سرې سره چه اشنا یې کړې
نه چه به (۱) تمه ترې روښنایي کړې

داشنا یی سره غمو نه دی
ځان به ترې ژغورې که دانا یې کړې
* * *

دهن دې میم دی زلفینې دام لرې
ذقن دې سیم دی سترگې بادام لرې

خیال به ته نه کړې خیال به نورخو ک کا
چه په داد ورد حسن نام لرې
* * *

دهو ښیارا نو خو ږې خبرې
قند دې نبات دی شهد و شکرې

نادان په مثل غول خواره خردی
دخو ږو خوند دی و رځنې لرې

(۱) په اوله قلمی نسخه د (به) په ځای (په) دی .

ديار د جور د غشي پر و کي
زما په زړه کښې پراته دي او کي
ددر ، د سپيو سره يې مل شوم
تو يې ونه وي را ته په ورو کي
* * *

ديو ت (۱) هوا ده نن په شا خزار کښې
زر کي فر ياد کا په مر غزار کښې
په غږ يې ذوق کا ز ما با زو نه
پر خه و ريزي گر خم په ښکار کښې
* * *

دېره خو شر نکه صا حب جما له يې
تر سر تر پايه پر ي مثال له يې
عيب دي دا دي درد دي ومه وينم
په مرد حرامه په نا مرد حلاله يې
* * *

راغله په وخت د گلونو کښلې
ما وه له ميو تو به و کښلې
وي يې چه تا ده تو به و کښلې
با ده يې بيا وه په زور را څښلې
* * *

رڼه و ما ته دو لت اقبال را کړي
په لون لون (۲) دنيا مال را کړي

حرام که شته دي (۳) د کار دپاره
چه مي تر ستو نې ځي هغه حلال را کړي

(۱) ديوځای نوم دی .

(۲) په اوله قلمي نسخه کښي (طور طور) راغلي دي .

(۳) په دوهمه او دريمه قلمي نسخو کښي (شبهه) راغلي دي .

زرکی ! چه هسي په قهقه خا ندې
همدا خندا دې کا دباز د وړاندې
هر څو ک چه خاندې بڼا دی نه کا ندې
غمونه و رشی په هغو با ندې
* * *

زړه چه روان شی په لارې لارې
فا یده یې وایه و ما ته بارې
څو پسې درو مې اندوه به مومې
ټولې به نه کړې پر پشاني چارې
* * *

زړه دې مین و ی په تورې سپینې
خالي دې نه وی له یوې مینې
دا و وی رښتیا دی عا شقان نه مری
مجنون ژو ندی دی که ته یې وینې
* * *

زړه مې ډېر بڼه شو چه ته مې یار شوې
زه دې بلبل شوم ته مې گلزار شوې
چه بې و فاوې حال مې دې و لېده
زما په زړه کښې یو تېره خار شوې
* * *

ساقی باقی دی د روژې څو ورځې
زه په خندا یم ژاړې و رېځې
تحویل د تلې (۱) اختر یو ځای را غله
حاضر په میو شه په چپر ته خوځې
* * *

سرخ دې په کور دی چه دا څو چارې
لرې په کور کښې بڼې بڼې نگارې
بڼه بڼه ځایو نه بڼه بڼه لونو نه
حمام په عطر و جامې بو یدارې

(۱) دمیزان میاشت .

سړی چه کښېنې تر سړي سيو زې
غار مه پرې تېرو وي که ته يې گوړې
رضا يې نه وي (۱) ويا خېدو ته
که يې لمبه کړې په لمن پوړې

* * *

سړی څا زوی دی که ته يې وینې
په تن په غوښې په هډ په وینې

فرق له څاروی لری په گویا يې کښې
په رای په عقل په شناخت په مینې

* * *

سړی څه خیز دی له څه (۲) به کاندې
خالی تش نوم دی اختیار پرې باندې

که باد شا هان دی که لوی خانان دی
زور يې هېڅ نه دی د قضا په وړاندې

* * *

سړی عزیز ښه په دا دنیا کښې
که نه فایده يې ده په زر فنا کښې

چه و مری غم نه وي غصه الم نه وي
نه يې سیال لوی دسیال په خواکښې

* * *

شته ستا خبرې پندو پندو شکرې
پندو پندو شکرې شته ستا خبرې

په هر سپي نغري په خوشکري
په خوشکري په هر سپي نغري

(۱) په دریمه قلمی نسخه کښې (نه شی) راغلی دی .

(۲) په دوهمه قلمی نسخه کښې د (څه) په ځای (بد) راغلی دی .

ښځې به نه شي د هيچا يا رې
په خوله دي يا رې په زړه اغيا رې
زهر دنده په اندرون کښې
دپاسه ښکلې ښا يسته ما رې
* * *

ښځې مې و لېدې دېرې بې شمارې
پا کې ټکړنې بدې بد کارې
چه نه کا نه کاچه کا خو و کا
دمر دپه غېږ کې نا پا کې چارې
* * *

ښکلې که دېر دي په کند هار کښې
يا په کشمير کښې يا په فرخار کښې
لکه دا ښکلې د پيښور دي
هسې به نه وي په هيڅ ديار کښې
* * *

ښه مخ چه ووينې په زړه سخ سخ وايې
بد مخ چه وو يښې په زړه چخ چخ وايې
که د خوشحال غوندې مين په مخ شي
تل به مخ مخ وايې تل به مخ مخ وايې
* * *

ښه يې پسند لي عقل تميز لري
خو وايې هو مړه هنر هر خيز لري
موسی د خضر په پړوي تله
ددې خبرې خبر که نيز لري
* * *

ښې چين چين ځنې پښتنې جنې
په شين شين ځي ځينې شين ځني
نن نفتي نه شي تشې پو ښتنې
تشي پو ښتنې فتني شي ځني (۱)

(۱) په دی ربا عی کښې دتجنیس صنعت څخه کار اخیستل شوی دی.

ښې دى تر ښكو دو طن خاورې
تو دې اوبه دى د وطن واوړې

زړه تا خسرې د لوى درياب كړم
لا به په كو مو جو نو ما وړې
* * *

ښې ښې خبرې شته په دا جهان كښې
كمې يې نشته په هر مكان كښې
كه هر خو ښكلي مخو نه تل گورم
بيا به ترې و لا پر شم په ډېر ارمان كښې
* * *

عاشقه خنده نن خو چه خاندې
ښه مخ تر تا شو لاندې ته باندې
طالع كه هر كله هسې مدد كا
تل تل به هسې تر ماشى لاندې
* * *

عزت په دا كښې چه هيڅ دروغ نه كړې
دچا له غوړه، خوا نه آروغ نه كړې
كه زړه ديار ساتې ديار په راى درومه
خپل زړه چه بد نه كړې بل زړه به روغ نه كړې
* * *

فانى دى واړه دا نورې مينې
يوه باقى ده كه ته يې وينې
خبر كه نه شوي په باقى مينه
ژاړه كه ژاړې په او ښكې وينې
* * *

فرزند چه عاقوى كه ته يې وينې
بدې او به دى مر داري وينې

مينې د پاكو پاكان پيدا كا
نا پاك پيدا كا نا پاكي مينې

قافلي و لاړې تر ما دوړا ندي
زه گوډ (۱) بار گير يم کته را باندې
ور پسې درو مم سره نښورېږم

پر پوځم څار بنکي (۲) بازی را کاندې

* * *

قرآن چه لوست شي په هغه کور کښې
غم به يې نه وي په سپين په تور کښې
که يې گناه وي هسې به سوځي
لکه خزله سوځي په اوړ کښې

* * *

کاته دستر گوډ خولي خبرې
وچېر ته تلنه نژدې يا لرې

دا چارې واپره په لاس د زړه دې
باد شله يې زړه دې و جوړ لښکري

* * *

کال د غفج (۳) وځيپر کې هوړې
مغل بندې وو، هم کونډې بوړې

مو منډ شينوارې خو اړيدې وو
واړو و هلې د يادو (۴) توري

• • •

کدو چه هسې په منډه دا نګې
پاښه دې و لاړې په بهار ځانګې

دا کار دې بد نه دی بلا دې دا شوه
په سناړه وچ شي په کښته زانګې

(۱) په دوهمه قلمي نسخه کښې (کند) راغلي دي .

(۲) يوه مرغی ده .

(۳) ۱۰۸۳ .

(۴) په دوهمه قلمي نسخه کښې د (يادو) په ځای (باور) دي .

کمی هیش نه و په ذوالفقار کښې
دروم د جیش په کارو زار کښې
چه تیغ برش کا فتني جنبش کا
ویل هیش نه شی په هسې کار کښې
* * *

کناس (۱) که واغوندي و ریشمنې رنجې
بل څه به نه شی په تنجې پنجې
که یې د منکو په ناهه کښې واچوی
خپل بوی ښکاره کا په هرځای هنجې
* * *

که بدویو نی بد لمسوو نی یې
په ځان په خپله اور لگوونی یې
که نیت دې روغ دی اندوه هیشمه کړه
جهان که غم شی ته ښا دی کړونی یې
* * *

که بد یې ښه به شي په ښه خصلت کښې
که کم یې لوی به شي په لوی همت کښې
وفاله هرچا کړه جفاله هرچا وړه
دین او دنیا غواړه په ښه صحبت کښې
* * *

که په راستۍ د زړو تله شي
ته به په قدر په قیمت تر تله شي
خو بې دې هو مره ده په خوله کښې ژبه
خوله دروغو هو مره سا تله شي
* * *

که په یجو ژلا یجو ژ پسېو ځي
واړه کوهی دی په کښې به پرېوځي
راشه په دین دقلند را نو شه
چه بې و سوسه په هرڅه کښېو ځي

(۱) جارو کش :

که تل تل نو مړې په خو له شکرې
خوند به در نه کا په دا خبرې
مزه به ها له د شکر و بیا مو مې
چه خو له پرې وو هي چه ويې نغري
* * *

که ته په قدر د خان خبر يې
ته سر تر پا په واړه سره زر يې
زر دې پخپله تر مس بتر کړه
چه نا سو تی يې (۱) په بدوسر يې
* * *

که خان دې و پيژانده ها له سړی يې
گڼه و ما ته د خره خړی (۲) يې

اول هم هيڅ وي بيا به هم هيڅ شي
چه روغ وي مات شي هغه کړی يې
* * *

که خای دا من خوراک پو شاک لري
شکر و کارنه نو رخه بلغاک (۳) لري

مت په طا عت کړه خلوت گزین او سه
خضر دوخت يې که نفس هلاک لري
* * *

که څو ک دې وښکښی غیرت پیدا نه کړې
دده و سر ته توره تر ملا نه کړې

نه حمیت لري نه شرم ننگ لري
مردی دې نشته غیرت په دا نه کړې

(۱) په اوله قلمي نسخه کښی د(يې) په خای (شوی) دی .

(۲) خړی = دغوا او خره خل (ظفر اللغات) .

(۳) شور - زور .

که څوک دې و ليد په استکبار (۱) کېږي
په قول فعل په کارو بار کېږي
په لار که در شی سلام يې مه له
پا تې چه پل ږ دې دده په لار کېږي

که خپسر خوار کړي تر تو ري خاورې
په هر چا سوړ شی تر سړي واورې
جفا د خلکو په مخ په شاوړي
رفک رفک گاونډ به له تنه راوړي

که خوله مې پټه پرېږدي هېڅ نه يې
که بلادې بند شي وايه چه څه يې
په هره ساهه شکر وکاره
چه تند رستې لري هم هو مره بڼه يې

که دغند نې يې که د صفت يې
کمی دې نشته هسې صورت يې
غند نه هو مره چه ددو زخ يې
صفت دې هسې چه د جنت يې

که د مر دا نو په دين ايښ يې
نه بند په سره يې نه بند په سپين يې
که نه دې تخت شته نه دې افسر شته
قيصر د زوم يې قفقور د چين يې

که ډېر نمو نخو نه روژه تل تل لري
هغه به مومي قسمت چه خپل لري
که دو زخي يې دو زخ به مومي
که جنتي يې څه غم ددل لري

(۱) کبر ، غرور .

که ډېر وا لا شي په پار سنا يی کښې
سیال دې څو ک نه و ی په ملا یی کښې
غافل هیڅ مه شه دنفس له مکره
بلا پر پو ځی په آشنا یی کښې

* * *

که ډېر هو ښیار یی یا مې نی یی
په خو شخو یی کښې شکر گڼی یی
مدار په بخت دی چه بخت مدد نه کا
هم هیڅکاره یی هم لېو نی یی

* * *

که رېښک ماهی خور ی که مړه پاره خورې
ځوانی چه و لاړه دا اواره خورې
ځوانی چه و لاړه هوښیار هیڅ نه یی
غم دځوانی چه دو باره خور ی

* * *

که زر هنره په هروېښته لري
بیا به په کار کښې تو کل ته لري
خوشحاله! یو نشته چه زړه پرې ښه کړې
نن ورځ که څو په نمسی شپېته لري

* * *

که زور دپیل لري زړه دغمیغم (۱) لري
له تا چه غم لری ځنې به غم لري
علاج یی و کړه له پسېه خوب کړه
په خپله خو نه کښې چه مار لرم لري

* * *

که زه دې ژاړم چه ته مې نه ژاړې
که زه دې غواړم چه ته مې نه غواړې
کوښښ به واکړه زما بر باد شی
ما به د غم په مزو و داړې

که سره ټولو لې کړې دکلی چرگې
نه واره چرگې نه دباز سترگې
نه دوه سوه ښکلې جو نه ښې باکې
نه یوه ښکلې د پا کې پرگې
* * *

که لال و دردی د خو شحال خبرې
چه ته یې نه منې له تادی لري
بخري د هر چا جدا جدا دی
کارگان گندگی خوري توتیان شکري
* * *

که مړ نې یې مغفر (۱) شکاف یې
دباد شاها نو د لوی مصاف یې
تر دا دواړه بهتر دا کار دی
په عهد قول که سینه صاف یې
* * *

که ناسپاس یې ناس یې نسناس یې
ناس یې نسناس یې که ناسپاس یې
که حق شناس یې هاله ته ناس یې
هاله ته ناس یې که حق شناس یې
* * *

که هر خو کاندې څه کمې زیا تې
میخوړی پښې کا د ځینو ما تې
که یې خلل په ایمان کښې نه وی
مومن به نه شي په دو زخ کښې پا تې
* * *

که یار زما یې سکه درد اشام به شي
که صاف صوفی یې په خپل فرجام (۲) به شي
زه او س قلاش یم رند یم او باش یم
را سړه مه کښېنه گڼه بد نام به شي

(۱) خول (۲) فرجام = انجام ښکېره - خوښی (ظفر اللغات)

که یې تر سپینو تر سرو کړې لاندې
دا واره هېڅ دی په بد رنگه باندې
که یې د پوزې لو نګ هم نه وي
ښه مخ بې پسو له زیبا یې کاندې
* * *

که یې و فادر لې ښې دې دلبرې
ولې هېڅ نه دې لا په داخبرې
دتورو زلفو د مهر بوی نشته
که په نمود دې لکه عنبرې
* * *

ګران تر ایمان دی که ته یې وینې
کار د ښې مینې څګر کا وینې
سل کبیره کړی ایمان په ځای وي
په صغیر ه ځي د ښې مینې
* * *

ګل دګلا بو شوي چه رنگ و بوی لري
شیدا بلبله په هر هرسوی (۱) لري
درېغه داکار دې په ذات کښې نه وای
وفا دې نشته دا خوی بد خوی لري
* * *

ګلزار ته را غله خټې ګلګو نې
دمخ شغلې یې تر لمر افزو نې
پرخه پرې نه وه پر ته له شرمه
تر هر هر ګل شوي خو لې بیرو نې
* * *

ګل شوي د خوړې د ښې پلو سې
خوشحاله و لې بې کشته اوسې
ګشت د ګلو نو ښکار د بازو نو ګړه
چه کوار ته ډېرې خو ښې یو سې

(۱) په دریمه قلمي نسخه کښې (موی)، راغلی دی.

گل یې په شو نه و په مخ منگلي
ستر گي دي باز دی با نه منگلي
که یو لك بنکلي و بله ټولشي
یو لك من ته یې نورې من (۱) کلي
* * *

لعل له کا نه په بد خشان کښي
لؤلؤ له بحر ه په لوی عمان کښي
په خيگر خون خيژي دا دواړه ټوکه
که فکرو کا سپري په ځان کښي
* * *

لکه په تا کښي شته نشته په چاکښي
نه په کا نو نو، نه په در یاکښي

در پغه خوشحاله خټکه در پغه
چه تل به نه وي په دا دنیا کښي
* * *

لؤلؤ دي غاښ دی یا قوت دي شوندي
دډېروخو نې در پسې ډوندي (۲)

چه تا څو و ويني په تا مين نه شي
په زړه دا نه دي یاسختي پوندي
* * *

له خپله ياره چه بد گو يي کړي
داغيا رانو چه دل جو يي کړي

حق شته انصاف شته عذاب، ثواب شته
ولي دا هسې نا پير زو يي کړي

(۱) يعنې ته يوازي يو لك من يې او هغوی کلي (ټولې) من دی (کامل).
(۲) میراث - وران (ظفر اللغات).

له تا چه وېره کا ځنې به وېره کړې
يا به يې وېره له زړه بد ده کړې
که يې دو پرې علاج درو نه شي
مټ کړه چه زړ يې مهم تر سره کړې
* * *

له دې دنيا نه به اخر سفر وکړې
پا تې به نه شي که ډېر هنر وکړې
عمل دنېکو دوړاندې واستوه
ښه نام دلې پرېز ده که هومره چروکړې
* * *

له لارې مه غږېز ه خوځه په لارې
که پرې بوځي پاڅه خوځه په لارې
بې لارې واړه غولان ددان دی
غولان ددان نشته خوځه په لارې
* * *

مردی دې هيڅ ده که په زړه شېرنه يې
څه خو، خو وشه که زړو ډېر نه يې
تر سر چه تېر شي وېره هيڅ نه وي
وېره دې هو مره ده چه تر سر تېرنه يې
* * *

مرد يې که هيچېرې وېره له چا نه کړې
تمه له چا نه کړې غم ددنيا نه کړې
که لوی منصب لري خاص دباد شاه يې
له ميره پير به خوف ورجانه کړې
* * *

ملا هر گوره په ځان مغرور يې
بحث جدل کړې په هر چا سور يې
زه دې دننه په حال خبر يم
زما په پوهه يو تش تنبور يې

منت د چامه وړه د يوې تورې (۱)

شونډې كې كېنې مه ښه په غوړې سپورې
نور خوك لا پرېږد ده كه زويه وروړوې
اور كړه ددو يو په خپلوې پورې
* * *

مېلمه په تاو راغې په لاس كېنې تيزې
اول يې غوښت (۲) غوښتل اوس سپينې وريجې
دا هم لا پرېږد ده واس ته كوره
كوړې غوړې غواړې وربشې ويزې
* * *

ناز به دې زه وړمه چه يار زما يې
چه بد دې ښه كنم خو را ته وايي
غمه هيڅ مه درو مه زما له خانه
چه ته زما سره ځنډن اشنا يې
* * *

ناست په گلزار كېنې يار په كنار كېنې
با ده گر دانه مطرب په كار كېنې
دا حال چه زه لرم په خپل د يار كېنې
باد شاه يې نه لرى په هندو بار كېنې
* * *

نافې دمېنكو دى ددا نا خبرې
خو يې پرانيځي نكته يې نغري
دنا دا نا نو خبرې هوړې دى
دمېنكو بوى شى په هوړولېرې

نامرد به گرځی دپلار په نام پسې
خوانمرد به گرځی په خپل صمصام پسې

دولت منځ څټ لری څټ یې په نورو وي
منځ ددولت دی په نیک فرجام پسې
* * *

نو(۱) مې پرې نه یښ فراق په کام کښې
ستړې مرغه یم نښتی په دام کښې

دخوښی جام مې هسې نسکور شو
چه څاڅکي پاتې ، نه شو په جام کښې
* * *

نه ور بشینه د خپلې خو نې
نه چه غمینه د بلې خو نې

ځینو بې ځایه خو نې تا لا کړې
په ځای مر دا نو خور ولې خو نې
* * *

نیستی هستی ده که ته پوهېږې
لو یې پستی ده که ته پوهېږې

بده تر هر څه په دا جهان کښې
خود پرستی ده که ته پوهېږې
* * *

واړه فانی دی د دنیا چارې
په هیچا تل نه وی سره قرارې

چه زړه یې و تاړه باندې یک لخته
دهغو سر یو دی بخرې خوارې

(۱) تری - لوند والی .

وايي صوفی شه صوفی دې ته شي
درو مه نا امله شپږ (۱) سوه شپېته شي

که یار ساقی وی عمر باقی وی
لا به د میو ښیښې کړم تشې

* * *

وخت د بهار دی خو شجا له خه کړې
ولې گلگشت دگلو تونه کړې

سترگې مې تنې شوې گل ته په خه کورم
پیر ی چارې را باندي وکړې

* * *

وږی چه نهن مو مې شکر دې کاندې
غوړی که نه مومې پلا سه ور باندي

ستر ی دې شکر کا که اس یې نه وی
په لار که خرو وینی تر ځان دلاندي

* * *

وفا به هیچېرې له کما ته نه مومې
که همه عمر په زړه دده د رو مې

تپوس به باز نه شی زاغ به توتی نه شی
په تر بیت یې که بو علی مو مې

* * *

هسې بل هم گنه لکه چه ته یې
هر څو ک به ښه گنې په ځان که ښه یې

که ته مو من یې هر څو ک مو من گنې
هر څو ک کا فر گنې که کا فر ته یې

(۱) شپږ سوه شپېته دایجد په حساب (خس) کیږی .

هغه مفلس يې که څه غنارې
که څه غنارې ولې غنا (۱) لري
که حق د چارې يا داشنا ليرې
ورځنې ولې ځان نا اشنا لري

هوا هو س کړې په قهقهه خاندې
بې غمه خوب کړې پا لنګ درلاندې
ښه ميارک ښه بنيادی در باندې
غمونه نه لري دگور د وړاندې

هوبنيار ته گول شه که ډېر پوهېږي
خو خاموشي کړې نه به ستو هېږي
منځکې چه ډک وي کله اواز کيا
څه ښه د ليل دى که پرې گرو هېږي

هوبنيار چه واورې دپند خبرې
ور باندې لگې لکه شکرې
نادان د خرونو په شمار حساب دى
دپند شکرې په خرونو نغري

هو مړه بد لې هو مړه سندرې
تما مې نه شوي د عشق خبرې
فهم مې وکړ د عشق په کار کښې
لرې نژدې دى نژدې لېرې

هو مړه بلادى و تاته پندې
چه شمار يې نشته پټې بر منډې
گوره په کومه بلا به سر شي
چه په کښې گرځي په منډې منډې

(۱) رنځ - مشقت .

هو مړه ثواب دی خو مفسدان وژني
 خو مفسدان وژني گڼه ددان وژني
 وبال يې واړه زما په غاړه
 فتوا د عدل ده خو چه بدان وژني
 * * *

يو موټي خاورې وي هو مړه دماغ وړکړي
 ننه په زړه کښي عقل خراغ وړکړي
 دملک د بند و د بست خبرې
 فکر د کښت و دکر دباغ وړکړي

(۱۰)

پا سې يا کوزي داکار سازي
 په خو خو رنگه د لنوازي
 اسمان ته گوره مخکې ته گوره
 دا چاري نه دي لوبې بازي
 * * *

په کار هېڅ نه دي خالي مستي
 خو لا په زړه لري د غم هستي
 هستي تما مه په مستي کښي وبازه
 له مانه زده کړه مې پرستي
 * * *

جهان در ست د ک شو دناحقۍ
 لکه پېمډلي (۱) اوږي په مۍ
 چه ځای پرې نه نيسي بنوړي بنوړي
 د سر دانه يې خوشحاله ته يې
 * * *

چه تل يې مټ وي په خود کامۍ
 اندوه يې نه وي د بد نامۍ
 درست ناسپاس وي حق ناشناسوي
 هر څه به بايلي په دا خامۍ

(۱) پېمډل - په مزي کښي پيل .

چه خوند ، دې را غی داشنای یی
 گران یی دستر گو تر روښنایی
 دعا به دا کړم په پنځه و خته
 چه در د دې نه وی د جدا یی
 * * *

چه دم یی نه زده دار ښکی (۱)
 داژ دها نیسی لوی یه لکی
 نادان دی پر پر ده ور باندې مه مړه
 د نصیحت د سا بون چکی
 * * *

چه را په یاد شی د نفس بدی
 لا یی تر اوسه د غم غدی
 خوانی لا پر پر ده په سپینه زیره
 فریاد فریاد دی هو مره بدی
 * * *

چه را ښکاره شو ه یوه سپری (۲)
 زړه مې پرې بایلو هغه کړی

د زړه ښند نه اسانه ، نه ده
 بې ځایه څوک ښندی یوه دمړی (۳)
 * * *

چه غم یی نه وی دبد نامی
 واره یی مخوی په خود کامی

دارنگ سپری که دې زوی وروروی
 ځنې وېزار شیء په دا خامی

- (۱) یو قسم اوږد چینجی دی چه دمار په شان ښکاری . (ظفر اللغات)
 (۲) سپری د سپری مؤنث یعنی ښځه .
 (۳) دمړی = د پیسې څلورمه حصه .

چه غم يې نه وى دنېکنا مې
واړه يې مخ وى په خود کا مې

نه به يې دين وى مه ترې وفا غواړه (۱)
هر څه يې هېڅ وى په دا ځا مې
* * *

څو ك دې غم نه کا دنا مرادى
نه به تل غم وى نه تل بڼادى

دفلک عدل انصاف بڼکاره دى
کار يې دظلم د بېدادى
* * *

دچا چه نه وى دور اندېشى
مه يې يارې وينې مه يې خوېشى

دهغې ونې گلو نه مه وينې
چه يې اغزى وى ددلىرېشى
* * *

درېغه په باد ولاړې څه شوې ځوانى
يو ه شپه خوب و ستا کا مړانې

وېښ شوم بېدار شوم په پيرى واوښتم
نه زغ دتورې شته نه دځانې
* * *

درېغه ځوانى ستا کا مړانې
غز مې دتورو غز دځانې

زور شوم ناتوان شوم خيال مې دتورې
که بېرته راشې زما ځوانى

(۱) په اوله قلمى نسخه کښې د (وفا) په ځاى دنيا راغلى دى .

راشه که گو رې دا خو نړۍ (۱)

سر بې وړۍ په سردې

تل تل سرو نه دعا شقا نو

و خلق ته اچوې لکه مړۍ

* * *

رند یم خر گندې دې زما بدۍ

چه را ته یو دې خپلې پردۍ

پېغور زما مه کړه شېخه خپل زړه گوره

چه پکښې پندې دې د عشق غدی

* * *

که ډېر دو لت لرې ډېرې مستۍ

دا واړه هېڅ دې بې تڼه رستۍ

که پرې پو هېږې خو تڼه رستۍ ده

چه حلاوت لرې ستا د هستۍ

* * *

که یې له حاله خوشحال پوښتۍ

ښځې همه دې کږې پښتۍ

کږې پښتۍ به در سمې نه شی

که په هنر کښې نا می پوښتۍ

* * *

لکه پرې یوه سړۍ

په مخ مېو شه عنبر خړۍ

هار یې په غاړه د سرو گلو نو

بخت کړه له ما سره غاړه غړۍ

(۱) له خونړۍ نه مطلب دغه دنیا ده .

نن په نظر را غله یوه تری (۱)
زنه یې سبب وه شونډې نری

بله به نه وی هسې د لبره
نه په خشکۍ نه په تری (۲)
* * *

هغه چه مخ کا په خود کا می
پرې به ور د رو می بی آرا می

رند یم او باش یم عاشق قلاش یم
اندوه می نشته دبد نا می
* * *

هغه چه کاندې عزم کشی
هغه به مو می ډېرې خوشی

خاورې شه خاورې چه گل له تا کېزی
اور به درېل شی په آتشی

(۱) دختکو دتری پنبې یوه بنځه (کامل) .

(۲) په وچه لمده.

دخوشحال نادرې څلوريزې

دخوشحال (۷۰) نادرې څلوريزې دپښتو ټولنې داوولې قلمې نسخې
څخه نقل شوې او دخوشحال درباقياتو سره يوځای کړې شوې . دغه
څلوريزې نه په چا پي ديوانونو کښي راغلې دي او نه په نورو قلمې
نسخو کښي، نو ځکه يې يو ډېر نادر سو غات بولو .

الف

جنگ ځه سندا کا هسي يې مږ نکا
 باد خور با تورغوند يې په غوټه زوږنه کا
 دما خبرې واړه پند و نه دی
 هو ښيار به و لى په پندو نو غوږنه کا
 * * *

که خپل بابا و رته نصيحت پند کا
 کو شش دده په خوبى هر چند کا
 نه يې څه سو د وى نه يې فايده وى
 نادان په هر څه کښي خپل ځان خرگند کا
 * * *

هوښيار چه ناست وى نادان خبرې کا
 سپى دى تمپړى (۱) څو ک دې کړې کا
 چه څو ک يې نه پوښتى خاموش دې اوسى
 که هر څو توى ترخو لې شکرې کا
 * * *

هوښيار مرغه له بره نظر و کا
 لومه چه ويني له دانې حذر و کا
 نادان مرغونه لومې ته نه گورى
 دانه چه ووينى په دانه څرو کا

(د)

راشه که گورى و نه د دهر
 نشو نما لرى د سما په نهر
 لکه پيدا شى هسي فنا شى
 الوا نى پانې ، نو شى هم زهر

(۱) تمپدل ، غپدل او چونگپدل .

«ل»

په مخه را غله را ته يې و خنډل
درو مر جان يې را با ندي و شندل
ددواړ و شو نه و بوسه يې را کړه
شهد و شکر ، نبات يې و غنډل

(و)

خوک چه رسوا شي په بد و چارو
پل بې پر واز دي په بدولارو
دليل يې دادي د کم علقی
کم عقل خوار دي په دواړه دارو
* * *

بنکاريان په بنکار درومي په ترند و ترندو
غوښی د بنکار را وړی په پندو پندو
ځینې چه بنکار کا ، لری کولمې مومي
روی دار په کور مومي بخري دلندو
* * *

مرید چه و و زی د پیر له سترگو
لکه چه خوشا شي هو په دچرگو
په تش ناظر کښې يې هسې نېستی ده
تندر باران دي نظر د بز رگو

(ه)

باز چه په قدر دي له خپله رویه
تپوس چه خوار دي له خپله خویه
که توري خا وړي وی قیمت پیدا کا
چه بهر واخلی د گل له بویه

جفا چه و ینی له خپله یار م
له بله و وینی جفا بسیاره
لږه جفا یې له یاره ډېره شیی
غورغوراند و و شی و رته تیاره

جهان در ست ډك شو له حرصه آزه
جیفه خواړه دی واره بی بازه
زاغ و زغن دی کر گس کل مرغدی
بنخ په مر دازه هر یو خو له وازه

چه زړه یې یو وی بله یې ژبه
بلا به تل وی باندې غا بله
خپل ځان به هېڅ تنه در ست و نه وینی
تل به نیولی وی په لویه تبه

چېر ته هو س دی چېر ته عیشو نه
په دا قهر و نه په دا طیشو نه
وخت دقیامت دی که څه بلاشوم
زوی پلار و نه کا، سره جیشو نه

خو دې و جود دی تر سر تر پلایه
چه دې موندلی دی له یو خدایه
واړه نعمت دی که غافل نه یې
هر ځای ته گوره شکر یې وایه

دا هو مړه و نی په غره په سمه
یو مږ به نه وی له سدروسه
سرو سر کوز کا، چه قد دې وستایم
زښتیا ویل دی بتر تر سمه (۱)

(۱) سم = زهر .

دگچ و هلی محل خښتنه
عدل انصاف کړه د داد پوښتنه
دمرګه سېلاب شته چه ورته هېڅ دی
دگچ و هلی محل لوښتنه
• • •

دنیا مې ډېره تر سر قر بان کړه
ښکاره مې توره په درست جهان کړه
پیری چه را غله تر ک دنیا شوم
خوانی مې تېره په ښه ښه شان کړه
• • •

ښځه چه ټینگه وی په خپله تنګه
په خپل پالنگه کانه لې رنګه
حق یې په ځای کړ دنېکنا مې
نور یې خدای مه کړه نېکنا مې ږنګه
• • •

که څو دې کښېږدی په تندي توره
یا دې لمن کا په زرو پوره
که نه پرې خو ښه شې نه پرې دلگیره
هاله عارف یې بلادي دوره
• • •

که دې دای ، کړه او وړه
الوداع د ځان وزړه
د ژوند یو زړه به یو سې
لا به زړه یو سې دمره
• • •

که هر څو باز لری غوټه مهینه
په همت لږ دی بیا تر شا هینه
کېزه پگړی دې په سر هغه کښېږدی
چه برا برې نېزې و هینه

ناز و نیاز لری محب محبو به
سره به مومی را غیب مرغو به
خوک و ر پسی خی په چا پسی خی
را شسه که گوری طالب مطلوبه
• • •

و ریجی غنم دی په غله کنبی غوره
گنه په کار ده غله یکسره
ما در ته و و یل د لیل یی تاز ده
چه پری پو هېزی باند ی دره (۱)
• • •

هغه چه مست دی د حق له جا مه
هغه آزاد دی له هره دامه
مقصود یی حق دی و ر ته یکسانه
کعبه که دیر دوا په مقامه

(ی)

بی خایه ناز د یاری زوال دی
بی وخته راز د صورت و بال دی
د زور و ادب په خای لره
یاری دې و لاره که دې پری خیال دی
• • •
تل تل گلونه آب روان وی
بسی بسی دلبری شراب تر میان وی
زور یی دنده په زړه کنبی رنځوی
تل دد لبر و د پاره خوان وی

(۱) بنایي معنی یی درېزه وی .

جهان یو بحر و رطو (۱) نه سازدې
کامل په مثل لکه آب باز دی
وېره دې نه کاپه دا دریاب کښې
چه آب بازه سره امباز دی
* * *

چه زړونه ډېر لری که دې پسر دی
پسری یې مه بوله چه کوس مادر دی
دښخو زړو نه په گوگل کښې ډېر دی
دمر دیو زړه دی یو یې ذکر دی
* * *

دا رو دد ر ددی رخ وړ د (۲) دی
دده رخ وړ ددی دا رو دد ددی
دا دی رخ زرد دی دل دا ده واپه
دل دا ده واپه دا دی رخ وړ ددی
* * *

دولت د فقر عجب دولت دی
دخدای په فضل په عنایت دی

فقر هغه دې چه په اختیار دی
په اضطرار کښې فقر آفت دی
* * *

که بد خوینی کا صایم معذور دی
لکه صایم دی هسی رنخور دی

دریم د پرو نیم ستر ی د لاری
که بد خوینی کاپه دا دستور دی

(۲) ورطه، عربی کلمه ده دغر قېدو او ډو بېدو ځای.

(۲) سورگل.

که رسېدلی و ماته دردی
دهیز له لاسه څه آه سرد دی
که مر د د لاندی وی بنځه دپاسه وی
په دواړه تو که ظفر دمرد دی

* * *

لیده په سترگو نشی کلیم دی
راسره هر کله مونس ندیم دی
هغه خبرې پخپل بیا ض کښم
چه یې تو تا غو ندې را ته تعلیم دی

* * *

هیڅو ک دمنښکو د عنبر ساز نه دی
په سل په دوه سوه سره ممتاز نه دی

له کومه راشی ددو لت یو ستوری
پرې سر فراز شی که سر فراز نه دی

* * *

(ی)

بیا می شکر په کوډی کشید ی
مینه په شپه یې د راز چشید ی
دریم خو پایم سترگی ستا ستایم
کسی په خوب کښې پستی پرید ی

* * *

په پنډه پنډه خیری پرې ننوځی
څو ک به د زړو نو سوړې پرانیځی

دوه به و نه وینی سره پیللی
دخلقو زړو نه په یوه مزی

(۱) ددې رباعی دپاسه لیکل شوی دی چه په پارسی هم لوسته شی، مگر
خوټکی پکښې فارسی دی لکه کشیدی، چشیدی، پریدی.

په تو رو خا و رو کښې که گو هر پراته وی
په خوا رو ستر گو و رته کا ته وی
په دا کم نه شی د گو هرو قدر

دپو هو ستر گو باندې واته (۱) وی

• • •

په خو خو رنگه بنی آدم دی
پیدا په قدر سره زیات وکم دی
ځینې انسان دی ځینې د دان دی

ځینې له خو نو له سپوږم دی

• • •

چه تل او ده وی هغه به مړه وی
چه خوب یې نه وی هغه به نه وی
تر منځ ددوا پر و هر خو ک روزگار کا

نه خو ک تل و یښی وی نه تل او ده وی

• • •

خانی په چا بنا یې چه ډېر تور زنی وی
بخښل خور و ل کا په نام مین وی

نه هر زه کا روی نه بد گفتار وی
ښه به د هر چا پرې مېرهن وی

• • •

خواږه دمن دی که کښی دی
که کور، که نخل که خوږ گنی دی

دا واپره دال دی دحق په شناخت کښې
چه فکر نه کاڅه لېونی دی

(۱) ښایي واته دباور په معنی وی ځکه چه وتنه په دغه معنی په ادب
کښې ډېره (واته وتنه) دواړه دحاصل مصدر شکلونه دی .

دانا کسان دې وگړي کسی
دغره واور ته لاسو نه نیسي
در چه په سپینو په سرو موندلشی
دی یې په تورو پیسو را نیسي
• • •

د درد دوا دې په رنځور نن شی
ګانده یې څه کا چه د کفن شی
درد مند په حال درد مند خبر وی
زه به دعا کړم چه بې درد ، دردمن شی
• • •

ددنیا خونې به واپه میراتې شی
دولت که ډېر شی واپه به پاتې شی
چه لېچور شی ظلم په لاس واخلي
دده د ظلم لېچې دې ما تې شی
• • •

دما په غم چه بنادی کا ندی
یا سېزی او ر لگی پرې لاندې باندي
دما په دواړو تپو پیغام دی
چه خا ندی ژاړی چه ژاړی خا ندی
• • •

زوی نمسی زېزی نمسی پردی زېزی
بیا یې که گورې په څه بدی زېزی
وخت دقیامت را غی که څه بلاشوه
چه دسر یو نه بدرنگی سپی زېزی
• • •

سرخ د هغو دی چه قناعت لری
چه قناعت لری واپه دولت لری

په دا خبره هر څوک خبر دی
چه صبر نه لری کله حکمت لری

عاشق دي هر كله مست وشيدا وى
په لېو نټوب كښې دې په ملك رسواوى
په هو بڼيارى كښې اندوه غمو نه وى
چه مست شى كله له چا پروا وى
* * *

غا فل به هېچېرې له خو به موږ نه شى
عمر به داوى خوپكښې زوړ نه شى
هغه كارو نه چه د بيدارانو دى
هغو كارو نو و ته به جوړ نه شى
* * *

غا فل چه هسې بېهو ده غور ځى
لكه چه غور ځى هسې به پر ځى
په مغز خبر نه شو په مثل سپر هدى
دېو ست د كښيه د پاسه گر ځى
* * *

قلم چه نيسى په گوتو ډېر دى
د قلمو نو وهل په پېر دى
ځينې كو نځكې دى ځينې مشكې
ځينې تېر لا لو تر د رو تېر دى
* * *

كه تېر ېدو نى كه پر ېو تو نى
كه څوك ښه يو نى كه څوك بد يونى
چه په صراط به گانده تېر ېزى
هغه نن وينى واړه ليدو نى
* * *

مى كه حرام دى گوره چه څوك يې خورى
له چا خوړل شى بهر ته ترې خومره وري

چه ښه تحقيق كا دا دوه درې شرطه
هغه چه مى نه خورى په غم كښې مري

نېك خواه به ستا په خو ښي خوشحالوی
بد خواه به ستا په ښادی ملال وی
ته په دا د واپه توکه نظر لره
که دې څه عقل څه استدلال وی
* * *

وکا ثنات و ته چه نن دا ره شیی
عجب کارونه پکښې ښکا ره شیی
ډېر خو ښ له خانه وی چه هېڅ کاره شیی
ډېر ناگڼلی وی چه په شماره شیی
* * *

هورته چه مینه وی مهر و فاوی
ور سره هو مړه جوړو جفاوی
دا دود نن نه دی قدیم دکنلیودی
چه هم یې مخ وی هم یې قفاوی
* * *

هو ښیار هغه دی چه په غم کښې ښادوی
دیو ه عسر دوه یسره یا دوی
صبر دې و کافر ح به بیا مومی
نا حق په غم کښې څو ک په فریا دوی
* * *

هو ښیار هغه دی چه ډېر دوستان لری
په دښمنانو باندې احسان لری
دښمن دې دوست کا، دوست دې دښمن نه کا
خو ږ دې د هر چا سره زبان لری
* * *

هغه چه زه و ینم هر څو ک یې نه وینی
ږانده به باغ دگلو نو څه وینی

څار یې تر سترگو عجب لیدو نی دی
چه نظر و کا د ننه زړه و ینی

هغه شېخی کړه چه رندا نه و ی
 نه چه ز بو نه چه کندا نه و ی
 کار په فتوا کړه توره تر ملا کړه
 کټه د توري شهیدانه (۱) و ی
 * * *

(۵)

توري بلا لري توري عینیني
 تور اژدها لري توري زلفیني
 دما په زړه وه چه خوب به خو کا
 چه دا بلا دی ور باندې تیني
 * * *

چه دواړه سترگې په رنجو توري کړې
 سره نمری (۲) واغوندې، زلفي نسکوري کړې

هم سري لمبی شی هم تور لوگی شی
 بابا دې و مره ، یو اور را پوري کړې
 * * *

چه مبتلا شی په مه جیني
 هو مره خوار بږی په خپلي میني

قیس مجنون نه و لیلی مجنون کړ
 په کوهکن و کړې شندي شېریني
 * * *

سیالی له مرده مه کړه ته ښځي
 یو کار د توري دی بل د تنځي

اس به غله خوري ته به بیا غول خوري
 خره داس نه که په دو ته ښه ځي

(۱) دشیندی او شاهین په شان

(۲) جامی او لباس .

صوفي کافر دی په خپل پندار کښې
ملا ملحد دی د حق په کار کښې
خار تر رندا نو چه مخ خټ یو لری
یک رنگ و لا ږ دی په هره چار کښې
* * *

گوره چه کېږی په خوشحال شندې
او به په خنګ کښې مرګ یې له تندې
له چا به خه لره ما نه ګله کا
خود یې په ځان وکړی دارنګ ناپسندې
* * *

که فرج خوندی کا خوندی کا عینی
نظر یې تلوی په شفقتینې
نور یې هم دین شو هم یې دنیا شوه
بلا به نه شی په ښځې تینې
* * *

۷

خو ک چه دولت لری دتند رستی
نا حق به ژاړی د تنګدستی
دتند رستی دولت عطا دی
ورت به نه رسی نوری هستی
* * *

دمیور سرگوره یایې لکی
کښلې یې ښه غاړه ښې ښې ټکی
که پښې ښې نه لری نظر پرې مه کړه
یو یو په مخ و ږی ږې نېکی

دخوشحال خلوریزی

خوشحال خټک په منلی ډول د پښتو شاعري او پښتو ادب پلار بلل شوی دی او داځکه چې نه بل چا دده هو مره پراخه شاعري کړې ده او نه یې دده په اندازه شعرونه ویلي دي .

دده داشعارو کلیات خلو پښت زرو بیتونو ته رسېږي او د معلومو کتابونو شمېر یې (۱۲) ټوکه دی چې هر کتاب یې په خپل خپل ځای د معنی او لفظ دواړو له حیثه پوره ارزښت لري .

د خوشحال داشعارو کلیات په کندهار کښې د ښاغلي حبیبی له خوا او په پېښور کښې د ښاغلي کامل اورساله خوا چاپ شوی دی مگر غلطی او نارسايي پکښې زیاتې دي. د پښتو ټولنې نیت دا و چې د خوشحال کلیات د قلمي نسخو د ژورې مقابلې نه وروسته چاپ کړي او دغه لوړادبي سوغات پښتنې دنیا ته وړاندې کړي. مگر دغه دروند کار ډېر وخت او زیات زحمت غوښته ، له دغه کبله مو اراده وکړه چې سملاسي د خوشحال د ۲۹۰ تلین د نمانځنۍ دپاره یوازې دده رباعیات چاپ کړو. د خوشحال د رباعیاتو د نقلولو کار په اول ځل د ادبیاتو په څانګه کښې د ښاغلي محمد اسمعیل سرېښ له خوا سرته ورسید ، پس له هغه د ښاغلي بختاني ، خدران ، سرېښ ، حبیب الله اپریدی او شاه ولی صافی له خوا د نور وچایي او قلمي نسخو سره مقابله شو او بیا د ښاغلي حفیظ الله او سرېښ له خوا پاکنویس کړی شو .

په پښتو ټولنه کښې د خوشحال د دیوان درې قلمي نسخې او درې چاپي نسخې موجودې دي چې په لاندې ډول ښودل کېږي :

۱- لومړۍ قلمی نسخه د خوشحال په ژوند په ۱۰۹۹ هـ کال په جانه کور کښې چې د آدم خیلو اړېدو په علاقه کښې یوځای دی لیکل شوې ده .

۲- دوهمه قلمی نسخه هم ډېره پخوانۍ ده خو تاریخ یې

«ب»

نه معلوميزی .

۲- دریمه قلمی نسخه هم زړه او پخوانی ده . خو تاریخ او دسر او آخر پانې نه لری .

دغه درېو اړه قلمی نسخې په پاڅ، نستعلیق خط دختکو دکورنۍ په خاص لیک دو دلیگل شوی دی . په دغه لیک دود کښی دپښتو دهر دروند توری دپاسه وړوگي همزه(ء) لیکل کیری .

د خوشحال دکلیاتو چاپی نسخي دادی :

۱- لومړۍ چاپی نسخه په ۱۳۱۶ش کال دښاغلی عبدالحي حبیبی له خوا په کندهار کښی چاپ شوی ده .
۲- بله چاپی نسخه دښاغلي دوست محمدکامل له خوا په ۱۹۵۲ع کال په پېښور کښی چاپ شوی ده .
۳- دریمه چاپی نسخه دښاغلي سید رسول رساله خواپه ۱۹۶۴ع کال په پېښور کښی چاپ شوی ده .
ددغو ټولو نسخو سره د خوشحال درباعیاتو دمقابلې کار که څه هم درې میاشتې وخت ونيو ، مگر دقلمی نسخو دلیک دود دسختیا په وجه ډېر ځایونه پکښی ناسم پاتې شوی وو په دغه وجه له قلمی نسخو سره دبیا مقابلې ضرورت پیدا شو او مایه خپله دمحمد اسمعیل سربښ شاه ولی صافی ، شاه دوله او بینا په مرسته په دغه کار لاس پورې کړ .
دمقابلې په منځ کښی دا خبره څرگنده شوه چه ډېر ځایونه پکښی ناسم پاتې شوی دی .

که څه هم دقلمی نسخو دمقابلې کار یو دروند کار دی خومونږ دلوی خدای په مرسته په دوو هفتو کښی دغه گران کار سرته ورساوه ،
(۱۶۰۴) رباعي گاني مو ولوستلی او ناسمی رباعي گاني مو په ډېر غور سره مقابله او دقلمی نسخو له مخه سمې کړې .

په دې مقابله کښی دپښتو ټولنې له دوهمې او دریمې قلمی نسخې څخه زیاته گټه اخستل شوې ده او اولی قلمی نسخې ته د ضرورت په وخت کښی رجوع شوې ده . ددرېو اړو قلمی نسخو سم او صحیح متنونه په لمن لیک (پاورقی) کښی راوړل شوی دی او ځینی نا اشنا او مهم

«ج»

لغتر نه هم پکښې حل شوی دی .
اوس غواړو چه د چاپي نسخو د غلطۍ او د قلمي نسخو له مخه درسې
شوو خلوريز و څو مثالو نه راوړو.

تروزي په مکر مزي په زور ده
غازي په توره د شپه په لور زده

په دې بيت کښې (د شپه) کلمه په دواړو چاپي نسخو کښې غلطه
ده چه په قلمي نسخو کښې (د شپه) راغلې ده . وښه هغه چا ته وايي چه
دوښو او گياراوړلي کسب کار کوي لکه خښه ، لر گبه او نور .

مغل کمزور ي غليم په رحم دی
کله يې زړه دی چه پښتونښه شي

په اول سر کښې د (په رحم) په ځای په قلمي نسخو کښې (بې رحم)
راغلې دی چه معنی يې په دغه صورت کښې سمه راځي .
چينه جيحون نه ده ، غونډۍ به غرنه شي
شمع قمر نه ده سړيا به لمر نه شي

په دغه بيت کښې د (چينه) کلمه غلطه ده او په قلمي نسخو کښې
(جيندي) دی چه په اشعر کښې ديو سيند نوم دی .
دغسې نور هم د چاپي نسخو ډير غلط مثالونه موجود دي چه د قلمي
نسخو له مخه سم شوی دی خو مونږ دلته ډير ډېره دغه درې مثالونه
وښودل .

د خوشحال رباعيات په چاپي نسخو کښې (۱۶۰۴) ته رسيږي .
مگر مونږ د اولي قلمي نسخې له مخه (۷۰) نورې خلوريزې هم په آخر کښې
ور زياتې کړې : چه دغه خلوريزې په نورو قلمي نسخو کښې هم نشته او
په چاپي نسخو کښې هم نه دي راغلې .

په دې حساب د ټولو رباعياتو شمير (۱۶۷۴) ته رسيږي .

نو دادی پښتو تو لښه په ډیر ویاړ دغه وړوکی ادبی سو غسات
دخوشحال د (۲۹۰) تلین دلمانځنی په یاد د پښتو او پښتو نولۍ دښتینو
میناؤ ته په ډیره مینه وړاندې کوی او له پاک خدای نه دستر وا کمن
اعلیحضرت محمد ظاهر شاه په نیکمرغه دوره کښې د پښتو ژبې او
پښتو ادب زیات پرمخ تګ اولوړتیا غواړی !!

زه په آخر کښې له بنا غلی معتمد شینوا ری او بنا غلی
محمد اشیرین «سنګری» خوږیاڼی څخه هم تشکر کوم چه ددې کتاب په
تصحیح او اهتمام کښې یې ډیر زیار ویستلی دی .
پو هاند «رشتین» د پښتو پوهنې مشر

زمری - ۱۳۴۹ ش

KHUSHAL'S

RUBAIAT

PASHTO

ACADEMY

1970